

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BİLGİLER DERSİ
KAPSAMINDA UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE YAŞADIKLARI
DENEYİMLERİNİN METAFORLAR YOLUYLA İNCELENMESİ
/ TOKAT İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Taha AÇIKGÖZ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hakan ÖRTEN

TOKAT

Ekim, 2023

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Dr. Öğr. Üyesi. Hakan ÖRTEN danışmanlığında hazırlamış olduğum “Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşadıkları Deneyimlerin Metaforlar Yoluyla İncelenmesi / Tokat İli Örneği” adlı yüksek lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

22/08/2023

Taha AÇIKGÖZ

JÜRİ KABUL VE ONAY

Taha AÇIKGÖZ tarafından hazırlanan “**Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşadıkları Deneyimlerin Metaforlar Yoluyla İncelenmesi / Tokat İli Örneği**” adlı tez çalışmasının savunma sınavı 22/8/2023 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından “Oy Birliği” ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)**İmzası**

Üye (Başkan) : Doç. Dr. Selçuk ILGAZ

.....

Üye (Danışman) : Dr. Öğr. Üyesi Hakan ÖRTEN

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Fatma BUDAK

.....

ONAY

...../...../.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Lisans ve yüksek lisans eğitimimde maddi ve manevi olarak sürekli yanımda olan, akademik olarak bakış açımı genişleten, aynı zamanda tecrübelerini ve değerli vaktini benimle paylaşarak her konuda yardımcı olan, bilgi ışığıyla tezimi aydınlatan danışman hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Hakan ÖRTEN hocama sonsuz teşekkürlerimi borç bilerek, içten duygularıyla saygılarımı sunarım.

ÖZET

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAPSAMINDA UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE YAŞADIKLARI DENEYİMLERİNİN METAFORLAR YOLUYLA İNCELENMESİ / TOKAT İLİ ÖRNEĞİ

Açıkgöz, Taha

Yüksek Lisans, Eğitim Programları ve Öğretim bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hakan ÖRTEN

Ekim 2023, xiv + 115 sayfa

Araştırmanın amacı, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersi ve uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilimi (fenomenoloji) yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Tokat ili merkezinde bir ortaokulda öğrenim gören 6. Sınıftan 62 öğrenci, 7. Sınıftan 31 öğrenci ve 8. Sınıftan 35 öğrenci olmak üzere toplam 128 öğrenci (71 kız, 57 erkek) oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçiminde, amaçlı (ölçüt) örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir (convinient) durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. İki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formunun ilk bölümünde demografik, internet ve teknolojik alt yapıya ilişkin bilgiler istenmiştir. Veri toplama aracının ikinci bölümünde ise araştırma problemine yönelik 10 adet açık uçlu soru ile veriler toplanmıştır. Toplanan veriler, içerik analizi yöntemine tabi tutulmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; katılımcıların uzaktan eğitim sürecinde özellikle derse odaklanma konusunda sıkıntı yaşadıkları görülmüştür. Oluşturdukları metaforlarla bu süreci “yalnızlık”, “anlamamak” ve “sıkıcı” gibi kavramlarla ilişkilendirmişlerdir. Sosyal bilgiler dersi özelinde ise öğrenciler bu dersi uzaktan eğitim yoluyla değil yüz yüze işlemenin daha verimli olacağını; bu süreçte, dersle alakalı olan bazı öğrenme alanlarını anlamada sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğunluğu yüz yüze eğitimle işlenen derslerin uzaktan eğitim yoluyla işlenen derslere göre daha olumlu ve avantajlı olduğunu

düşünmektedir. Genel olarak baktığımızda öğrencilerin çoğunluğunun sosyalleşme açısından okul ortamında ders işlemek istediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Sosyal Bilgiler, Metafor, Öğrenci Deneyimleri.

ABSTRACT**EXAMINATION OF SECONDARY STUDENTS' EXPERIENCES IN THE
PROCESS OF DISTANCE EDUCATION WITHIN THE SCOPE OF SOCIAL
STUDIES COURSE BY METAPHOR / TOKAT PROVINCE EXAMPLE**

Acikgoz,Taha

Master of Science, Curriculum and Instruction

Thesis Supervisor: Doctorate Lecturer Hakan Örtten

October 2023 xiv + 115 pages

The purpose of the research is to determine students' opinions about social studies course and distance education during the distance education process. In the research, the phenomenology method, one of the qualitative research designs, was used. The study group of the research consists of a total of 128 students (71 girls, 57 boys), including 62 students from the 6th grade, 31 students from the 7th grade and 35 students from the 8th grade, studying in a secondary school in the center of Tokat in the 2020-2021 academic year. In the selection of the study group, the convenient case sampling method, one of the purposeful (criterion) sampling methods, was used. A semi-structured interview form developed by the researcher was used as a data collection tool in the study. In the first part of the semi-structured interview form, which consists of two parts, information regarding demographics, internet and technological infrastructure was requested. In the second part of the data collection tool, data was collected with 11 open-ended questions regarding the research problem. The collected data were subjected to the content analysis method. According to the results obtained from the research; It was observed that the participants had difficulties in focusing on the lesson, especially during the distance education process. They associated this process with concepts such as "loneliness", "not understanding" and "boring" through the metaphors they created. In the case of the social studies course, students stated that it would be more efficient to teach this course face-to-face rather than through distance education; During this process, they stated that they had problems understanding some learning areas related to the course. The majority of

participants think that courses taught through face-to-face education are more positive and advantageous than courses taught via distance education. Generally speaking, it has been concluded that the majority of students want to study in the school environment in terms of socialization.

Key Words: Distance Education, Social Studies, Metaphor, Students Experiences.

İÇİNDEKİLER

ETİK SÖZLEŞME.....	i
JÜRİ KABUL VE ONAY.....	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLO LİSTESİ.....	xi
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR	xiv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
PROBLEM DURUMU	1
Amaç	5
Önem	5
Sayıtlılar	6
Sınırlılıklar.....	6
Tanımlar	7
BÖLÜM II.....	8
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
Uzaktan Eğitim.....	8
Uzaktan Eğitimde Geçmişten Bugüne Kullanılan Araçlar.....	12
Mektupla Eğitim.....	12

Radyo İle Eğitim	12
Televizyon İle Eğitim	13
Kaset ve Cd İle Eğitim Yapılması	13
Elektronik Posta (E-Mail) İle Eğitim	13
Bilgisayar ve İnternet Destekli Eğitim	14
Uzaktan Eğitim Tarihçesi	14
Türkiye Cumhuriyeti'nde Uzaktan Eğitimin Tarihçesi	19
Uzaktan Eğitimin Yararları	23
Uzaktan Eğitimin Zararları	24
Senkron Uzaktan Eğitim (Eş Zamanlı Uzaktan Eğitim);	25
Asenkron Uzaktan Eğitim (Eş Zamansız Uzaktan Eğitim);	25
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	27
BÖLÜM III	35
YÖNTEM	35
Araştırma Modeli (Deseni)	35
Çalışma Grubu	35
Veri Toplama Araçları	41
Veri Toplama Süreci	41
Verilerin Analizi	42
BÖLÜM IV	43
BULGULAR VE YORUM	43
Birinci Alt Probleme Ait Bulgular	43
İkinci Alt Probleme Ait Bulgular	61

Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular	71
BÖLÜM V	89
SONUÇ VE ÖNERİLER	89
Araştırmanın Birinci Alt Problemine Dair Sonuçlar	89
Araştırmanın İkinci Alt Problemine Dair Sonuçlar	91
Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Dair Sonuçlar	93
ÖNERİLER	95
KAYNAKÇA	97
EKLER;	109
EK 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	109
EK 2. Araştırma İzin Belgeleri	113
EK 3. Özgeçmiş	115

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Uzaktan Öğretim İle Geleneksel (Yüz Yüze) Eğitimin Farkları	10
Tablo 2. Dünyadaki İlk Uzaktan Eğitim Uygulamaları	17
Tablo 3. Uzaktan Eğitimin Türkiye Cumhuriyeti Tarihindeki Önemli Dönemleri	21
Tablo 4. Uzaktan Eğitim Kapsamında Elektronik Öğrenme Türlerinden Senkron Öğrenme Ve Asenkron Öğrenmenin Tablolaştırılmış Karşılaştırılması.....	27
Tablo 5. Öğrencilerin Cinsiyet Özellikleri (Cinsiyetleri)	36
Tablo 6. Uzaktan Eğitime Erişmek İçin Öğrencinin Evinde İnternet Bağlantısının Olup Olmadığına Dair Bulgular	37
Tablo 7. Öğrencilerin Kaç Adet Teknolojik Cihaz Sahibi Olduğuna Dair Bulgular.....	38
Tablo 8. Millî Eğitim Bakanlığı Veya Resmi Devlet Kurumları Ücretsiz İnternet Ve Cihaz Desteği Sağlayıp Sağlamadığına Dair Bulgular	39
Tablo 9. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim İle Ders İşlemeleri İçin Kendilerine Özel Odalarına Dair Bulgular.....	40
Tablo 10. Uzaktan Eğitimin Neye Benzediğine Dair Metafor Sorusu Kapsamında Bulgular	44
Tablo 11. Uzaktan Eğitim Neye Benzediğine Dair Metafor Sorusu Bağlamında Kategoriye Ayrılan Bulgular	45
Tablo 12. Yüz Yüze Eğitimde Öğrenci Olmanın Neye Benzediğine Dair Metafor Sorusu Kapsamında Bulgular	50
Tablo 13. Yüz Yüze Eğitimde Öğrenci Olmanın Neye Benzediğine Dair Metafor Sorusu Bağlamında Kategoriye Ayrılan Bulgular	51

Tablo 14. Uzaktan Eğitim İle Ders İşlemenin Neye Benzediğine Dair Metafor Kapsamında Bulgular	55
Tablo 15. Uzaktan Eğitim İle Ders İşlemenin Neye Benzediğine Dair Metafor Bağlamında Kategoriye Ayrılan Bulgular	56
Tablo 16. Uzaktan Eğitim Denildiğinde Öğrencilerin Akıllarına Gelen İlk Kelimelere Dair Bulgular	60
Tablo 17. Uzaktan Eğitim İle Sosyal Bilgiler Dersi İşlemenin Uygun Olup Olmadığını Düşünen Öğrencilere Ait Bulgular	62
Tablo 18. Sosyal Bilgiler Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Anlamakta Zorlanmış Oldukları Öğrenme Alanlarına Dair Bulgular	68
Tablo 19. Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Öğretmen, Aile, Teknolojik Cihaz Ve Araçlar Ve Diğer Yaşadığı Sorunlara Dair Bulgular	71
Tablo 20. Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin, Öğretmenleri İle Yaşamış Oldukları Sorunlara Dair Bulgular	72
Tablo 21. Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin, Aile Bireyleri İle Yaşamış Oldukları Sorunlara Dair Bulgular	74
Tablo 22. Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin, Kullanmış Oldukları Teknolojik Araç Ve Cihazlarla İlgili Yaşamış Oldukları Sorunlara Dair Bulgular	75
Tablo 23. Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin, Yaşamış Olduğu Diğer Sorunlara Dair Bulgular	77
Tablo 24. Yüz Yüze Eğitim İle Uzaktan Eğitimi Karşılaştırdığınızda Öğrencilerin Hangisini Tercih Edeceğine Dair Bulgular	83
Tablo 25. Öğrencilerin Ders İşlemek İçin Neden Yüz Yüze Eğitimi Seçtiğine Dair Bulgular	84

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 1. Covid-19 Pandemisi’nin Etkili Olduğu Dönemde Dünya Geneline İlköğretim, Ortaöğretim Ve Yüksek Öğretim Öğrencilerinin Eğitimlerinin Etkilenmesi 3
- Şekil 2. Dünyada Uzaktan Eğitimin Başlangıç Tarihleri Ve Uygulama Yerleri 15
- Şekil 3. Dünya Geneline Var Olan Uzaktan Eğitim Dönemleri 17
- Şekil 4. Türkiye Cumhuriyeti’nde Uzaktan Eğitimde Kullanılan Araç Dönemleri 22

KISALTMALAR

BDÖ:	Bilgisayar Destekli Öğretim
BİT:	Bilgi İletişim Teknolojileri
EBA:	Eğitim Bilişim Ağı
FATİH:	Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
NEC:	National Extension College
TDK:	Türk Dil Kurumu
TED:	Türkiye Eğitim Derneği
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
YAYKUR:	Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu
YÖK:	Yükseköğretim Kurulu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma ile alakalı problem durumu, amaç, araştırmanın önemi, sayıltılar, sınırlılık ve tanımlar yer alacaktır.

PROBLEM DURUMU

Yaşadığımız 21. Yüzyılda teknolojik gelişmeler hızlanmaya, hayatımızı değiştirmeye başlamıştır ve hayatımızla ilgili içerisinde bulunduğumuz her alanı etkisi altına almıştır (Demirkaynak, Kaba ve Ürey, 2022). Bunun en temel sebebi teknolojik buluşlardır. Teknoloji çok hızlı bir değişim sürecindedir. Teknolojinin hızına yetişmek çok zor olmakla beraber insan hayatını kolaylaştırdığı yadsınamaz bir gerçektir. İnsanlar işleri gereği veya yönelmeleri sayesinde teknoloji ile bütünleşmeye başlamıştır. Öyle ki zamanımızın çoğunu teknoloji ile geçirmekte ve teknolojik aletlerin hayatımızı kolaylaştırdığını görmekteyiz. Bu durum büyük oranda her alanı etkilese de en başta eğitim ve öğretim alanını etkisi altına almıştır. Teknoloji eğitimde yeniliklere kapı açan bir araç haline gelmiştir (Hernandez, 2017). Hemen hemen her eğitim öğretim faaliyetinde teknolojiden yararlanılmaktadır (Pamuk, Ülken ve Dilek, 2012). Eğitim öğretim faaliyetlerinde teknolojinin kullanılması, pandemi dönemi ile uzaktan eğitim sürecinde eğitim öğretimin devamı noktasında bir mecburiyet halini almıştır.

Çin'in Wuhan kentinde başlayan Covid-19 salgını ile mücadele açısından tüm ülkelerin çeşitli önlemler aldığını görülmüştür (Özkan Korkmaz, 2023). Covid-19 pandemisi genel olarak ülkelerin eğitim sistemini etkilemiştir. Aynı zamanda ülkelerin eğitim sistemlerinde zorunlu olarak değişikliklere neden olduğu için ülkeler genel olarak yüz yüze eğitimi bırakarak uzaktan eğitim sistemine geçmişlerdir (Al Lily, Ismail, Abunasser ve Alqahtani, 2020).

Bu süreçte dünya toplumunun evlere kapanması ve karantina sürecine girmesi sebebi ile insanlar işlerini evden sürdürmeye, eğitim de dahil her türlü ihtiyaçlarını teknolojik aletlere bağlı olarak gidermeye çalışmıştır. Yani Covid-19, hayatımızın her

alanında vazgeçilmez bir parçası olan teknolojiyi daha da vazgeçilmez hale getirmiştir. Hürriyet Gazetesinin “Uzaktan eğitim teknolojik ürünlerin talebini arttırdı” başlıklı (1 Eylül 2020) yaptığı habere göre dünya genelinde internet kullanımının arttığı ve teknolojik ürün satışında patlama olduğu yönündeki veri, karantina sürecinde teknolojinin hayatımızdaki genişleyen yerini ispatlar niteliktedir. Teknolojik ürün satışındaki artışın en önemli sebeplerinden birisi pandemi döneminde okulların büyük bir kısmının uzaktan eğitim metodu ile işlenen derslere geçmiş olmasıdır.

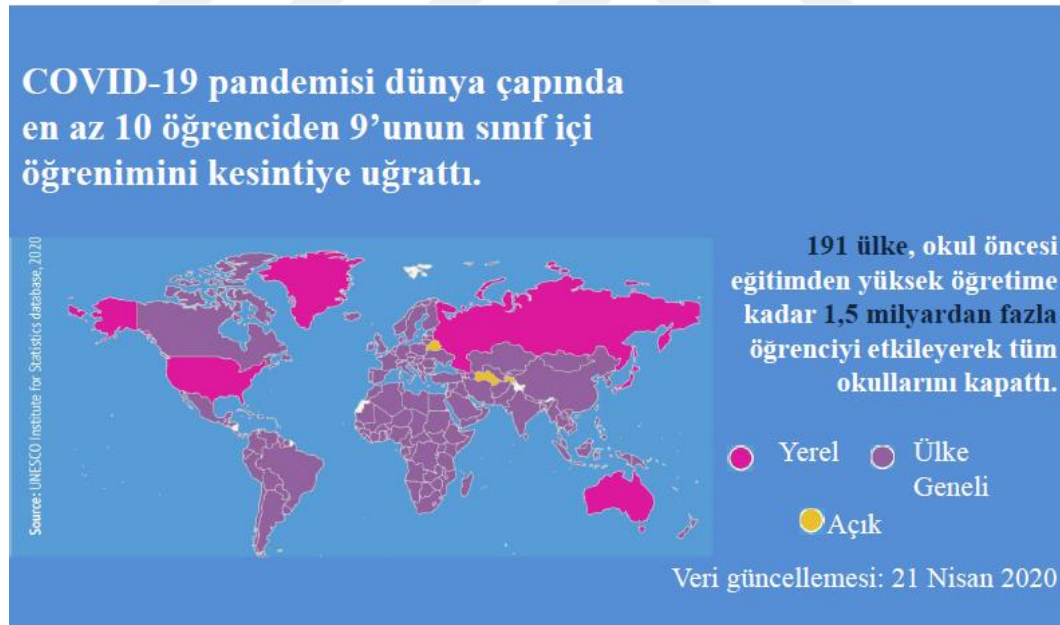
Son yüzyıl içerisinde geleneksel eğitimin kısıtlamalarının ortadan kaldırılması ve alternatif öğrenme ortamlarının oluşturulmasına yönelik çalışmalar hız kazanmış ve uzaktan eğitim yeni bir seçenek olarak ortaya çıkmıştır (Yıldırım ve Şahin, 2015). Bu bağlamda artık öğrenme, sınıfın olduğu yerde değil internet bağlantısının olduğu her yerde mümkündür (Ünsal, 2010).

Salgın sebebiyle uzaktan eğitimin mümkün olduğu ortamlara olan yönelimin daha da ivme kazandığı görülmektedir. Pandemi’nin başlaması ile hayatımızın akışı ve ritmi değişmiştir (Zhao, 2020). Bu süreçte gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin geneli eğitim ile ilgili sorunları farklı yollar ile çözmeye çalışmışlardır. Ülkemizde de bu durum farklı değildir. Zamanla oluşan sorunlara veya ani gelişen problemlere karşı ülkemizde reformlar uygulanarak sorunların çözülmesi amaçlanmıştır (Kaya, 2002). Reformlar ve pandemi bizi uzaktan eğitime itmekle beraber eğitim hayatımızın yıllardır süregelen temellerini de değiştirmektedir. Bilginin ve teknolojik imkanların giderek artması ile uzaktan eğitim kendini geliştirerek önemli bir noktaya ulaşmıştır. Kişi özelliklerinden bağımsız olarak insanlar eğitim ihtiyaçlarını uzaktan eğitim ile gidermeye başlamıştır (Willhelm, 2003). 2019 yılının sonunda başlayan Covid-19 salgını hızla yayılarak tüm ülkelere ulaşmıştır. 2020 yılı başından itibaren sıkı tedbir almaya çalışan ülkeler genel olarak uzaktan eğitim modeline geçmiştir. Ülkemiz de bu durumdan nasibini almış ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kendi sistemleri üzerinden dersleri uzaktan eğitimle yürütmeye geçmiştir.

Pandemi sebebi ile Türkiye Cumhuriyeti’nde 13 Mart 2020 tarihinde “Yükseköğretime 16 Mart 2020 tarihinden itibaren ara verilecektir.” bilgisi yayınlanmıştır (YÖK, 2020). Ülkemizde görülen ilk COVID-19 vakasının 11 Mart 2020

tarihinde Sağlık Bakanlığı tarafından açıklanması ile okullar ve eğitim kurumları 25 Mart itibariyle tamamen kapatılmıştır (YÖK, 2020). Pandemi nedeniyle sekteye uğrayan eğitim sistemimiz, Millî Eğitim Bakanlığı ile Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)'nin ortak çalışmasıyla kurulmuş olan televizyon kanalı “TRT EBA TV” üzerinden 23 Mart 2020 tarihinde ilk ve ortaöğretimler için ders yayını yapılarak uzaktan eğitime geçiş sağlanmıştır (Öztürk ve Çetinkaya, 2021). 2020 yılında ülkemizde 25 milyona yakın öğrenci Covid-19 pandemisinden etkilenmiştir. Dünya üzerinde ise 1.5 milyardan daha fazla öğrenci etkilenerek eğitim ve öğretim faaliyetleri zorunlu olarak uzaktan eğitim programlarına geçmiştir. Ülkemizde sadece yükseköğretimde pandemi döneminden etkilenen öğrenci sayısı 7.2 milyon kişidir.

Ülkemizin diğer eğitim kademelerinde ise 17,8 milyon öğrenci pandemiden etkilenmiştir. (Bozkurt. 2020; Unesco 2020). Şekil 1’de dünya genelinde kaç öğrencinin eğitiminin aksadığı gösterilmektedir.

Şekil 1. Covid-19 Pandemisi’nin Etkili Olduğu Dönemde Dünya Genelinde İlköğretim, Ortaöğretim ve Yüksek Öğretim Öğrencilerinin Eğitimlerinin Etkilenmesi (UNESCO, 2020).

Şekil 1’e baktığımızda pandemi döneminin yoğun yaşandığı dönemde 1.5 milyar öğrencinin eğitimi sekteye uğramıştır. 191 ülkeden bazıları yerel olarak okulları kapatmıştır. Bazıları ülke genelinde okul kapanmasına giderken bazı ülkeler ise genellikle

okulları açık bırakmıştır. Çoğu ülke, bünyesindeki okulları tamamen kapatarak uzaktan eğitime geçmiştir.

Pandemi dönemindeki kadar geniş çaplı olmasa da 6 Şubat 2023 tarihinde merkezi Kahramanmaraş olmak üzere birçok ilde büyük yıkıma yol açan 7.7 ve 7.6 şiddetindeki depremler sonrasında YÖK, okullardaki eğitimi uzaktan eğitime yani çevrimiçi öğretime geçirmiştir. Bu durum uzaktan eğitimin ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Yüz yüze ders işlemenin mümkün olmaması ve deprem faaliyetlerinin artçı olarak devam etmesi sebebiyle uzaktan eğitimden (teknolojiden) yardım alınarak dersler sürdürülmeye ve eğitim öğretim faaliyetleri devam ettirilmeye çalışılmıştır.

Yüz yüze eğitim yani geleneksel eğitim ve öğretim faaliyetlerinin mümkün olmadığı, belli engellerin bulunduğu durumlara uzaktan eğitim ile çözüm bulunmuştur (Akçay, 2014). Bu durum esnek öğrenmeyi sağlamakla beraber eğitimde kontrolü kaybetme problemini ortaya çıkarabilmektedir. Çünkü öğrenme yetkisi öğrenene verildiği için eğitimde kopmalar yaşanabilmektedir (Uçar, 2016). Bu durumun yaşanmaması için öğrenenin motivasyonunun artırılması gerekmektedir. Öğrenen bireyin büyük bir oranda kendi çabalarına bırakılan öğrenme süreci, uzaktan eğitimde daha da bireyselleşmiştir (Bozkurt, 2019). Uzaktan eğitimin hem öğretmen hem öğrencileri zorladığı görülmektedir. Aynı zamanda her insan aynı teknolojik imkânlarla ulaşabilir seviyede olmadığı için eğitim ve öğretimde eşitsizlikler ortaya çıkmıştır. Ders kapsamında bakıldığında da sosyal bilgiler dersi, vatandaşlık eğitimi hususunda önem arz etmektedir. Sosyal bilgiler dersi ulusal bilince sahip, yaşadığı dünyayı ve ülkeyi tanıyıp bilen bireyler yetiştirmeye amaçlar. Aynı zamanda bireylerin farklı zamanda yaşanmış olan olay ve olguları analiz etmesine yardımcı olur. Siyasal ve ekonomik olaylara karşı gerekli hassasiyet ile yaklaşan bireyler yetiştirme hususunda sosyal bilgiler dersi oldukça önemlidir (İbret, Karatekin ve Avcı, 2015). Ortaokul öğrencileri için önemli olan bu ders, öğrencilere öğretilmeli ve öğrenen bireylere benimsetilmelidir. Sosyal bilgiler dersinin önemli olmasını sağlayan etkenlerden birisi de değer eğitimi hususunda zengin bir ders olmasıdır (Kan, 2010). Böylesine büyük bir önemi olan dersi temel alan çalışmamız, ortaokul eğitim düzeyindeki öğrencileri hedef alması ve uzaktan eğitimle ilgili öğrenci görüşlerinin oldukça sınırlı olmasından dolayı birçok bilimsel çalışmaya destek olacaktır.

Aynı zamanda eğitim ve öğretimin en önemli halkası olan öğrencilerin düşünceleri ile problemin çözümüne dair önerilerde bulunulacaktır.

Yüz yüze eğitime aşına olan ülkeler, eğitim kurumları, eğitimciler ve öğrenciler pandemi ve bunun sonucunda uzaktan eğitime geçilmesine hazırlıksız yakalanmış, uzaktan eğitim sürecinin yürütülmesi noktasında birçok sorun ile karşılaşmışlardır. Yaşanan bu sorunlar bizleri bu araştırma yapmaya yöneltmiştir.

Amaç

Araştırmanın amacı, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersi ve uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirlemektir. Bu amaç bağlamda aşağıdaki sorular araştırılacaktır.

- 1- Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim kavramlarına ilişkin oluşturdukları metaforlar ve kelime ilişkilendirmeleri nelerdir?
- 2- Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim yolu ile işlenen sosyal bilgiler dersine yönelik görüşleri nelerdir?
- 3- Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşamış oldukları deneyimlerle ilgili görüşleri nelerdir?

Önem

Uzaktan eğitime verilen önemin artması alanda yapılmış olan çalışmaları da arttırmıştır. Literatüre baktığımızda ülkemizde uzaktan eğitim ile ilgili çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Uzaktan eğitim ile sosyal bilgiler dersi işlenmesi ile alakalı Ergür (2023), Enzel Pajo (2023), Elkatmış ve Tanık (2022), Yaşdal ve Tulunay Ateş (2022), Akgül, (2021)'ün yaptığı çalışmalara göre, uzaktan eğitimin öğrencilerin üzerinde olumsuz bir etki bıraktığı, dersi kavrama noktasında sorun yaşamalarına sebep olduğu tespit edilmiştir. Literatürde sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılmış olan çalışmaya baktığımızda da Yeşilyurt (2021)'un sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin derse katılımının az olduğu belirtilerek odaklanma sorunu yaşadıkları aktarılmıştır. Ortaokul öğrencileri ile çalışma yapmış olan Özkal (2022), ise yaptığı çalışmada, öğrencilerin uzaktan eğitim metodunu benimseyemediklerini ve yüz

yüze eğitim ile ders işlemek istediklerini görmüştür. Literatürde öğretim elemanı ve geleceğin öğretmenleri olan öğrencilerle yapılmış olan çalışmalar mevcuttur. Buna Sığın, (2020) örnek olarak gösterilebilmektedir. Eğitim ve öğretim programlarının en önemli noktasında bulunan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri ile ilgili çalışmalar her geçen gün artmakta ancak hala istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir. Hem bu eksiklik doğrultusunda hem de öğrencilerin hayal gücünün yardımı noktasında, öğrencilerin metafor üretip uzaktan eğitim ile ilgili deneyimlerini açıklaması önem arz etmektedir. Bu çalışmanın öğrenci görüşlerinin belirlenmesi ve öneriler ortaya sürülmesi açısından ilgili alan yazılarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sayıtlılar

1. Veri toplama amacıyla oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması noktasında görüşüne başvurulmuş uzman görüşleri yeterlidir.
2. Öğrencilerin veri toplama aracı olan yarı yapılandırılmış görüşme formuna içten cevap verdiği varsayılmaktadır.
3. Araştırma için kullanılacak veri toplama aracının amaç ve konudan sapmayacağına sadece amaca ve konuya uygun olduğu varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

- 1- Araştırma 2020-2021 yılı içerisinde Tokat ile merkezinde bulunan bir ortaokulda öğrenim görmekte olan 6, 7, ve 8. sınıf öğrencileri ile yapılmıştır.
- 2- Bu çalışma, katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

Tanımlar

Uzaktan Eğitim: Teknolojik olanakların iyileşmesi ve insanoğlunun teknolojiyi faydalı olarak kullanması sonucu ortaya çıkan uzaktan eğitim belirli merkezlerden yürütülen, bireyin kendi kendine öğrenmesini amaçlayan, eğitsel içeriklerin öğrenenlere özel olarak hazırlanmış araçlarla ve çeşitli ortamlar yoluyla sağlandığı bir öğretim yöntemidir (Banar ve Fırat, 2015).

Sosyal Bilgiler: Sosyal bilgiler dersi iyi ve aktif bireyler yetiştirir ilk ve ortaöğretimde öğrenim gören öğrencileri hayata hazırlama konusunda yardımcı olur ve iyi bir yurttaş yetiştirmek için kazanımlar öne sürer (Yalçın ve Akhan 2019).

Covid-19: Solunum yolunu ile insanları etkileyen Sars- Cov-2 virüsünün sebep olduğu yüksek oranda bulaşıcı bir hastalıktır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020).

Pandemi; Çok hızlı yayılarak çok geniş coğrafyalara yayılım gösteren insanlığı etkisi altına alan ve insanlar arası bulaşma ihtimali çok kolay gerçekleşen salgın hastalıklara verilen genel isimdir (Merriam-Webster, 2020).

Zoom: İnternet bağlantısı sayesinde görüntülü görüşmelere ve toplantılara olanak sağlayan bulut tabanlı bir video konferans uygulamasıdır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Uzaktan Eğitim

Literatür taraması yapıldığında birçok tanım ve benzer sözcüklerle uzaktan eğitimin ne olduğu açıklanmaktadır. İngilizce'si "distance education" veya "distance learning" (Demirel, 2020) olan uzaktan eğitim, çok yönlü bir kavram olduğu için içerisinde birçok konuyu beraberinde getirir. Öncelikle uzaktan eğitim, fırsat eşitliği sağlama amacı ile ortaya çıkmıştır. Fırsat eşitliğini sağlamak yaşadığımız dönemde çok zor olmakla birlikte fırsat eşitsizliği daha çok ön plana çıkmaktadır (Williamson, Eynon ve Potter, 2020). İmkânı ve zamanı olmayan ama öğrenme isteği olan bireyler için yaratılan uzaktan eğitimin birçok tanımı vardır. Uzaktan eğitim öğrenen bireylerin eğitim ve öğretim faaliyetlerinden geri kalmamak ve devam ettirebilmek için kullandığı, zaman ve mekân sınırının olmadığı, öğretmen ve öğrencinin karşılıklı iletişim içinde olduğu eğitim programıdır (Keegan, 1986). Uzaktan eğitim, öğretim sürecinin genelinde öğretene ve öğrenen bireylerin aynı mekânsal kavramda buluşmadan gerçekleştirdiği öğretim metodudur (Mehrotra, Hollister ve McGahey, 2001). Teknolojik olanakların iyileşmesi ve insanoğlunun teknolojiyi faydalı olarak kullanması sonucu ortaya çıkan uzaktan eğitim belirli merkezlerden yürütülen, bireyin kendi kendine öğrenmesini amaçlayan, eğitsel içeriklerin öğrenenlere özel olarak hazırlanmış araçlarla ve çeşitli ortamlar yoluyla sağlandığı bir öğretim yöntemidir (Banar ve Fırat, 2015). Bir diğer tanıma bakacak olursak uzaktan eğitim, farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin, öğrenme ve öğretme faaliyetlerini iletişim teknolojileri ve posta hizmetleri ile gerçekleştirdikleri bir eğitim sistemi modelini ifade eder (İşman, 2011). Wedemeyer'e göre uzaktan eğitim bağımsız çalışmadır (Kırık, 2014). Uzaktan eğitim ile işlenen derslerde alınacak verim büyük önem arz eder, verim genel olarak öğretmenin kabiliyetine ve öğrenci çabasına bağlıdır (Son, Anh, Tuan, Nguyen, Nguyen ve Jaafar, 2020). Uzaktan eğitim her iki yönlü de olabilir. Bunlar senkron (eş zamanlı) eğitim ve asenkron (ayrı zamanlı) eğitimidir.

Uzaktan eğitim kavramı doğrultusunda tanımların ortak noktaları aşağıdaki gibi açıklanmıştır (İşman, 2011).

- Okula devam gereksiniminin olmaması,
- Öğreten ve öğrenen bireylerin aynı mekânlarda bulunmayışı,
- İletişim ve haberleşme mekaniklerinin kullanılması ve özel araç gereçlerin kullanılarak amaca ulaşılması olarak özetlenebilir.

Tanımların haricinde uzaktan eğitimi ve geleneksel yani yüz yüze eğitimi karşılaştırmamız gerekirse, Çoban (2013)'a göre uzaktan eğitimi yüz yüze eğitimden ayıran farklılıklar şunlardır:

- Uzaktan eğitimde öğretim sürecinin neredeyse tamamında öğrenci ve öğreticinin farklı mekânlarda bulunması
- Uzaktan eğitimde öğrencileri değerlendirme hususunda var olan farklılıklar.
- Uzaktan eğitimde öğrenciyi ve öğreticiyi bir araya getirebilmek için program ihtiyacının hâsıl olması.
- Uzaktan eğitimde öğrencinin, öğretici haricinde kendi kendine öğrenebilmesi.
- Uzaktan eğitimle kişiden kişiye ders sürelerinin değişmesi.
- Uzaktan eğitimle dersi alacak bireylerin ister ortak isterse de yalnız bir şekilde dersi görme imkânının olması.
- Uzaktan eğitim ile zaman ve yer farkı olmadan sürekli bir şekilde eğitime imkân verilmiş olması, uzaktan eğitimi geleneksel eğitimden ayırmaktadır.

Görüldüğü üzere uzaktan eğitim ile geleneksel (yüz yüze) eğitimi birbirinden ayıran birçok husus vardır. Bunlardan belki de en önemli olanı öğrencilerin aynı mekânda bulunmak zorunda olmaması ve öğrencinin öğretmen yetkisini kısmi olarak öğrenciye aktarması olarak düşünülebilir. Ayrıca geleneksel eğitimin temelinde öğrenen ve öğreten bireylerin sözlü iletişimi önemli rol oynar (Garrison, Anderson ve Walter, 1999). Bir başka kaynağa göre uzaktan eğitim ile çevrimiçi eğitimin farkları aşağıda Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.Uzaktan Öğretim ile Geleneksel (Yüz yüze) Eğitimin Farkları

Geleneksel Eğitim Ortamı	İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim Ortamı
Ders tabanlı	Tartışma tabanlı
Yapısal	Esnek
Amaca yönelik	Sonuca yönelik
Çoğunlukla öğretmen merkezli	Bağımsız öğrenci
Geniş sınıflar	Küçük sınıflar
Öğretmen bilgi kaynağıdır	Öğretmen bilgiye yönlendirir

(Kırık 2014).

Tablo 1’e baktığımızda geleneksel eğitim ile uzaktan eğitimde teknolojik araçlar ile yardım alınarak girilen derslerin karşılaştırılması yapılmıştır. Geleneksel eğitimde ders işleme durumu tamamen ders tabanlıdır.

Uzaktan eğitimde ise kaynakların öğrencilere sunulması ve öğrenciler ile öğrenen bireylerin ders kaynakları hakkında tartışması ve öğrenmeye çalışması konu alınır. Geleneksel eğitimde dersler, yapısal düzeyde yani öğretene eşliğinde öğrencilerin eski bilgilerinin üzerine yeni bilgiler eklemesidir. Ancak bu durum uzaktan eğitimde değişir ve daha esnek bir hal alır ve tamamen öğrenen bireye öğrenme sorumluluğu yüklenir. Geleneksel eğitimde dersler amaca yönelik olup, uzaktan eğitimde sonuca yönelik işlenmektedir. Geleneksel eğitimde genel olarak öğretmeni merkeze alarak dersler sunulur, uzaktan eğitimde ise bu durum öğrenci tarafına geçmiştir.

Yaşadığımız dönem itibari ile uzaktan eğitim uygulamaları çok önem kazanmıştır. Günümüz yükseköğretimde %80’e yakın oranda uzaktan eğitim kullanılmaktadır. Ön lisans, lisans ve yüksek lisans programlarında ders işlemek ve öğrencilere bilgi sağlamak amacıyla bilişim tabanlı araçlardan yararlanır (Akdağ, 2023). Uzaktan eğitimle iç içe geçen ve bir bütün oluşturan kavramlara ayrıntılı bir şekilde bakacak olursak;

Uzaktan eğitim olarak ele alınan “E-Öğrenme (E-Learning)” kavramı, bilişim ve teknolojik cihazlarla gerçekleştirilen dersleri kapsar. Mektupla eğitimin veya gazete ile eğitimin olduğu dönemleri kapsamaz.

Elektronik cihazlar olan radyo ve televizyon ile başlar ve günümüzde devam eder (Balaban, 2012). “Çevrimiçi Öğrenme (Online Learning)” ise incelenecek bir diğer kavramdır. Online sertifikalar gibi bilgisayar kapsamında hazır bulunan eğitimi kapsar ve internet bağlantısı kullanmak şart değildir. Bilgisayar ağlarının sınırsız olduğu bir ortamda olabilir veya internet bağlantısının olmadığı ama çok sayıda kullanıcının olduğu iç ağda olabilir (Akkurt, 2023). Yine karıştırılan bir başka kavram olan “M-Öğrenme (M-Learning)” ise, mobil iletişim araçları (Telefon-Tablet) ile gerçekleştirilen dersleri kapsar (Balaban, 2012). Devamında “Web Tabanlı Öğrenme” kavramına baktığımızda, öğrenme türü HHTP protokolüne dayalıdır. HTML web tarayıcıları gibi hizmetleri kullanırlar. Aynı zamanda öğrenme ortamı olarak kullanılır (Akkurt, 2023).

Son olarak “İnternet Tabanlı Öğrenme” kavramına bakıldığında ise web tabanlı eğitimden daha kapsamlı olduğu görülür. Birbirine bağımlı birçok bilgisayar ağını içerir.

İçerisinde yaşadığımız dönemde uzaktan eğitimin ortaya çıkmasındaki temel neden eğitimde yaşanan pandemi gibi aksaklıklardır. Geleneksel eğitimin dışına çıkılarak uzaktan eğitimin ortaya çıkış sebeplerine bakacak olursak (Elitaş, 2017 s. 86);

- Ülkenin içerisinde nüfusun sürekli artmasına bağlı olarak öğrenci sayısının artması.
- Bu artan öğrenci sayısına karşın nitelikli öğretmen sayısında artışın görülmemesi.
- Ülkemizin her bölgesinde aynı imkânlarla sahip okulun olmayışı
- Yetişkinlerin eğitime olan isteğinin artması.
- İçerisinde yaşamış olduğumuz dönemde asıl sermayenin “Bilgi” olması ve eğitimin amaçlarından birinin bilgiye hızlı yoldan ulaşmak olması.
- Teknoloji ve eğitim ilişkisinin giderek artması.

Uzaktan eğitimde, senkron eğitim kapsamında öğrencinin başarı durumu büyük ölçüde ders öğretmenine bağlıdır. Dersi alan öğrencilerin ilgi alakasına göre hazırlık durumunu güncellemesi ve öğreticinin bilgisayar sistemlerini iyi kullanması gerekir. Ayrıca konu hakkında öğretici hazırlıklı olmalıdır. Öğrencilerin ise bilgiye ve öğrenmeye açık olması gerekir (Yılmazsoy ve Kahraman 2018).

Öğrenmek çoğunlukla öğrencinin sorumluluğudur. Öğretmenin bilgi kaynağı olduğu geleneksel eğitimde öğrenciler hazır bilgiye çaba göstermeksizin ulaşırken, uzaktan eğitimde öğretmenin rolü sadece öğrencileri bilgiye yönlendirmektir. Aşağıda uzaktan eğitimde bilişim dönemi öncesi kullanılan çeşitli araçlar vardır. Bunlar aşağıda incelenmiştir.

Uzaktan Eğitimde Geçmişten Bugüne Kullanılan Araçlar

Mektupla Eğitim

Mektup, Türk Dil Kurumuna (TDK) göre; “Bir şey haber vermek, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yolu ile gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıt, namedir” (TDK, 2023). Uzaktan eğitimin başlamasına olanak sağlayan ve ilk kez uzaktan eğitimin ortaya çıkarak dünyada yayılmaya başlamasına sebebiyet veren eğitimdir. 1990 yılına kadar önemini koruyan mektupla eğitim, gelişen teknolojik cihazlara karşı önemini kaybetmiştir Günümüzde ihtiyaç dâhilinde kullanılmaktadır (Kaya, 2002). Öğrencilere giden mektupların ulaşamadığı zamanlar ve öğrencilerden gelecek dönütlerin çok fazla zaman alıyor oluşu kötü özellikleri olsa da mektupla eğitim teknolojinin kısıtlı olduğu dönemlerde çok uzun süre kullanılmıştır (Kırık, 2014).

Radyo İle Eğitim

Mektupla eğitim sonrası 1919 senesinde ortaya çıkan radyo ile eğitim, dönemin popüler uzaktan eğitim aracı olmuştur (Şahin, 2021). 1923 senesinde Amerika’da eğitsel radyo yayınları önem kazanmıştır. Bazı bölgelerde radyo yayınları ders kitapları ile bir tutulmuştur (Kaya, 2002). Ülkemizde de kullanılan radyo ile eğitim programları uzun seneler hizmet vermiştir.

Televizyon İle Eğitim

İngiltere’de 1936 senesinde ilk düzenli televizyon yayınları başlamıştır. Ülkemizde ise İngiltere’den çok sonra yani 1968 senesinde düzenli yayınlar başlamıştır. Dünyada televizyon ile uzaktan eğitim örneklerini 1950 senesinde görmekteyiz. Genellikle Amerika’da gelişen dersler uzun dönem kullanılmıştır.

İlköğretim düzeyindeki öğretmenler ders sırasında televizyondan yararlanmışlardır (Kaya, 2002). Eski dönemlerde ve yeni dönemde de önemini koruyan televizyonla eğitim, sesli ve görsel olarak öğrenen bireylere uzaktan eğitim vermek için kullanılmaktadır. Bu sesli ve görsel materyaller canlı yayın veya önceden hazırlanmış programlar olabilir (Antalyalı, 2004).

Ülkemizde ise genellikle uzaktan eğitimde kullanılan televizyon dersleri son dönemde aktif olarak kullanılmıştır. Özellikle pandemi dönemi içerisinde “TRT EBA TV” olarak hizmet vermiştir.

Kaset ve Cd İle Eğitim Yapılması

Ses ile yapılan eğitim kapsamında, eski dönemlerde sıklıkla kullanılan bir araç olan kasetler teyp yardımıyla kayıt edilip öğrencilerin dinlemesi sağlanarak uzaktan eğitimin çalışma kitaplarına yardımcı olması sağlanmıştır. Bir başka kasetle eğitim olan video kasetleri veya cd ile eğitimde ise; öğretilmesi gereken konu veya dersler görüntü ve ses kaydedilerek öğrenen bireylere iletilir, önceden kayıt edilir ve ulaştırılır (Antalyalı, 2004).

Elektronik Posta (E-Mail) İle Eğitim

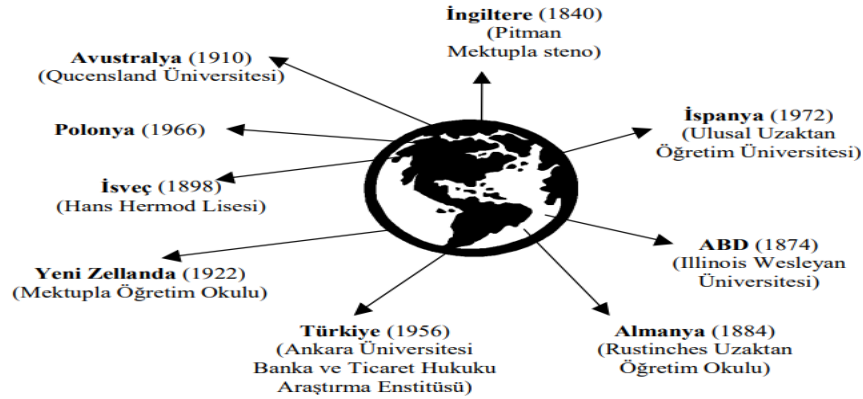
Uzaktan eğitimi ilk başlatan mektupla öğretime benzemektedir. Mektupla öğrenme arasındaki tek fark e-postaların anında öğrenen ve öğreten bireylere ulaşmasıdır. Öğrenciler e-posta kullanarak birbirleriyle ders notu paylaşabilirler (Sarıbıyık, 2022).

Bilgisayar ve İnternet Destekli Eğitim

İçerisinde bulunduğumuz dönemin etkisi altına almış olduğu uzaktan eğitimle alakalı işlemlerin neredeyse tamamını bilgisayar ve internet ile yapmaktayız. Öğrenen bireylerin kolay bir şekilde derslerine girebilmeleri ve eğitim ile alakalı kaynaklara ulaşabilmelerini sağlayan bu araçlar, eğitimde teknoloji bağlamında önem arz etmektedir. Ülkemizde bu materyaller ile çok büyük bir proje ile hayata geçmiştir. “FATİH Projesi” (Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi)’nin amacı eğitim ve öğretim programlarında daha fazla teknolojiden yardım alarak fırsat eşitliği sağlamaktır (Ergüney, 2017). Günümüzde yapılan eğitimler genellikle bilgisayar aracılığı ve internet bağlantısı yardımı ile gerçekleşmektedir.

Uzaktan Eğitim Tarihçesi

Uzaktan eğitimin varlığı oldukça eski yıllara dayansa da son dönemlerde etkin bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Zaman zaman mektupla, gazete ve teknolojik cihazlar yardımı ile gördüğümüz uzaktan eğitim 21.yy’da katlanarak önemini arttırmaya devam etmektedir. Bazı kaynaklara baktığımızda uzaktan eğitimin ilk kez 1728 senesinde mektupla eğitim olarak Boston Gazetesi’nde başladığı düşünülmektedir (Çoban, 2013). Ancak ilk uygulama olarak 1840 senesine dayandığı da diğer kaynaklarca yazılmaktadır. Uzaktan eğitim 1700’lü yani 18.yy başlarında ortaya çıktığı ve mektupla öğretime dayandığı görülmektedir (Holmberg, 2008). Teknolojik olarak kullanılmaya başlaması ise görsel ve işitsel cihazların yardımıyla 1900’lü yılların ortasında olmuştur. (Bayram, Peker, Aka ve Vural, 2019). Uzaktan eğitime ülke bazında baktığımızda 1840 senesinde İngiltere’de mektupla başladığını görmekteyiz (Başaran, Doğan, Karoğlu ve Şahin 2020). Isaac Pitman bu dönemi başlatmıştır ve mektup aracılığı ile steno dersleri vermiştir. Konu olarak İncil’de geçen küçük parçalar öğretilerek öğrenciler not hususunda değerlendirilmiştir (Kaya, 2002). Aşağıda verilen Şekil 2’de uzaktan eğitimle alakalı olayların başlangıç tarihleri ve başladıkları ülkeler gösterilmektedir.

Şekil 2. Dünyada Uzaktan Eğitimin Başlangıç Tarihleri ve Uygulama Yerleri

(Kaya, 2002; s.28).

Şekil 2'ye baktığımızda, uzaktan eğitim kapsamında ilk uygulama 1840 senesinde başlayan mektup aracılığıyla işlenen steno dersleridir. 1856 yılından itibaren uzaktan eğitimle alakalı ilk örgütlü oluşum Almanya'nın Berlin şehrinde kurulan Charles Toussaint ve Gustav Langenscheid dil okuludur.

Bu okulda uzaktan eğitim ile dersler işlenmiştir. Yine Almanya'da öğrencileri üniversite sınavlarına hazırlamak için 1884 senesinde "Rustinches Uzaktan Eğitim Okulu" açılmıştır. İngiltere'de Londra Üniversitesi'nin uzaktan bitirilmesi için özel bir uygulama geliştirilmiştir. Bu uygulamayı geliştiren "National Extension College" kurumudur. Kısaca (NEC) adını alan bu kurum 1974 yılından itibaren uzaktan eğitime ivme kazandırmıştır. Ayrıca "NEC" kurumu tarafından İngiltere Açık Üniversitesi'nin de kuruluş çalışmaları yürütülmüştür. Fransa'da 1907 yılında uzaktan eğitimle ilgili adımlar atılmakla beraber meyvesini 1939 senesinde uzaktan eğitim merkezinin kurulmasıyla almıştır. Yine aynı seneler de Rusya ve Japonya'da uzaktan eğitimle alakalı örnekler ve ilerlemeler görülmüştür. II. Dünya Savaşı'nın bitmesiyle artık Ulus ve Avrupalı devletler uzaktan eğitime önem vermeye başlamıştır (Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, 2002).

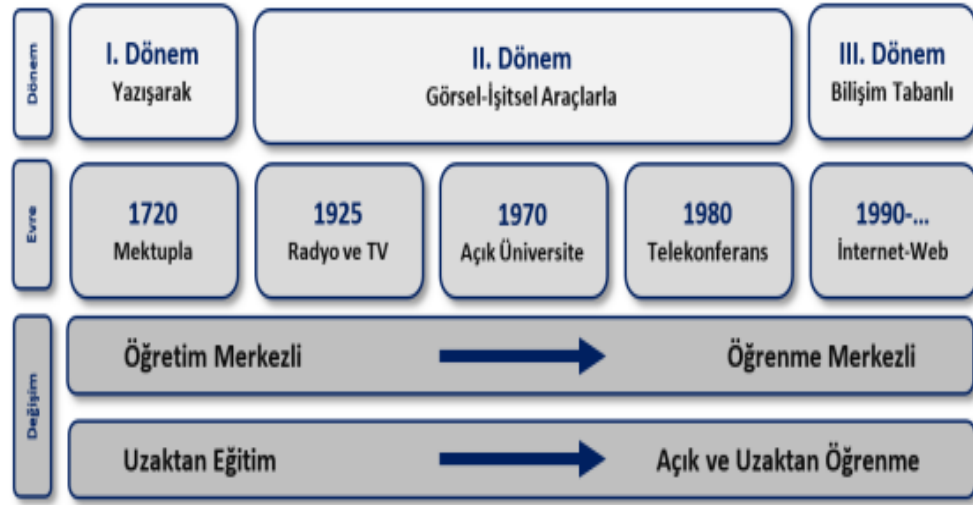
Japonya'da uzaktan eğitim 1948 senesinde önem kazanmıştır. Yarı zamanlı okuyanlar ve okulla hiç iletişimi olmayan bireyler için öğretim yasası çıkarılarak uzaktan olarak kişileri eğitmek amaçlanmıştır (Antalyalı, 2004).

Amerika Birleşik Devletleri'nde uzaktan eğitim, 1873 senesinde kurulmuş olan “Evde Çalışmayı Destekleme” derneği ile başlamıştır. Dernek kurucusu Anna Eliot Ticknor'dur. Amerika Birleşik Devletleri'nde örgütlü uzaktan eğitim hemen bir sene sonra 1874 senesinde Illinois Wesleyan Üniversitesi'nde başlamıştır. 1892 senesinde bölüm olarak oluşturulan uzaktan eğitim Chicago Üniversitesi'nde başlamıştır (Kaya, 2002). Amerika Birleşik Devletleri, uzaktan eğitimi genellikle televizyon ve radyo bağlamında gerçekleştirmiştir. Özellikle 1922 senesinde ABD ordusu askerlerini eğitmek için video kasetlerden yararlanmıştır (Antalyalı, 2004). Uzaktan eğitim çok öncelerde mektupla ve gazete ile ortaya çıkmış olsa da kavram olarak ilk kez 1892 senesinde Wisconsin Üniversitesi kataloglarında geçmektedir (Casey, 2008).

1906 yılında ise yine aynı okulda çalışan ve akademisyen olan William Lighty'ın yazdığı bir makalede ilk olarak uzaktan eğitim kavramını görmekteyiz. Daha sonraları bu terim Almanya'da 1960 ile 1970 senelerinde tanıtılmaya ve kullanılmaya başlanmıştır (Kaya, 2002).

Avrupa'da uzaktan (mektupla) eğitimin başlaması 1856 yılı olarak gösterilir. Mektupla eğitim 2. Dünya Savaşı sonrasında da etkin bir biçimde kullanılarak eğitim imkânını kaybetmiş bireylerin eğitim alması için devam etmiştir. Dünya tarihinde ise mektupla eğitim 1950 ile 1960 yıllarından itibaren önem kazanmıştır. Radyo yayınları 1920'li yıllarda ABD'de başlamıştır. Uzaktan eğitim olarak kullanılması ise bazı ülkeler hariç 1930'lu yıllara dayanmaktadır ve 2. Dünya Savaşı sonuna kadar bir milyon öğrenciye ulaşılmıştır (Çoban, 2013).

Uzaktan eğitimin dönemlerini incelendiğini uzaktan eğitime genel olarak faydacı pragmatik olarak bilgi iletişim teknolojileri (BİT) ile yaklaşıldığı görülmektedir. Amaç sınırlılıkları ortadan kaldırmak ve problemleri çözmektir. Belli dönemlerde ise bu bilgi iletişim teknolojileri farklılık göstermektedir (Bozkurt, 2016). Dönemse olarak kullanılan bazı BİT'ler (Bozkurt, 2016) tarafından şekillendirilmiş ve aşağıda Şekil 3. olarak verilmiştir.

Şekil 3. Dünya Geneline Var Olan Uzaktan Eğitim Dönemleri
(Bozkurt 2016 s.13).

Şekil 3'e baktığımızda, dünyada uzaktan eğitimle alakalı "yazışarak", "görsel-işitsel araçlarla" ve "bilişim tabanlı" olmak üzere üç dönem olduğunu görmekteyiz. İlk olarak uzaktan eğitim 1720'li yıllarda mektup aracılığıyla başlamıştır. 1925 yılında radyo ve televizyon eğitsel olarak kullanılmasıyla ikinci dönem başlamıştır. Son olarak internet ve web tabanlı öğretim ile uzaktan eğitim 1990 yılından günümüze kadar devam etmektedir. Uzaktan eğitimin ilerlemesi ve sınıflandırılması bir önceki döneme bağlıdır (Moore ve Kearsley, 2011).

Aşağıda verilen Tablo 2'de dünyada uygulanmış uzaktan eğitim ve uzaktan eğitim ile alakalı gerçekleşen resmi kurum ve olaylar kronolojik sıra ile mekânları belirtilerek gösterilmiştir.

Tablo 2. Dünyadaki İlk Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Tarih	Ülke	Olay
1870	ABD	Illinois Wesleyan Üniversitesi program olarak uzaktan eğitime başladı.
1873	ABD	Anna Eliot Ticknor tarafından "Evde Çalışmayı Destekleme Derneği" kuruldu. Bu dernek ABD'deki ilk uzaktan eğitim girişimlerinden biri olarak kabul edilmektedir.
1883	ABD (New York)	Mektupla Öğretim Üniversitesi kuruldu.

1884	Almanya (Berlin)	Öğrencileri üniversite sınavına hazırlayan “Rustinehes Uzaktan Öğretim Okulu” açıldı.
1886	ABD	Pennsylvania Devlet Üniversitesi kurumsal yapıda uzaktan eğitim ağını kuran ilk üniversite oldu.
1890	ABD	Evde öğrenim kursları "Mektupla Öğrenim Okullarına" dönüştü
1891	ABD	Pennsylvania’da bir gazete "Madencilik Yöntemleri ve Maden Ocaklarında Ortaya Çıkan Kazalara Karşı Alınması Gereken Önlemler” eğitimi vermeye başladı. Wisconsin Üniversitesi uzaktan eğitimin yaygınlaştırılması konusunda karar aldı.
1892	ABD	Chicago Üniversitesi’nde uzaktan eğitim bölümü kuruldu.
1910	Avustralya	İlk uzaktan eğitim uygulamaları yükseköğretimde başlatıldı.
1922	Yeni Zelanda	Mektupla Öğrenim Okulu açıldı.
1939	Fransa	Uzaktan Eğitim Merkezi kuruldu.
1939	Rusya	Uzaktan eğitimde halk eğitimi boyutunda uygulamalar başlatıldı.
1948	Japonya	Eğitim yasası kapsamında askerlere ve okullara devam edemeyenlere öğretim imkânı sağlamak üzere uzaktan eğitim uygulamaları başlatıldı.
1949	Avustralya	Uzaktan eğitim öğrencilerinin ders programları, yönetim işleri gibi faaliyetlerini takip etmek için “Üniversite Dışı Öğretim Fakültesi” kuruldu.
1950	ABD	Askeri amaçlı uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirildi.
1971	İngiltere	İngiltere Açık Üniversitesi kuruldu.
1972	İspanya	Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1974	İngiltere	National College kuruldu.
1974	Almanya	Hagen Açık Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1984	Hollanda	Hollanda Açık Üniversitesi ilk öğrencilerini kabul etti.
1989	Hindistan	Halka yükseköğretim seviyesinde eğitim için Açık Okul kuruldu.

(Kaya 2002: 28-30).

Tablo 2’ e baktığımızda uzaktan eğitimin kavramını oluşturan ve gelişmesinde çok büyük etkili olan devletlerin geneli Avrupa Devletleri’dir. Bu duruma sebep olarak

Avrupa’da eğitime verilen büyük önem gösterilebilir. İlerleyen yıllarda eğitime önem vermeye başlan diğer ülkeler de Avrupa Devletleri’ni örnek alarak uzaktan eğitime geçmeye ve uygulamaya başlamışlardır.

Türkiye Cumhuriyeti’nde Uzaktan Eğitimin Tarihçesi

Ülkemizde 1860’lı yıllarda Tanzimat Dönemi’nde dersleri kaçıran halk için gazetede eğitim başlamıştır (Göktaş, Temur Gedik, Kocaman-Karoğlu ve Çağıltay, 2009). Bu Osmanlı dönemindeki uzaktan eğitimin ilk fikri olarak yorumlanabilir. Cumhuriyet Dönemi’nde uzaktan eğitim kavramı, ülkemize eğitim ve öğretim için davet edilen John Dewey’in “Öğretmen Eğitimi” raporu ile ilk kez cumhuriyet tarihimize girmiştir. 1950 senesinde ilk kez uygulanan mektupla uzaktan eğitim, ülkemizde Avrupalı devletlerden neredeyse iki asır sonra başlamıştır (Başaran, Doğan, Karoğlu ve Şahin 2020). Ülkemizde uzaktan eğitim diğer Avrupalı devletlerden çok sonraları başlamasının iki sebebi olduğu düşünülmektedir. 1950 yıllarına kadar uzaktan eğitimin görmezden gelinme sebeplerine örnek verecek olursak ülkemizde o yıllarda oluşan, eğitimciler ve halkın “Öğretmensiz eğitim olmaz.” düşüncesidir. Bir diğer sebep ise uzaktan eğitim programı ile insanlara okuma ve yazma öğretileceği düşünülmemektedir (Antalyalı, 2004).

Cumhuriyet Dönemi’nde mektupla eğitim 1956 yılında bankada çalışanlar için Ankara Hukuk Fakültesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü’nde başlamıştır (Buldaç, 2021).

1958 senesinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından “Mektupla Öğretim Merkezi” kuruldu (Bozkurt, 2017). Burada bizi ilgilendiren kısım olan Millî Eğitim Bakanlığı’nca 1960 senesinde mektupla öğretim adı altında uzaktan eğitimin denenmiş olmasıdır. Altı sene sonra 1966 senesinde ise “Mektupla Öğretim ve Teknik Yayınlar Müdürlüğü” adıyla uzaktan eğitim programıyla ilgili kurum oluşturulmuştur. Sonra adı değiştirilerek “Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu” (YAYKUR) olmuştur. 1974 senesinde ise “Mektupla Eğitim Merkezi” oluşturularak uzaktan eğitime önem verilmeye çalışılmıştır (Kaya, 2002). 1976 senesinde YAYKUR’un kurulması ile eğitsel TV yayınları başladı. YAYKUR’un amacı lise ve liseye denk okul mezunu öğrencilere ihtiyaç hissettiği anda

modern eğitim teknolojileri kullanarak öğretim hizmeti sağlamaktır (Bozkurt, 2017). 1981 senesinde yüksek öğretim alanında uzaktan eğitim yapma görevi kanunla üniversitelere verilmiştir. Bir sene sonra bu görev Anadolu Üniversitesi'ne verilerek eğitime başlanması istenmiştir (Kırpık ve Güreş, 2021). 1982 yılında açılan Açık Öğretim Fakültesi bünyesindeki İktisat Bölümü ilk uzaktan eğitim veren lisans bölümüdür. 1989 yılında Anadolu Üniversitesi "Bilgisayar Destekli Eğitim" (BDE) bölümü kuruldu.

1991 yıllarında ülkemizde sadece sekiz üniversitemizde internet bağlantısı vardı. Bu okullarımızdan biri olan Fırat Üniversitesi'nde e-posta yoluyla uzaktan eğitim başlamıştır. Yine aynı okulda 1995 senesinde uzaktan eğitimle sertifika programı başlatıldı (Bozkurt, 2017). Anadolu Üniversitesi'nin Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü içerisinde bulunan açık öğretim lisesi ve ilkokulu sayesinde 1997 senesinde uzaktan eğitim vererek eğitim alma fırsatı bulamamış bireylere olanak yaratmıştır (Kaya, 2002). 1996 senesinde ülkemizin en önemli üniversitelerinden olan "ODTÜ" uzaktan eğitim çalışmalarına başlamıştır. 1999 yılında "İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Eğitim" yönetmeliği yayımlandı. Ayrıca 2005 yılından itibaren YÖK uzaktan eğitim komisyonu kurarak uzaktan eğitim için önemli bir adım atmıştır (Bozkurt, 2017). Eğitim teknolojisi kavramının en önemli ve büyük karşılığı olarak şu ana kadar ülkemizde uygulanmış olan "FATİH" projesini gösterebiliriz (Kör, Çataloğlu ve Erbay, 2013).

FATİH projesi 2012 senesinde EBA sistemiyle entegre edilerek hizmete açılmıştır (Kırpık ve Güreş, 2021). Geçen zaman ve gelişen teknolojiler sonucunda radyo, televizyon, bilgisayar gibi teknolojik aletlerle uzaktan eğitim çağ atlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti gelişmiş ülkelerin aksine uzaktan eğitim programına çok geç başlamış olsa da günümüzde Eskişehir'de bulunan Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi ile ülkemiz uzaktan eğitimde belli bir düzeye gelmiştir. Bu duruma katkı sağlayan bir diğer husus ise ülkemizin teknolojik altyapıya ve eğitime ayırdığı bütçenin ve önemin artmasıdır (Kırık, 2014).

Aşağıda uzaktan eğitimin ülkemizde oluşması ve oluştuğu dönemlerde yapılan uygulamalara kişi ve mekân belirtilip kısaca değinilerek Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Uzaktan Eğitimin Türkiye Cumhuriyeti Tarihindeki Önemli Dönemleri

Tarih- Kurum (Kişi)	Uzaktan Eğitimle İlgili Gelime
1924 John Dewey	Türkiye Cumhuriyeti’nde ilk uzaktan eğitim kavramı ve olgusu “Türk Eğitimi Üzerine Öneriler ve Rapor” adıyla kayıtlara geçmiştir.
1927 Radyo Programları	Tek taraflı etkileşim ve değerlendirme olmasına rağmen uzaktan eğitim ile alakalı ilk adım atılmıştır.
1927 Mustafa NECATİ	Zamanının Milli Eğitim Bakanı olan Mustafa Necati toplantıda uzaktan eğitim yoluyla derslerin işlenmesine dair düşüncesini ortaya atmıştır.
1939 MEB Şurası	Uzaktan eğitim kavramı Milli Eğitim toplantısında tartışılarak düşünce oluşmaya başlamıştır.
1952 MEB Yapılanması	Öğrenci Filmler Merkezi ve Radyo ile Eğitim Merkezi kurulmuş ve bu kurumlar zamanla Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü’ne çevrilmiştir.
1956 Ankara Üniversitesi	Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü’nde bankada çalışan insanların mektupla öğrenim ile uzaktan eğitim alması sağlanmıştır.
1958 MEB	Milli Eğitim Bakanlığınca Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuştur.
1968 TRT	1968 yılından itibaren Türkiye devlet kanalı olan TRT’de eğitsel yayınlar başlamıştır.
1974 YÖK	1974 ila 1979 yıllarında Yüksek Öğretim Kurumu ön lisans sınıfında eleman yetiştirmek için binlerce kişiyi eğitime almıştır.
1982 AÖF	Açık Öğretim Fakültesi kurularak dersler radyo ve televizyon yardımı ile desteklenerek işlenmiştir.

(Pişken 2021: s.19).

Tablo 3’e baktığımızda Türkiye Cumhuriyeti’nde ilk kez uzaktan eğitim kavramı John Dewey tarafından 1924 senesinde ortaya atılarak uzaktan eğitimle alakalı fidan dikilmiştir. Ardından ülkemizde ilk radyo ile eğitim programları hazırlanmıştır. İlerleyen dönemlerde ise hem milli eğitim bakanları ve toplanan eğitim şuraları neticesinde hem de TRT’nin yapmış olduğu katkılar neticesinde uzaktan eğitim kavramı olgunlaşarak günümüze ulaşmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti’nde uzaktan eğitim programlarının dört dönemi vardır. Bunlara kısaca bakacak olursak;

- 1- I. Dönem; Kavramlar ve tartışmaların olduğu dönemdir (1923-1955).
- 2- II. Dönem; Mektupla eğitimin olduğu dönemdir (1956-1975).

- 3- III. Dönem; Radyo ve televizyonun etkin olduğu görsel ve işitsel dönem (1976-1995).
- 4- IV. Dönem; İnternet ve bilgisayarın etkin olduğu web ve bilişimin etkin olduğu dönemdir, şuan bu dönemi yaşamaktayız (1996-..). (Bozkurt, 2017).

Aşağıda Şekil 4’de yukarıda belirtilen uzaktan eğitimin ülkemizdeki dönemleriyle alakalı bilgiler yer almaktadır.

Şekil 4. Türkiye Cumhuriyeti’nde Uzaktan Eğitimde Kullanılan Araç Dönemleri (Bozkurt, 2017 s.88).

Şekil 4’e baktığımızda Türkiye Cumhuriyeti’nde uzaktan eğitimin dört farklı döneme ayrıldığını görmekteyiz. İlki tartışma ve öneriler dönemidir. Bu dönemde uzaktan eğitim ile ilgili şüpheler toplanmıştır ve fikirler öne sürülmektedir. Bu dönemin aşaması kuluçkadır. İkinci dönem yazışarak yani mektup ile yapılan uzaktan eğitim dönemidir. Bu dönem ile üçüncü dönem olarak gösterilen radyo ve televizyon döneminin ortak noktası olgunlaşma aşamasıdır. Son olarak dördüncü dönem ve şu anda günümüzde devam etmekte olan internet ve web tabanlı cihazların kullanıldığı dönemdir. 1990 yılların ortalarında bilgisayar destekli öğretime geçilmiştir.

Uzaktan Eğitimin Yararları

Uzaktan eğitimin birçok yönü olmakla birlikte uzaktan eğitimin yararlı ve yararlı olmayan özelliklerini birbirinden ayırmak gerekmektedir. Uzaktan eğitim, öğretim hayatımızı kolaylaştırır, zor ve karmaşık olan durumlardan en az hasarla çıkmamıza olanak sağlar. Örnek verecek olursak depremlerden sonra oluşan kaotik ortamlarda ve yüz yüze ders işleme konusunda imkânımızın olmadığı durumlarda eğitim öğretim olanaklarımızın devam etmesine olanak sağlar. Virüs ve hastalık kaynaklı insandan insana bulaş riski olan pandemi dönemlerinde öğrencilerin ve öğretene bireylerin yan yana gelmesinin önüne geçerek hastalık riskini azaltarak toplum sağlığını korumakta önemli bir rol oynar. Öğrencilere öğrenme sorumluluğu vererek onları da öğretim sürecine katar. Bu gibi şeyler uzaktan eğitimle ilgili önem teşkil eden konulardır.

Kaya (2002), uzaktan eğitimin yararlarını şu şekilde sıralamıştır.

- İnsanlara farklı bir şekilde eğitim sunmaya olanak sağlar.
- Kitle eğitimini çevrimiçi programlarla kolaylaştırarak öğretene yükünü azaltmayı amaçlar.
- Öğrencinin ders sırasında ve öğreniminde serbest olma avantajı verir.
- Öğrenciyi sınıf ortamından çıkartmaya olanak verir.
- Kendi kendine öğrenmeyi sağlar.
- Kişiyi öğrenme açısından sorumluluk kazandırır.
- Öğreten ve öğrenen bireyler sürekli olarak aynı kapalı mekânda bulunmazlar.

Uzaktan eğitimle ilgili diğer avantajları inceleyen Elitaş (2017, s.94) ise bunları aşağıdaki gibi sınıflandırmıştır.

- Uzaktan eğitim ile birlikte eğitimin saatleri de farklılaşarak dönüşmüştür. Sınıf, internet bağlantısının olduğu an olabilirken ders saati ise internete bağlanan herhangi bir saat olabilmektedir.
- Eğitimin teknoloji aracılığıyla sürdürülmesi öğrenen bireyi bilgi arayışına iterek öğrenciyi yeni iletişim teknolojileri ile birlikte bilgiye daha hızlı ulaştırır.
- Uzaktan eğitim ile birlikte eğitim maliyetleri de azalma gösterir.

- Uzaktan eğitim sistemi ile eğitimde niteliğin artacağı öngörülür.
- Uzaktan eğitim programları ile birlikte geleneksel eğitimin ilerlemekte sorun yaşadığı durumlarda uzaktan eğitim çözüm yolu olmaktadır.
- İnternet aracılığı ile eğitim ve öğretim faaliyetleri çok geniş kesimlere ulaşır.

Altıparmak, Kurt ve Kapıdere (2011) uzaktan eğitimin, daha fazla kitleye ve öğrenen bireye erişim sağlanarak ders mevcudunun artmasını ve fiziksel engelli öğrencilerin de derslere erişmesine olanak sağlamasını uzaktan eğitimin fayda ve avantajları olarak vurgulamıştır.

Uzaktan Eğitimin Zararları

Uzaktan eğitim her ne kadar bizim eğitim ve öğretim hayatımızı kolaylaştırdıysa da öğrenen ve öğreten açısından olumsuz ve zararlı yönleri bulunmaktadır. Bu durumu Kaya (2002) şu şekilde ifade etmiştir:

- Yüz yüze eğitimde oluşan dostluk ve arkadaşlıkların kolay kolay sağlanamaması,
- Öğrenen bireylerin sosyalleşmesinin önünde engel olması,
- Sorumluluk sahibi olmayan ve kendi kendine öğrenmesini bilmeyen bireylerde sorun teşkil etmesi,
- Ders uygulamalı ise öğrenciye geleneksel eğitim kadar destek sağlayamaması,
- Öğrenme sürecinde istenmeyen gecikmelere sebep olması,
- Öğretici ve öğrenen ilişkisini kötü yönde katkı sağlamasıdır.

Uzaktan eğitimle ilgili Elitaş (2017, s.94), zarar ve olumsuzlukları aşağıdaki gibi sınıflandırmıştır.

- Öğrenen ve öğreten bireylerde iletişim teknolojilerine bağımlı hale gelme riski artmaktadır.
- Öğrenen bireyleri değerlendirme amacıyla internet ortamının kullanılması sınavlarla alakalı güvenlik ve geçerlilik sorunları ortaya çıkartabilmektedir.
- Öğrenen bireyler psikolojik ve sosyolojik olarak sorunlar yaşayabilmektedir.

- Öğrencilerin motivasyonlarının geleneksel eğitimdeki gibi belli bir düzeyde tutulma zorluğu oluşabilir.

Altıparmak, Kurt ve Kapıdere (2011), ise uzaktan eğitimin zararlı ve olumsuz taraflarını, teknolojik sistem kaynaklı sorunlar ve aksaklıklar meydana gelebilir olmasını ve hazırlanan sunu veya kaynağın hazırlayıcısı tarafından sürekli güncellenme ihtiyacının olması yönünde ele almıştır.

Senkron Uzaktan Eğitim (Eş Zamanlı Uzaktan Eğitim);

Senkron Uzaktan Eğitim, öğrenen ve öğreten bireylerin fiziksel olarak farklı ortamlarda bulunmamasına rağmen iletişimin aynı anda karşılıklı olarak sağlandığı eğitim türüdür (Yorgancı, 2014). En büyük fark yaratan durum iletişimin anlık olarak gitmesi ve dönütün gelmesidir. Senkron eğitimde derse girme zamanları ve planları vardır. Zaman esnekliği daha azdır.

Bıyıklı ve Özgür (2021)'e göre senkron uzaktan eğitimin avantajları ve sınırlılıkları aşağıda verilmiştir. Senkron eğitimin avantajları;

- Mekâna bağlı fiziksel olarak yaşanan engellerin önüne geçer.

Eğitim sürecinde öğrenen ve öğreten bireyler arasında olması gereken profesyonel iletişim vardır.

Senkron eğitimin sınırlılıkları ve dezavantajlı yönleri;

- Derslerin içeriğini yapmak zordur.
- Kalabalık ve düzensiz bir öğrenci grubu vardır.

Asenkron Uzaktan Eğitim (Eş Zamansız Uzaktan Eğitim);

Asenkron Uzaktan Eğitim'de dersler ve konular önceden hazırlanarak öğrenen teknoloji ve internet vasıtası ile bireylere ulaştırılır. Bu eğitimde zaman ve mekân sürekliliği yoktur. Zaman kavramı esnek olarak kullanılır. Dezavantajı ise öğrenen ve öğreten bireylerin birbirleriyle alakalı iletişimlerinin geç olmasıdır (Yorgancı, 2014). Eş

zamansız olan bu uygulamada öğrenciler sadece dinleme pozisyonunda kaldıklarından etkileşime girmezler. Öğrenen bireyler istedikleri zaman ders ile alakalı notlara ulaşabilir ancak soru sorma imkânları olmamaktadır (Devran ve Elitaş, 2017).

Bıyıklı ve Özgür (2021)'e göre asenkron uzaktan eğitimin avantajları ve sınırlılıkları aşağıda verilmiştir. Asenkron eğitimin avantajları;

- Herkes eğitime sınırsızca katılabilir.
- Derslerde aktif olamayan, kalabalık ortamlarda konuşamayan öğrencilerin sorunlarını ortadan kaldırarak onların da eğitime katılmasına olanak sağlar.

Asenkron eğitimin sınırlı ve dezavantajlı yönleri;

- Sanal ve dağınık öğrenen grubu vardır.
- Sadece bazı ders ve üniteler için uygundur.
- Yüksek derece disiplin ve olgunluk gerektirir.

Aşağıda senkron öğrenme ve asenkron öğrenmenin karşılaştırması Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. Uzaktan Eğitim Kapsamında Elektronik Öğrenme Türlerinden Senkron Öğrenme ve Asenkron Öğrenmenin Tablolaştırılmış Karşılaştırılması.

E-öğrenme Türü	Ayırıcı Özelliği	Örnekler
Senkron E-öğrenme	- Eş zamanlı - Canlı - Genellikle planlı ve belirli bir zamanda gerçekleştirilir. - Ortaklaşa ve sıklıkla işbirlikçi gerçekleştirilir. - Aynı anda sanal ortamda bulunma gerektirir (öğretmen, öğrenci vb.).	- Canlı mesajlaşma - Çevrimiçi sohbet - Canlı web yayını - Sesli konferans - Video konferansı - Web konferansı
Asenkron E-öğrenme	- Aralıklı erişim veya etkileşim - Öğretmen ve diğer katılımcıdan bağımsız katılım - Bireysel ve aralıklı işbirliği - Genellikle herhangi bir zamanda mümkün olan - Önceden hazırlanmış veya kayıt edilmiş	- E-posta - Web temelli eğitim - Podcast - DVD - Bilgisayar Temelli Eğitim

(Delen, 2021).

Tablo 4’e bakacak olursak elektronik öğrenme türleri olan senkron eğitim ve asenkron eğitimin farklarını ve örneklerini görmekteyiz. Örnek olarak senkron eğitimde canlı web yayını, sesli konferans, video konferansı gibi uygulamalar vardır. Senkron olarak öğrenen ve öğreten bireylerin aynı anda iletişim kurduğu bu eğitim türünde iletişim anlık olarak gerçekleşir. Asenkron olarak gerçekleştirilen elektronik öğrenmede ise genel olarak önceden kaydedilmiş olan dersler kullanılır. Farklı olarak elektronik posta, cd -dvd ile eğitim gibi örnekler görürüz. Senkron ve asenkron öğrenmenin bir arada olmasına bütünleşik elektronik öğrenme denir (Delen, 2021).

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Öğrencilerin uzaktan eğitimde zorlandıkları konular ve uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerine benzer çalışmalar incelendiğinde;

Malkamak (2023)’ın yapmış olduğu “Covid-19 Pandemisi Sürecinde Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri” adlı çalışmayı incelediğimizde çalışma grubunun ortaokulda öğrenim gören 40 öğrenciden oluştuğunu görülmektedir. Çalışmaya bakıldığında öğrencilerin uzaktan eğitim ile ders işlenmesi sırasında altyapısal olarak

sorun yaşadığı, yine ders esnasında uygun olmayan ev ortamı, ölçme ve dönütte yaşanan problemler gibi öğrencilerin yaşamış olduğu sorunlar görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin uzaktan eğitim ile ciddi manada motivasyon eksikliği hissettiği görülmüştür. Aynı zamanda öğrencilerin teknolojik cihaz kapsamında eksiklik yaşadığı görülmektedir.

Gökçe (2023)'nin yapmış olduğu “İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin, Velilerin Ve Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Matematik Öğretimine Yönelik Görüşlerin İncelenmesi” adlı çalışmanın çalışma grubunu 35 katılımcı oluşturmaktadır. Çalışmaya baktığımızda öğrencilerin uzaktan eğitim ile işlenen derslerde soyut kavramları anlamakta zorlandıkları görülmektedir. Sınıf öğretmenleri ise uzaktan eğitim ile işlenen derslerde, denetim sorunu çektikleri ölçme konusunda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimle işlenen derslerde öğrenci bağlamında, ders süresinin kısa olduğu düşünülmektedir. Son olarak öğrencilerin altyapısal ve teknolojik cihaz kapsamında sorun yaşadığı görülmüştür.

İlhan (2023)'in yapmış olduğu “Uzaktan Eğitim Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenme Öğretme Süreçleriyle İlgili Görüş Ve Deneyimleri” adlı çalışmanın verileri 20 katılımcıdan alınmıştır. Çalışmaya baktığımızda uzaktan eğitim sebebiyle teknolojik cihazlara ihtiyacın arttığı görülmektedir. Bu artan talep ve fırsat eşitsizliği ile alakalı öğrencilerin sorun yaşadığı görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin altyapısal sorunlar nedeniyle derslerinden yer yer geri kaldığını belirtmişlerdir.

Kolay (2023)'in yapmış olduğu “Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Derslerine İlişkin Görüşleri İle Öğrencilerinin Derslerine İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi” adlı çalışmanın, çalışma grubunu 480 katılımcı oluşturmaktadır. Çalışmaya bakıldığında, öğrencilerin çoğunluğu uzaktan eğitim ile işlenen derslerden memnundur. Öğretmenler ise uzaktan eğitim ile işledikleri derslerin kısıtlandığının bu kısıtlamanın kalması için daha çok altyapıya önem verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Kuzucu (2023)'ün yapmış olduğu “Covid-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Dersinin Uzaktan Eğitim İle Verilmesine Yönelik Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmaya ortaokulda öğrenim gören toplamda 100 öğrenci katılım sağlamıştır.

Çalışmaya bakıldığında öğrencilerin uzaktan eğitim kavramına vermiş olduğu cevaplarda olumsuz ögeler daha ağır basmaktadır. Öğrencilerin cihaz ve altyapısal olarak sorunlar yaşadığı görülmektedir. Öğrenciler arası iletişim sorunu olduğu belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin çoğunluğu uzaktan eğitim yerine yüz yüze eğitimi istiyor oluşu göze çarpmaktadır.

Ekrem (2023)'in yapmış olduğu “Covid-19 Salgın Sürecinde Uygulanan Zorunlu Uzaktan Eğitimin İlk Okuma-Yazma Öğretimine Etkisi” adlı çalışmaya sınıf öğretmenleri katılım sağlamıştır. Çalışma incelendiğinde uzaktan eğitim yöntemi ile işlenen derslerde okuma yazma zor da olsa öğretilse de öğrencilerin genel olarak duygusal anlamda ve sosyal açıdan geri kaldığı sonucu görülmektedir. Aynı zamanda öğrenciler fırsat eşitliği hususunda sorun yaşadığı bu durum sebebiyle beraberinde birçok sorun ortaya çıkardığı görülmüştür. Altyapısal anlamda çalışma yapılan bölge olan Tunceli’de eksiklik olduğu görülmektedir.

Yılmaz (2023)'in yapmış olduğu “Covid-19 Pandemi Döneminde İlkokul Düzeyinde Uzaktan Eğitime Yönelik Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi” isimli çalışmada toplamda 135 katılımcı ile çalışılmıştır. Çalışmada göze çarpan sonuçlara göre uzaktan eğitim ile işlenen derslere katılım sayısının az olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin genel olarak derse katılma hususunda çekinceleri vardır. Öğrencilerin yaşamış olduğu altyapı eksikliği ve teknolojik cihaz bağlamında sınırlılık yaşadıkları görülmektedir.

Yalman (2023)'ün yapmış olduğu “Covid-19 Salgını Sürecinde Sosyal Bilgiler Dersinin Uzaktan Eğitime Yönelik Öğrenci Görüşleri” adlı çalışmasında toplamda 37 ortaokul öğrencisi ile çalışmıştır. Çalışmada incelenen verilere göre katılımcılar genel olarak uzaktan eğitim yöntemi ile işlenen Sosyal bilgiler derslerinde başarısız olacaklarını düşünmektedir. Yine öğrenciler uzaktan eğitimle işlenen derslerin verimsiz olduğunu düşünmektedir. Katılımcılar ayrıca uzaktan eğitim ile işlenen derslere odaklanmakta zorladıklarını belirtmişlerdir.

Ataş (2023)'in yapmış olduğu “Öğretim Elemanlarının Covid-19 Döneminde Gerçekleştirilen Acil Uzaktan Eğitimlerine Yönelik Fenomenolojik Bir İnceleme” adlı çalışmada 21 katılımcı yer almaktadır. Çalışmaya baktığımızda Katılımcılara göre

uzaktan eğitim ile öğrencilerde ciddi oranda motivasyon eksikliği görülmüştür. Çalışmaya katılan öğretmen elemanlarının verdiği en sık cevap tek taraflı ve dönütün olmadığı iletişimidir. Bu durumun dersle alakalı olan verimi düşürmektedir.

Ergür (2023)'ün yapmış olduğu “Acil Uzaktan Eğitim Sürecinde Fen Öğretimine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri” adlı çalışmasında 20 fen bilgisi öğretmeni ve 80 ortaokul öğrencisi ile çalışmıştır. Çalışmadan alınan verilere göre öğrencilerin uzaktan eğitimde evde deney yapmakta zorlandıkları, derslerini anlamadıkları ve evde deneyle alakalı malzeme bulmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler genel olarak ders sürelerinin kısa olması ve derse odaklanma sorunları gibi şikâyetlerini dile getirmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin yüz yüze sınav olmadığı için memnun oldukları görülmektedir. Aynı zamanda hak etmeyen öğrencilerin çalışan öğrencilerin aksine, uzaktan eğitim ile tam kontrol sağlanamadığı için yüksek not aldıklarını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim öğrencilerin değerlendirilmesi konusunda yetersiz kalmıştır. Öğrencilerin bir başka sorunu ise internet ve derste kullandıkları cihazlarla alakalı yaşadıkları sorunlar olmuştur.

Özkal (2022) yapmış olduğu “Ortaokul Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Kapsamında Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri” adlı çalışmasında 29 ortaokul öğrencisi ile çalışılmıştır. Çalışmadan alınan verilere baktığımızda öğrencilerin uzaktan eğitim araçları vasıtası ile bağlandıkları derslere odaklanmakta zorluk çektiklerini ve uzaktan eğitim ile ilgili sosyal bilgiler derslerine olumlu düşünceyle bakmadıkları görülmektedir. Öğrenciler genel olarak yüz yüze eğitimle ders işlemek istemektedirler. Öğrenen bireylerin yaşadığı başka sorunlarda vardır. Çalışmada öğretmen ve öğrenci iletişiminin zor olduğuna dikkat çekilmiştir. Son olarak öğrenciler derslerinde internet altyapısı ve cihazlarla ilgili sorunlar yaşamışlardır.

Öğrencilerin uzaktan eğitime bakış açısını ölçen ve uzaktan eğitim ile işledikleri derslere yönelik görüşmelerini araştıran bir diğer çalışma ise; Serçemeli ve Kurnaz'ın (2020) yapmış olduğu “Covid-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açılarını Üzerine Çalışma” adlı çalışmadır. Araştırmaya baktığımız zaman; Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü'nde okuyan ve daha önce en az bir muhasebe dersi almış lisans öğrencilerine bir anket uygulanmıştı. Katılımcılar genel

olarak dersleri uzaktan eğitimle değil de yüz yüze yani geleneksel eğitim ile almak istemektedirler. Öğrencilerin uzaktan eğitimi benimseyememesi oranı %66.5 olarak gösterilmektedir. Öğrenciler ders sonrası anlaşılmayan konu hakkında soru sorabileceği öğretim elemanı bulamamaktan şikâyetçilerdir. Öğrencilere göre dersin işlenmesini uzaktan eğitim yolu ile yapıldığı zaman derse motivasyonun artmadığı belirtilmiştir.

Aynı zamanda iletişimin zorlanacağı üzerine genel bir kanı vardır. Öğrencilerin muhasebe dersinin daha anlaşılır olmasında, dersi daha kolay takip etme noktasında ve dersin daha akılda kalıcı olacağı hususunda uzaktan eğitim yöntemlerine kıyasla daha çok geleneksel yöntemleri tercih ettikleri görülmektedir. Uzaktan eğitime karşı olumlu görüşler de vardır. Öğrenciler uzaktan eğitim ile işledikleri ders sırasında daha kolay not aldıklarını ve bu durumda konu ile ilgili daha fazla kaynak sağladıklarını düşünmektedirler. Ayrıca öğrenciler, ders işlenmesi sonrası video kayıtlarının tekrar izlenebilmesinin dersi daha iyi anlamalarına yardımcı olacağını düşünmektedirler. Sonuca bakacak olursak öğrencilerin olumlu ve olumsuz görüşleri vardır ama olumsuz görüşler daha ağır basmaktadır.

Bir diğer çalışmaya bakacak olursak Yeşilyurt (2021)'un yapmış olduğu “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgilerde Dersi Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri” adlı çalışmasına baktığımızda araştırmanın çalışma grubu 15 sosyal bilgiler öğretmenleridir. Öğretmenlerin genel olarak öğrencilerin dikkatlerini sabit tutamadıklarını, yüz yüze eğitimde olduğu kadar öğrencilerin odaklanamadıklarını ve öğrencilerin derslere katılımın az olduğu belirtmiştir.

Uzaktan eğitim ile öğrencilerin görüşlerini almaya yönelik yapılan bir diğer çalışma ise Kürtüncü ve Kurt'un (2020)'de yapmış olduğu “Covid-19 Pandemisi Döneminde Hemşirelik Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Konusunda Yaşadıkları Sorunlar” adlı çalışmadır. Örnekleme, Batı Karadeniz Bölgesi'nde bulunan bir devlet üniversitesinde öğrenim gören hemşirelik bölümünde okuyan 516 öğrenci oluşturmuştur. Sosyo-demografik veriler ve Covid-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin eğitimle ilgili yaşadıkları sorunları ele alan ve bu sorunlara yönelik öğrencilerin çözüm önerilerinin sorulduğu açık ve kapalı uçlu olmak üzere 21 sorudan oluşan bir anket kullanılmıştır. Öğrencilerin üzerinde en çok durdukları konu üniversitenin uzaktan eğitim

alt yapı koşullarının yetersiz olmasıdır. Çalışmaya göre öğrencilerin geneli uzaktan eğitim sistemine giriş yapmakta zorluk çekmiştir. Pandemi dönemi sonrası, hızlı bir şekilde uzaktan eğitime geçilmesi ve hazırlık yapılamamasıyla yaşanan bu durum eğitimde aksaklıklara sebep olmuştur. Araştırmada öğrencilerin internet ve bilgisayar konusunda kısıtlı imkânlar nedeniyle dersleri takip etmekte güçlük yaşadıkları belirtilmiştir.

Ayrıca öğrencilerin bazıları kırsal bölgede kaldıklarını, internet erişimlerinin kısıtlı olduğunu, acil olarak alınan okulların kapanması kararı nedeniyle ders materyallerinin farklı illerde kaldığını bildirilmiştir. Çözüm önerisi olarak kırsal bölgelerde yaşayan, internet erişimi olmayan öğrencilerin diğerleri ile eşit eğitim alabilmesi için resmî kurumlar tarafından yardım edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Öğrenciler, aile yakınlarının enfekte olmasından dolayı pandemi sürecinin psikolojilerini olumsuz yönde etkilediğini belirtti. Sınıflar arasında “Uzaktan eğitim ve pandemi süreci ile baş etmekte güçlük yaşamam nedeniyle okulu dondurmayı düşünüyorum.” şeklindeki düşüncenin anlamlı farklılık oluşturduğu görüldü. Öğrencilere göre hemşirelik bölümü için uzaktan eğitim ile derslerin işlenmesi uygun değildir. Bunun sebebi daha çok uygulamalı dersler olduğu için öğrencilerin sorun yaşamasıdır.

Tuncer ve Bahadır (2017)’ın yaptığı “Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı çalışması kapsamında İstanbul Arel Üniversitesinin Psikoloji ve Türk Dili Uzaktan Eğitim programlarına kayıtlı 53 öğrenci ile yüz yüze görüşme yapılmıştır.

Çalışmanın genel olarak uzaktan eğitimde konuları öğrenme kapsamı üzerinde durduğu görülmektedir. Araştırmanın sonuçlarına baktığımız zaman 53 öğrencinin neredeyse yarısından fazlasının genel görüşüne göre, uzaktan eğitimle öğrenme konusuna verilen cevapların genel olarak 33’ü (%62) olumsuzdur. 12’si (%23) olumlu cevap verirken 8 öğrenci (%15) uzaktan eğitim ile geleneksel eğitim arasında bir fark göremediğini belirtmiştir. Öğrenciler genel olarak uzaktan eğitim ile aldıkları derslerin ezbere neden olduğunu ve sınıfta öğrenmenin daha iyi olduğu belirtmişlerdir. Öğrencilerin belirttiği diğer önemli husus ise uzaktan eğitimde görev alan öğretim

elemanlarının derslerde ilgisiz oldukları, samimi olmadıkları ve dersin işlenmesi sırasında soğuk oldukları belirtilmiştir. Altyapı sorunları ile ilgili de sorunlar yaşayan öğrenciler internete bağlanma ve bilgisayar yetersizliği konularından yakınmıştır. Bu yapılan çalışmada sonuç olarak öğrenciler için uzaktan eğitimin henüz istenilen düzeyde ve başarılı bir şekilde işlenmediği belirtilmektedir.

Yapılan bir diğer çalışmada ise Kırallı ve Alıcı (2016)'nın "Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Algısına İlişkin Görüşleri" adlı makalesinde uzaktan eğitim algısına yönelik "cinsiyet", "bilgisayarı bir günde kullanma sıklığı", "kişisel bilgisayara ve internet bağlantısına sahip olma" değişkenlerine göre üniversite öğrencilerinin görüşleri incelenmiştir. Araştırma, İstanbul'da bir vakıf üniversitesinde yürütülmüştür. Araştırma grubu 140'ı kız ve 198'i erkek olmak üzere toplam 338 kişiden oluşmuştur. Araştırmada yer alan öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımının %41,4'ünü kız ve %58,6'sını erkek öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Öğrencilerin uzaktan eğitim algılarını tespit etmek için Gündüz (2013) tarafından geliştirilen "Uzaktan Eğitim Algısı" ölçeği uygulanmıştır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarına bakılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda öğrenciler, eğitimin en iyi şekilde gerçekleşmesi için yüz yüze etkileşimin gerekli olduğunu düşünmektedir. Fakat bununla birlikte bazı dersleri okula gelmeden uzaktan eğitim yoluyla almak istedikleri, istenildiğinde tekrar etme olanağı sunduğu için kalıcı öğrenme sağladığı ve teknoloji geliştikçe daha yaygın kullanılacağını belirtmişlerdir.

Yapılan bir diğer çalışma ise Yalman ve Kutluca (2013)'nin yaptığı "Matematik Öğretmeni Adaylarının Bölüm Dersleri için Kullanılan Uzaktan Eğitim Sistemi Hakkında Yaklaşımları" adlı çalışmadır. Makalede araştırmanın çalışma grubunu Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesinde İlköğretim ve Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanları bölümlerinin matematik öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören toplam 102 (53 kız ve 49 erkek) öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğrencilerin %62'si derslerin uzaktan eğitim yöntemi ile işlenebileceğini düşünürken %37'si derslerin geleneksel olarak yüz yüze işlenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Alanda yapılan bir diğerk çalışma ise Birişçi (2013)'nin yapmış olduğu “Video Konferans Tabanlı Uzaktan Eğitime İlişkin Öğrenci Tutumları ve Görüşleri” adlı çalışmadır. Araştırmaya baktığımız zaman, 2010–2011 akademik yılı güz döneminde, Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Edebiyat Fakóltesi Sosyoloji Bölümündeki “Felsefeye Giriş-I” dersi kapsamında öğrenim gören 41 öğrenci ile yürütölmüştür. Özel durum çalışması yönteminin benimsendiğı bu araştırmada, veri toplama aracı olarak “Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğı” (UEYTÖ) kullanılmış olup video konferans tabanlı uzaktan eğitim uygulamasıyla ilgili öğrenci görüşlerini belirlemek üzere “görüş belirleme” formundan faydalanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sadece 8 öğrencinin derse olan ilgisinin arttığı ve farklı bir yöntemle dersin işlenmesi gibi olumlu cevaplar verildiğı görölmektedir. Ancak diğerk çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmada da olumsuz görüşler çoğunluktadır. Öğrenciler genel olarak uzaktan eğitimle işlenen derslerin iletişim eksikliği (20 kişi), teknik sorunlar (12 kişi), derse olan yoğunlaşma eksikliği (10 kişi) gibi sorunlar yarattığını belirtmişlerdir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırma Modeli (Deseni)

Öğrencilerin uzaktan eğitimde zorlandıkları konular ve uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik çalışmamızda nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılacaktır.

Fenomenolojinin köküne bakacak olursak fenomen kavramı somut, algılanabilir ve denenebilir olay ve nesne demektir. Olay ve olgunun nesnel gerçeklerini vurgulayan bir ifadedir ve duyular ile algılanabilir. Fenomenolojinin ilgilendiği konu nesnelerin dünyası değil aksine nesnelerin özüdür. Fenomenoloji birkaç insanın aynı konuda yaşamış olduğu deneyimlerin ortak anlamını vurgular. Fenomenler durumlar, olaylar veya daha önce yaşanmış olan tecrübeler olabilir. Bireylerin kendilerini saran dünyanın çeşitli yönlerine ait bu farklı kavrayışları karakterize etmeye çalışan bir grup İsveçli araştırmacı, çalışmalarında “Fenomenografik araştırma” olarak isimlendirilen bir yöntem kullanmışlardır (Çepni, 2007). Fenomenoloji araştırmalarında deneyimlerin betimlenmesi için görüşme tekniği daha uygun görülmektedir (Creswell, 2018). Görüşme tekniği sayesinde çalışmaya katılan kişilerin bakış açıları ve düşüncelerini daha kolay ifade edebilirler (Patton, 2018).

Fenomenografik araştırmalar, insanların yaşadıkları evren içinde karşılaştıkları fenomenlerle ilgili olarak ne algıladıkları ne anladıkları ve deneyimlerinin neler olduğu ile ilgilenir (Çekmez, Yıldız ve Bütünler, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Tokat il merkezde bulunan bir ortaokulda öğrenim gören 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı (ölçüt) örnekleme yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir (convinient) durum örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmanın örnekleme olan amaçlı örnekleme yönteminde, örnekleme dâhil edilecek birimleri araştırmacı

önceki bilgi, deneyim ve gözlemlerinden hareketle araştırmanın amacına uygun olarak kendi yargısıyla belirler.

Araştırmacı kendi yargı ve değerlendirmeleriyle hareket ettiği için evren hakkında fikir sahibi olmalıdır (Ural ve Kılıç, 2011). Aşağıda Tablo 5’te çalışılan grupla ilgili cinsiyet özellikleri sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin Cinsiyet Özellikleri (Cinsiyetleri)

Sınıf-Cinsiyet	Kayımları	F
6. Sınıf Kız Öğrenciler	6Ö1 – 6Ö2 – 6Ö5 – 6Ö6 – 6Ö8 – 6Ö11 – 6Ö12 – 6Ö13 6Ö14 – 6Ö16 – 6Ö17 - 6Ö19 – 6Ö21 -6Ö22 – 6Ö25 6Ö27 – 6Ö30 – 6Ö31 – 6Ö33 -6Ö35 – 6Ö36 – 6Ö40 6Ö43 – 6Ö44 – 6Ö49 6Ö53 – 6Ö56 – 6Ö58 – 6Ö61	29 Kız Öğrenci
6. Sınıf Erkek Öğrenciler	6Ö3 – 6Ö4 – 6Ö7 – 6Ö9 – 6Ö10 – 6Ö15 - 6Ö18 6Ö20 6Ö23 – 6Ö24 - 6Ö26 – 6Ö28 - 6Ö29 - 6Ö32 6Ö34 6Ö37 – 6Ö38 – 6Ö39 6Ö41 - 6Ö42 – 6Ö45 6Ö46 6Ö47 – 6Ö48 - 6Ö50 - 6Ö51 – 6Ö52 – 6Ö54 6Ö55 6Ö57 - 6Ö59 - 6Ö60 – 6Ö62	33 Erkek Öğrenci
7. Sınıf Kız Öğrenciler	7Ö3 -7Ö5 -7Ö7 -7Ö10 -7Ö11 -7Ö12 -7Ö13 - 7-Ö15 7Ö16 -7Ö17 -Ö19 -7-Ö22 -7Ö23 - 7Ö24 -7Ö25 7Ö26 -7Ö28 -7Ö31	18 Kız Öğrenci
7. Sınıf Erkek Öğrenciler	7Ö1 -7Ö2 -7Ö4 -7Ö6 -7Ö8 -7Ö9 -7Ö14 - 7Ö18 7Ö20 -7Ö21 -7Ö27 -7Ö29 -7Ö30	13 Erkek Öğrenci
8. Sınıf Kız Öğrenciler	8-Ö1 -8-Ö4 -8-Ö6 -8-Ö7 -8-Ö10 -8-Ö11 -8-Ö12 8-Ö13 -8-Ö14 -8-Ö16 -8-Ö17 -8-Ö18 -8-Ö19 8-Ö20 -8-Ö21 -8-Ö22 -8-Ö23 -8-Ö24 -8-Ö27 8-Ö29 - 8-Ö31 -8-Ö32 -8-Ö33 -8-Ö34	24 Kız Öğrenci
8. Sınıf Erkek Öğrenciler	8Ö2 -Ö3 -8-Ö5 -8Ö 8 -8Ö9 -8Ö15 -8Ö25 - 8-Ö26 8Ö28 -8Ö30 -8Ö35	11 Erkek Öğrenci
TOPLAM		128

Tablo 5’e baktığımızda çalışma grubunun toplamda 128 öğrenciden oluştuğu görülmektedir. Bunlardan 71’i kız öğrenci olup 57’si erkek öğrencidir. 6. sınıflardan 62 öğrenci (29 kız, 33 erkek), 7. sınıflardan 31 öğrenci (18 kız, 13 erkek), 8. sınıflardan 35 öğrenci (24 kız, 11 erkek) ile toplamda 128 öğrenci ile çalışma grubu oluşturulmuştur.

Aynı zamanda öğrencilerin evlerinde internet sağlayıcısının olup olmadığına dair bulgulara bakılmıştır. Çalışmamıza katılmış olan 128 öğrencimizin 123’ünde internet sağlayıcısı vardır. 5 öğrencimizin ise internet sağlayıcısına sahip olmadığı görülmektedir. Aşağıda öğrencilerin evlerinde internet olup olmaması durumuyla alakalı tablo verilmiştir.

Tablo 6. Uzaktan Eğitime Erişmek İçin Öğrencinin Evinde İnternet Bağlantısının Olup Olmadığına Dair Bulgular

İnternete Erişim Durumu	Katılımcılar	F
Evet İnternetim Var	6Ö1 – 6Ö2 – 6Ö3 – 6Ö4 – 6Ö5 – 6Ö6 – 6Ö8 – 6Ö9 – 6Ö10 6Ö11- 6Ö12 – 6Ö13 – 6Ö14 – 6Ö15 – 6Ö16 – 6Ö17 – 6Ö18 – 6Ö19 6Ö20 – 6Ö21 – 6Ö22 – 6Ö23 – 6Ö24 – 6Ö25- 6Ö26 – 6Ö27 6Ö28 – 6Ö29 – 6Ö30 – 6Ö31 – 6Ö32 – 6Ö33 6Ö34 6Ö35 – 6Ö36 6Ö37 – 6Ö38 – 6Ö39 – 6Ö40 – 6Ö41 – 6Ö42 – 6Ö43 – 6Ö44 6Ö45 – 6Ö46 – 6Ö47 – 6Ö48 – 6Ö49 6Ö50 – 6Ö51 – 6Ö52 – 6Ö53 6Ö54 – 6Ö55 6Ö56 – 6Ö57 6Ö58 6Ö59 – 6Ö60 – 6Ö61 6Ö62	123
	7Ö1 -7Ö2 -7Ö3 -7Ö4 -7Ö5 -7Ö6 -7Ö7 -7Ö8 -7Ö9 -7Ö10 -7Ö11 7Ö12- 7Ö13 -7Ö14 -7Ö15 -7Ö16 -7Ö17 -7Ö18 -7Ö19 -7Ö21 7Ö22 -7Ö23 -7Ö25 - 7Ö26 -7Ö27 -7Ö28 -7Ö29 -7Ö30 -7Ö31	
	8Ö2 -8Ö3 -8Ö4 -8Ö5 -8Ö6 -8Ö7 -8Ö8 -8Ö9 -8Ö10 -8Ö12 - 8Ö13 8Ö14 - 8Ö15 -8Ö16 -8Ö17 -8Ö18 -8Ö19 -8Ö20- 8Ö21 - 8Ö22 8Ö23 -8Ö24 -8Ö25 - 8Ö26 -8Ö27 -8Ö28 - 8Ö29 -8Ö30 -8Ö31 8Ö32 8Ö33 -8Ö34 -8Ö35	
	Hayır İnternetim Yok 6Ö7- 7Ö20 -7Ö24 -8Ö1 -8Ö11	
Toplam		128

Tablo 6’a baktığımızda çalışmamıza katılan öğrencilerin %96’sının internet altyapısına sahip olduğu görülmektedir. Bu konuda ülkemiz genelinde yapılmış çalışma olan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)’in 2022 senesinde yapmış olduğu “Hane Halkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması” adlı çalışmasına göre internete erişim imkânına sahip hane halkı oranı %94.1’dir. Bu durum her geçen yıl artmaktadır. Yine çalışmamıza katılan öğrencilere sahip oldukları teknolojik cihaz sayıları sorulmuştur. 128 katılımcıdan alınan verilere göre 106 öğrencinin en az iki adet cihazı olduğu

görülmüştür. 21 öğrenci ise sadece bir adet teknolojik cihaza sahiptir. Çalışmamıza katılım sağlayan “7Ö24” kodlu öğrencimizin uzaktan eğitim ile işlenen derslere girebilmek için hiçbir teknolojik cihaza sahip olmadığı görülmüştür. “6-Ö34” kodlu öğrencimiz haricinde toplamda 20 öğrencinin bir teknolojik cihazı olduğu halde en az iki kardeşi vardır.

Bu durumun aynı saate denk gelen online (çevrimiçi) derslerinde sorun yarattığı düşünülmektedir. Aşağıda verilen Tablo 7’de öğrencilerin teknolojik cihaza sahip olup olmama durumu ile alakalı veriler işlenmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Kaç Adet Teknolojik Cihaz Sahibi Olduğuna Dair Bulgular

Teknoloji Cihaz Durumu	Katılımcılar	f
İkiden Fazla Cihaza Sahibim	6Ö1 – 6Ö2 – 6Ö3 – 6Ö4 – 6Ö5 – 6Ö6 – 6Ö7 – 6Ö8 – 6Ö9 – 6Ö10 -6Ö11 6Ö12 – 6Ö14 – 6Ö15 – 6Ö16 - 6Ö17 – 6Ö19 – 6Ö20 – 6Ö21 6Ö24 - 6Ö26 6Ö27 – 6Ö28 – 6Ö29 – 6Ö30 6Ö31 – 6Ö32 – 6Ö33 -6Ö35 – 6Ö36 6Ö37 6Ö38 – 6Ö39 – 6Ö40 – 6Ö41 - 6Ö42 – 6Ö45 -6Ö46 6Ö47 – 6Ö49 6Ö52 6Ö53 – 6Ö54 – 6Ö55 – 6Ö58 - 6Ö59 -6Ö60 -6Ö62 7Ö1 -7Ö2 -7Ö3 -7Ö4 -7Ö5 -7Ö6 -7Ö7 -7Ö8 -7Ö9 -7Ö10 -7Ö11 -7Ö12 7Ö14 -7Ö15 -7Ö16 -7Ö17 -7Ö18 -7Ö19 -7Ö21 -7Ö22 - 7Ö23 -7Ö25 -7Ö26 7Ö27 -7Ö28 -7Ö29 -7Ö30 -7Ö31 8Ö1 -8Ö3 -8Ö4 -8Ö5 -8Ö6 -8Ö7 -8Ö8 -8Ö9 -8Ö10 -8Ö13 -8Ö14 - 8-Ö15 8Ö16 -8Ö17 -8Ö18 -8Ö19 -8Ö20 -8Ö21 -8Ö22 -8Ö23 8Ö24 - 8Ö25 -8Ö26 8Ö27 -8Ö29 -8Ö30 -8Ö31 -8Ö33 -8Ö34 -8Ö35	106
Sadece Bir Cihazım var	6Ö13 – 6Ö18 – 6Ö22 – 6Ö23 – 6Ö25 – 6Ö34 – 6Ö43 – 6Ö44 -6Ö48 -6Ö50 6Ö51 – 6Ö56 – 6Ö57 – 6Ö61 7Ö13 -7Ö20 8Ö2 -8Ö11 -8Ö12 -8Ö28 -8Ö32	21
Cihazım Yok	7Ö24	1
Toplam		128

Tablo 7’ye baktığımızda, ebeveynlerin sahip oldukları ve ders kullanımında öğrenciye vermiş oldukları da dahil olmak üzere, genel olarak öğrencilerin en az bir teknolojik cihaza sahip olduğu görülmektedir (%99). Genele bakınca çok az sayıda öğrencinin sadece bir adet cihazı vardır veya hiç cihazı yoktur. Öğrencilerden alınan verilere göre öğrencilerin en fazla sahip olduğu cihaz cep telefonudur. Ülke genelinde yapılmış bir çalışma olan Türk Eğitim Derneği’nin (TEDMEM) yapmış olduğu çalışma

sonucunda öğrencilerin %97,1'inin en az bir adet akıllı cihaza sahip olduğu belirtilmiştir. En fazla sahip oldukları cihazın cep telefonu olduğu görülmektedir.

Çalışmamıza katılan öğrencilere uzaktan eğitim sürecinde resmî kurumların (MEB) ücretsiz cihaz ve internet paketi kapsamında kendilerine destek sağlayıp sağlamadığı hususunda görüşleri alınmıştır. 106 öğrencimize herhangi bir resmi kurumun destek sağlanmadığı görülmüştür.

18 öğrencimize ise resmî kurumların gerek teknolojik cihaz gerekse internet hizmeti kapsamında destek olduğu belirtilmiştir. Aşağıda verilen Tablo 8'de katılımcıların internet ve cihaz desteği alma durumları ile ilgili verileri işlenmiştir.

Tablo 8. Millî Eğitim Bakanlığı veya Resmi Devlet Kurumları Ücretsiz İnternet ve Cihaz Desteği Sağlayıp Sağlamadığına Dair Bulgular

Resmi Kurumların Destek Durumu	Katılımcılar	f
Evet, Sağladı	6Ö1 – 6Ö2 – 6Ö33 – 6Ö36 – 6Ö52 – 6Ö61 – 6Ö62	18
	7Ö7 - 7Ö17 - 7Ö20 - 7Ö24 - 7Ö29	
	8Ö1 – 8Ö6 - 8Ö24 - 8Ö25 - 8Ö30 - 8Ö31	
Hayır, Sağlamadı	6Ö3 – 6Ö4 – 6Ö5 – 6Ö6 6Ö7 – 6Ö8 6Ö9 – 6Ö10 – 6Ö11 – 6Ö12	106
	6Ö13 -6Ö14 -6Ö15 – 6Ö16 -6Ö17 – 6Ö18 – 6Ö19 - 6Ö20 - 6Ö21	
	6Ö22 - 6Ö23 – 6Ö24 – 6Ö25 -6Ö26 -6Ö27 - 6Ö28 – 6Ö29 – 6Ö30	
	6Ö31 - 6Ö32 -6Ö34 6Ö35 – 6Ö37 -6Ö38 – 6Ö39 - 6Ö40 – 6Ö41	
	6Ö42 – 6Ö43 -6Ö44 -6Ö45 -6Ö46 – 6Ö47 – 6Ö48 – 6Ö49 – 6Ö50	
	6Ö51 -6Ö53 - 6Ö54 -6Ö55 – 6Ö56 – 6Ö57 6Ö58 – 6Ö59 – 6Ö60	
	7Ö1 - 7Ö2 - 7Ö3 - 7Ö4 - 7Ö5 - 7Ö6 - 7Ö8 - 7Ö9 - 7Ö10 - 7Ö11 -7Ö12	
	7Ö13 - 7Ö14 - 7Ö15 - 7Ö16 - 7Ö18 - 7Ö19 - 7Ö21 - 7Ö22 7Ö23 -7Ö25	
	7Ö26 - 7Ö27 - 7Ö28 - 7Ö30	
	8Ö2 - 8Ö3 - 8Ö4 - 8Ö5 - 8Ö7 - 8Ö8 - 8Ö9 - 8Ö10 - 8Ö11 -8Ö12 - 8Ö13	
	8Ö14 - 8Ö15 - 8Ö16 - 8Ö17 - 8Ö18 - 8Ö19 -8Ö20 -8Ö21 - 8Ö22 - 8Ö23	
	8Ö26 - 8Ö27 - 8Ö28 - 8Ö29 - 8Ö35	
Toplam		124

Öğrencilere verilecek olan her yardım ve destek geri dönüş olarak ülkemize yetişmiş nitelikli vatandaş olarak geri dönecek olması bu durumun ne kadar önemli olduğunu gözler önüne sermektedir. Öğrenciler genel olarak aynı maddi güce sahip olmadıkları için fırsat eşitliği hususunda sorun yaşandığı düşünülmektedir. Araştırmamıza konu olan bir diğer veri ise öğrencilerin uzaktan eğitimde ders işlemek için kendilerine ait odalarının olup olmadığına dair verilerdir.

Çalışmamıza katılan 128 öğrenciden 76'sının kendisine ait çalışma alanının olduğu, canlı ders sırasında odasını kardeşleriyle paylaşmasına gerek olmadığını ve yalnız bir şekilde ders işlemeye olanak sağlayan odasının olduğunu belirtmiştir.

52 öğrencimiz ise kendilerine özel bir alanlarının olmadığını belirtmiştir. Aşağıda verilen Tablo 9'da öğrencilerin ders çalışmak için kendi özel alanları olup olmadığı konusundaki verileri sunulmuştur.

Tablo 9. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile Ders İşlemeleri İçin Kendilerine Özel Odalarına Dair Bulgular

Özel Alan	Katılımcılar	f
Evet, Odam Var	6Ö1 – 6Ö3 – 6Ö4 – 6Ö5 – 6Ö6 – 6Ö8 – 6Ö9 – 6Ö10 – 6Ö13 – 6Ö16 – 6Ö19 – 6Ö21 6Ö22 – 6Ö24 – 6Ö27 – 6Ö28 – 6Ö29 – 6Ö32 – 6Ö37 – 6Ö40 – 6Ö41 – 6Ö43 – 6Ö44 6Ö50 – 6Ö53 – 6Ö55 – 6Ö56 – 6Ö58 – 6Ö59 – 6Ö60 – 6Ö62	76
	7Ö1 -7Ö2 -7Ö3 -7Ö4 -7Ö6 -7Ö7 -7Ö8 -7Ö9 -7Ö10 -7Ö12 -7Ö14 - 7Ö15 -7Ö16 7Ö17 -7Ö19 -7Ö20 -7Ö21 -7Ö22 -7Ö25 -7Ö26 -7Ö28 - 7Ö29 - 7Ö30 7Ö31	
	8Ö1 -8Ö3 -8Ö4 -8Ö5 -8Ö6 -8Ö7 -8Ö8 -8Ö10 -8Ö14 -8Ö15 -8Ö16 -8Ö18 -8Ö19 8Ö21 -8Ö24 -8Ö26 -8Ö28 -8Ö29 -8Ö30 -8Ö31 -8Ö33	
Hayır, Odam Yok	6Ö2 – 6Ö7 – 6Ö11 – 6Ö12 – 6Ö14 – 6Ö15 – 6Ö17 – 6Ö18 - 6Ö20- 6Ö23 -6Ö25 6Ö26 – 6Ö30 – 6Ö31 – 6Ö33 – 6Ö35 - 6Ö36 –6Ö38- 6Ö39 - 6Ö42 – 6Ö45- 6Ö46 6Ö47 – 6Ö48 6Ö49 – 6Ö51 – 6Ö52 -6Ö54 - 6Ö57– 6Ö61	52
	7Ö5 -7Ö11 -7Ö13 -7Ö18 -7Ö23 -7Ö24 -7Ö27 -7Ö30	
	8Ö2 -8Ö9 -8Ö11 -8Ö12 -8Ö13 -8Ö17 -8Ö20 -8Ö22 -8Ö23 -8Ö25 8Ö27 - 8Ö32 - 8Ö34 - 8Ö35	
Toplam		128

Öğrenciye ait özel oda olmadığı zaman uzaktan eğitim ile dersi anlama konusunda yetersiz kaldıkları toplanan veriler neticesinde görülmektedir. Öğrencilerin kendilerine ait odaları olmadığı zamanlarda aile bireylerinin veya başka dış etkenlerin öğrencilerin derse odaklanmasında ve dersi anlama bağlamında engel teşkil ettiği ve dersle alakalı sorun yaşadığı görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde cinsiyet, anne ve babanın eğitim ve meslek durumu, kardeş sayısı, aylık ortalama gelir, ortamın teknolojik altyapısı sorulmuştur. İkinci bölümde metafor ile ilgili bilgi edinmek için üç adet soru sorulmuştur. Son olarak öğrencilere uzaktan eğitim ile alakalı görüşlerini belirlemek için sekiz adet soru sorulmuştur. Bu hususta belirlenmiş özel bir konuda derinlemesine soru yönelttiği, cevap eksik ya da açık değilse tekrar sorarak durumu daha açıklayıcı hale getirdiği için görüşme yöntemi anlamlıdır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması için bu alandaki yazılardan yararlanılmış ve 14 soruluk bir form oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlandıktan sonra bir sosyal bilgiler öğretmeninden ve iki alan uzmanından görüş alınarak soru sayısı 9’a indirilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma için ve araştırmada kullanılacak veri araçları için öncelikle Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi etik kurulundan etik izni alınmıştır. Sonrasında 11.10.2021 tarihinde E-27001677-44-34265712 sayı ile Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğünden uygulama izni alınmıştır (EK 2). Veri toplanması için izin alınan okulda sosyal bilgiler ders öğretmeni ve okul müdürü ile iletişime geçilerek yapılacak çalışma ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır.

Görüşmeler başlamadan önce öğrencilere çalışmanın önemini açıklayarak, öğrencilerin daha içten ve doğru cevaplar vermesi için telkinlerde bulunulmuştur. Öğrencilerin kendilerini daha rahat hissetmeleri için görüşmeler sınıf ortamında yapılmıştır. En uzun görüşme 17 dakika sürerken en kısa görüşme ise 10 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi kuramsal anlamda belirgin olmayan temalar ve eğer varsa alt temaların oluşturularak analiz edilmesinde kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İçerik analizinde birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenleyerek yorumlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Etik yönden uygun olmayacağı için araştırmadaki katılımcı öğrencilerin gerçek isimleri yerine Ö1, Ö2, Ö3 vb. kodlar kullanılmıştır. “6,7,8” öğrencilerin sınıflarını göstermektedir. “Ö” harfi ise öğrencileri yani katılımcıları temsil etmektedir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde uzaktan eğitim ile sosyal bilgiler dersi alan ortaokul (6,7, ve 8.) sınıf öğrencilerinin görüşleri yer almaktadır. Toplamda 128 öğrenci ile görüşme sağlanmıştır. Öğrencilerin verdiği dönütler nitel veri yöntemi ile işlenmiştir. Öğrencilere üç adet metafor sorusu sorulmuş olup uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimi olay veya olguya benzetmeleri istenmiştir. Ayrıca öğrencilerin cinsiyeti, ebeveyn eğitim durumları ve meslekleri, kardeş sayıları, aylık hane gelir tutarları, hanede internet bağlantısının olup olmaması, sahip oldukları teknolojik cihazları, hane içerisinde kendilerine ait odaya sahip olup olmadıkları, MEB ve diğer ilgili kurumların kendilerine cihaz ve internet desteğinin olup olmadığı ile alakalı sorular sorulmuştur. Üç adet metafor sorusunun dışında uzaktan eğitim ile ilgili yaşadıkları sorunları, aile ve öğretmen bağlamında yaşadıkları sorunları, uzaktan eğitimin yararlı ve zararlı yönlerini ve sosyal bilgiler derslerinde uzaktan eğitim ile anlamadıkları konu ve olayların ne olduğunu ve sosyal bilgilerle ilgili hangi öğrenme alanında sorun yaşadığını ölçmeye yönelik sekiz adet soru sorulmuştur. Bu bölümde öğrencilerin verdikleri cevaplar tablolaştırılmıştır.

Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın birinci sorusu “Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim kavramlarına ilişkin oluşturdukları metaforlar ve kelime ilişkilendirmeleri nelerdir?” şeklindedir.

Ortaokulda okuyan toplam 128 öğrenciye “uzaktan eğitimin neye benzediğine dair” metafor sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin uzaktan eğitim kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Uzaktan Eğitimin Neye Benzediğine Dair Metafor Sorusu Kapsamında Bulgular

Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
1	İssız ada	7	34	Çürük meyve	1
2	Kötü	6	35	Gece uykusu	1
3	Uzay	6	36	Dağ başındaki ev	1
4	Ev	6	37	Sinema odası	1
5	Oda	6	38	Tablo	1
6	Orman	5	39	Tablet	1
7	Kulübe	4	40	Deniz altına	1
8	İssız çöl	3	41	Eğitim	1
9	Hapishane	3	42	Özel ders	1
10	Lunapark	3	43	Uçmak	1
11	Boşluk	3	44	Okyanusta yalnız bot	1
12	Çöp	3	45	Yoğun bakıma	1
13	Tatil	3	46	Mont	1
14	Saat	2	47	Terazi	1
15	Kırtasiye	2	48	Telefon konuşması	1
16	Sığınak	2	49	Hasta insan vücudu	1
17	Sınıf	2	50	Sandalye	1
18	İssız orman	2	51	Bamya	1
19	Sessizlik	2	52	Kara delik	1
20	Karanlık oda	2	53	Satılık ev	1
21	Güzel	2	54	Ses geçirmez oda	1
22	Kutu	2	55	Kontrolsüz ders	1
23	Serbest	2	56	Sessiz tiyatro	1
24	Işıksız çöl	1	57	Dolu yağmuru	1
25	Işıksız oda	1	58	Hayvanlarla dolu orman	1
26	Adaletsiz ortam	1	59	Sanal arkadaş	1
27	Karantina	1	60	Terzi	1
28	Kalem	1	61	Kafes	1
29	Gezegen	1	62	İnternet bağımlısı	1
30	Mobil veri	1	63	Limonsuz salata	1
31	Üniversite	1	64	Evren	1
32	Boş sayfa	1	65	Işınlanma	1
33	Slime	1	66	Kara madde araştırması	1

Tablo 10 incelendiğinde araştırmamıza katılım sağlayan 128 öğrencilerin toplamda 66 farklı metafor ürettiğini görülmektedir. Cevaplara bakıldığında öğrencilerin en fazla “ıssız ada” 7 metaforunu ürettiğini görülmektedir. Bunu takip eden “kötü” “uzay” “ev” “oda” metaforları 6 kez tekrarlanmıştır.

İçerik analizine tabi tutulan veriler kategorilere ayrılmış ve Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Uzaktan Eğitim Neye Benzediğine Dair Metafor Sorusu Bağlamında Kategoriye Ayrılan Bulgular

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Frekasnsı	%	Metafor Sayısı	%
Yalnız Hissedilen Ortam	Boş sayfa(1), Boşluk(3) Dağ başındaki ev(1)Deniz altı(1), Gezegen(1) Hapishane(3), İssız ada(7)İssız çöl(3),İssız orman(2) Işıksız çöl(1),Işıksız oda(1)Kafes(1),Karanlık oda(2) Karantina(1), Kulübe(4) Oda(6),Okyanusta yalnız bot(1) Ses geçirmez oda(1),Sessizlik(2) Sığınak(2), Uzay(6) Yoğun bakım(1)	51	%42,85	22	%33,33
Hiçbir şey Anlaşılmayan Ortam-Kötü Ortam	Adaletsiz ortam(1),Bamya(1) Çöp(3),Çürük meyve(1) Dolu yağmuru(1) Hasta insan vücudu(1)İnternet bağımlısı(1) Kara delik(1),Kontrolsüz ders(1) Kötü(6),Limonsuz salata(1) Sessiz tiyatro(1)	19	%15,96	12	%18,18
Kalabalık Ortam	Ev(6),Evren(1)Hayvanlarla dolu orman(1) Lunapark(3),Orman(5), Tatil(3)	19	%15,96	6	%9,09
Okulla Alakalı Ortam	Eğitim(1),Kalem(1),Kırtasiye(2) Kutu(2), Mobil veri(1) Özel ders(1)Saat(2),Sandalye(1) Serbest(2) Sınıf(2),Tablet(1) Tablo(1) Üniversite(1)	16	%13,44	13	%19,69
Diğer	Gece uykusu(1),Güzel(2) Işınlanma(1) Kara madde araştırması(1) Mont(1),Sanal arkadaş(1) Satılık ev(1),Sinema odası(1) Slime(1),Telefon konuşması(1) Terazi(1),Terzi(1),Uçmak(1)	14	%11,76	13	%19,69
Toplam		119	100	66	100

Tablo 11’i incelediğimizde katılımcıların yarıya yakını uzaktan eğitimi “Yalnız hissedilen ortam” (%42.85), olarak yorumlamıştır. Daha sonra öğrenciler uzaktan eğitim kavramını “Hiçbir şey anlaşılmayan ortam, kötü ortam” (%15.96), “Kalabalık ortam” (%15,96), “Okulla alakalı ortam” (13.44), “Diğer” (%11.76) olarak sıralanmaktadır. Diğer kategorisi içerisinde bulunan metaforlar önceki kategoriler ile ilişkilendirilemediği için diğer kategorisi olarak sunulmuştur.

Öğrenciler genel olarak uzaktan eğitimle işlenen dersleri yalnızlık kavramıyla bağdaştırdıklarını görüyoruz. Öğrenciler uzaktan eğitim ile işlenen derslerde tek başlarına olmaktan, ortamın sessiz olmasından şikâyetçi olmuşlardır. Katılımcıların en çok cevap verdiği kavram yalnızlıkla bağdaştırmış oldukları “odam” “ıssız ada” “evim” cevabıdır. Bunun sebebinin uzaktan eğitimle işlenen derslere odalarında tek başlarına girdikleri için olduğu düşünülmektedir. Yine bir diğer yalnızlık cevabı “Uzaktan eğitim uzay-galaksiye benzer çünkü tekimdir” olmuştur. Bir başka cevap ise öğrencilerin genel olarak derslerin çok sesli ortamlarda işlendiği düşünülerek “Lunapark kadar ve AVM gibi çok sesli” olmuştur. Bazı öğrencilerin uzaktan eğitimle girdikleri dersleri hiçbir kavram ve olay ile benzerlik ilişkisi kuramadığı görülmüştür. Bu öğrenciler uzaktan eğitimle ilgili metafor sorumuza “anlamamak”, “sorun”, “sıkıcı” ve “sevmemek” gibi cevaplar vermişlerdir.

Yapılmış olan ve sayıca az olan çalışmalara bakacak olursak Öztürk, Kırcı ve Turan (2021)’in yapmış olduğu “Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Neye Benziyor, Öğretmen Adaylarının Algıları” isimli çalışmasında, öğretmen adayı olan öğrenciler uzaktan eğitim kavramını metafor yöntemi ile benzetme yapmıştır. Öğrenciler uzaktan eğitimi “verimsiz”, “boş”, “yalnız”, “duvar”, “sıkıcı”, “sesli ortam” ve “anlamamak” gibi kavramlara benzetmişlerdir. Bu bulgular ile bizim çalışmamızın bulguları benzetmektedir. Bir başka çalışmaya bakacak olursak; Demirkaynak, Kaba ve Ürey (2022)’in yapmış olduğu “Öğretmenlerin Acil Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Metaforik Algıları” isimli çalışmasında katılımcılara uzaktan eğitimi metafor yöntemi ile benzetmeleri istenmiştir. Katılımcıların büyük bir bölümü uzaktan eğitimi “yetersiz” olarak nitelemekte ve “yalnızlık” ve “uzaklık” gibi olumsuz kavramlara benzetmişlerdir. Bu çalışma ile bizim çalışmamızın bulguları benzer özellikler taşımaktadır. Bir başka benzer çalışmaya baktığımızda Çay ve Tanrıseven (2022)’in yapmış olduğu “Üniversite Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Gözünden Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim: Bir Metafor Çalışması” isimli

çalışmada, katılımcı öğrenciler uzaktan eğitim kavramını bizim çalışmamızda olduğu gibi metaforik olarak benzetmişlerdir. Öğrencilerin büyük bir bölümü uzaktan eğitimi “anlamamak”, “verimsiz”, “zaman kaybı”, “çöl”, “yalnızlık”, “yetmemek”, “kalıcı olmayan” gibi olumsuz kavramlara benzetmiştir. Bu çalışma ile bizim çalışmamızın sonuçları benzerdir. Bu alanda yapılmış olan bir başka çalışmaya baktığımızda, Elkatmış ve Tanık (2022)’ın “Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Metaforik Algıları Kırıkkale Örneği” isimli çalışmasında katılımcıların büyük bir bölümü uzaktan eğitimi “meyve vermeyen ağaç”, “boşluk”, “boşa çekilen kürek”, “kısıtlı okul” gibi olumsuz kavramlara benzetmişlerdir. Bu çalışmadaki bulgular ile bizim çalışmamızın bulgular benzer özellikler taşımaktadır. Bu alanda yapılan bir başka çalışmaya baktığımızda Yaşdal ve Tulunay Ateş (2022)’in “Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Metafor Algıları” isimli çalışmasında öğrencilerin büyük bir bölümü uzaktan eğitim ile alakalı olumsuz metafor belirtmiştir. Bizim çalışmamızla benzer metaforlar üreten katılımcıların cevaplarına örnek verecek olursak “yalnızlık”, “zorluk”, “karmaşıklık”, “verimsizlik”, “zaman kaybı”, “kimsesiz kalmak” gibi kavramlardır. Bu çalışmanın sonucu ile bizim çalışmamız sonucu benzerlik göstermektedir.

Bu konuda bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir.

6-Ö1; Uzaktan eğitim “*Odamda tek kalıp ders çalışmaya*” benzer çünkü “*Sessizdir*”

6-Ö6; Uzaktan eğitim “*Sığınağa*” benzer çünkü “*Küçük ve daracık odada tıklı kalıyoruz*”.

6-Ö12; Uzaktan eğitim “*Slime’e*” benzer çünkü “*Bırakınca gevşeriz sıkılırız uykumuz gelir.*”

6-Ö20; Uzaktan eğitim “*Uçmaya*” benzer çünkü “*Özgürüz ne yaparsak yapalım öğretmen kamaramızı kapatınca bizi göremez.*”

6-Ö21; Uzaktan eğitim “*Adaletsiz olup adaletli gösterilen bir şeye*” benzer çünkü “*Durumu olmayan insanlara destek olunmuyor ama olunmuş gibi gösteriliyor.*”

6-Ö32; Uzaktan eğitim “Çürümüş bir meyveye” benzer çünkü “Hiç sevmedim.”

6-Ö40; Uzaktan eğitim “Uzay gemisine” benzer çünkü “Yüz yüze istesem de ulaşamıyorum ve iletişim çok kısıtlı, dışarı çıkmadan teknoloji ile haberleşiriz.”

6-Ö58; Uzaktan eğitim “Çok kötü bir eğitime” benzer çünkü “Hiçbir ders yolunda gitmiyor.”

6-Ö60 Uzaktan eğitim “Özel derse” benzer çünkü “Odada kimse olmadığı için özel ders gibidir.”

6-Ö61; Uzaktan eğitim “Hapishaneye” benzer çünkü “Orada arkadaşlarımla konuşamam”

7-Ö1; Uzaktan eğitim “Okyanusta yalnız bir bota” benzer çünkü “Yalnızsın, huzurlusun, her yer sessiz.”

7-Ö3; Uzaktan eğitim “Arkadaşsız kalmaya” benzer çünkü “Okuldaki gibi birlikte değiliz.”

7-Ö13; Uzaktan eğitim “Yoğun bakıma” benzer çünkü “Sadece sen varsın.”

7-Ö14; Uzaktan eğitim “Bir monta” benzer çünkü “Kimse giymeyince yalnız kalır.”

7-Ö19; Uzaktan eğitim “Uzay boşluğuna” benzer çünkü “Uzayda yürümek zor olduğu için, uzaktan eğitimde çok zor”

7-Ö22; Uzaktan eğitim “Karantinaya” benzer çünkü “Kimseyi yüz yüze göremez ve iletişim kuramayız.”

7-Ö26; Uzaktan eğitim “Sanayide çalışmaya” benzer çünkü “Zorla orada duruyoruz gibi hissettirdi bana hiçbir şey anlamadık boşa zaman kaybı.”

8-Ö7; Uzaktan eğitim “Bir teraziye” benzer çünkü “Odaklanmak ve odaklanmamak olarak iki kolu düşünürsek hangisinin daha ağır basacağı bizim elimizde.”

8-Ö15; Uzaktan eğitim “Telefonla konuşmaya” benzer çünkü “Yan yana olmadığımız halde konuşabiliyoruz.”

8-Ö16; Uzaktan eğitim “Hastalanmış bir insan vücuduna” benzer çünkü “Arkadaşlarımız ve öğretmenimizden uzak olduğumuz için birbirimizi destekleyemez ve hep hasta bir insan vücudu gibi eksik kalırız.”

8-Ö19; Uzaktan eğitim “Hapishaneye” benzer çünkü “Okul tek nefes alabildiğimiz yerd ve uzaktan eğitim bizi odamıza hapsetti.”

8-Ö21; Uzaktan eğitim “Sandalyeye” benzer çünkü “Bir sandalye sadece bir kişiliktir ve uzaktan eğitimdeki gibi yalnız oluruz.”

8-Ö23; Uzaktan eğitim “Bamyaya” benzer çünkü “Ben bamyaya sevmem tıpkı uzaktan eğitimi sevmediğim gibi.”

8-Ö27; Uzaktan eğitim “Kara deliğe” benzer çünkü “Bizi teknolojiye ve yalnızlığa çekiyor kısacası uzaktan eğitim çok boş bir şey.”

8-Ö31; Uzaktan eğitim “Limonsuz salataya” benzer çünkü çok tatsız ve sıkıcı.”

8-Ö33; Uzaktan eğitim “Otobüste yer bulmaya” benzer çünkü “Oturacak yer bulan bulur diğerleri kalır, söz hakkı alan alır diğerleri öğrenemez gibi.”

Öğrencilere “yüz yüze eğitimin neye benzediğine dair” metafor sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin yüz yüze eğitim kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Yüz Yüze Eğitimde Öğrenci Olmanın Neye Benzediğine Dair Metafor Sorusu Kapsamında Bulgular

Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
1	Doğa	4	35	Patron olmak	1
2	Metrobüs	3	36	Ormanda keşif yapmak	1
3	İyi eğitim	3	37	Hayvanat bahçesi	1
4	Kümes	3	38	Uçaktaki yolcu	1
5	Uzay	3	39	Kütüphane	1
6	Bina	3	40	Hastane sırası	1
7	Robot	3	41	Yolculuk	1
8	Nar meyvesi	2	42	Bilgili olmak	1
9	İstanbul	2	43	Kalabalık sınıf	1
10	Çöldeki kumlar	2	44	Teslanın bilim odası	1
11	Kalabalık ülke	1	45	Metrobüs	1
12	Rüzgâr	1	46	Uzaydaki yıldızlar	1
13	Araç	1	47	Güneş sistemindeki gezegenler	1
14	Karınca	1	48	Marsta dünyalı olmak	1
15	Karanlık	1	49	Özgürlük	1
16	Beşiktaş taraftarı	1	50	Avm	1
17	Halay çekmeye	1	51	İyi	1
18	Tarifsiz güzelliğe	1	52	Vatandaş	1
19	Gökkuşağı	1	53	İş adamı	1
20	Saat	1	54	İşte çalışmak	1
21	Boş futbol sahası	1	55	Eğlence	1
22	Güvenli ortam	1	56	Dünyanın en güzel şeyi	1
23	Misafirlik	1	57	Koyun sürüsü	1
24	Asker koğuşu	1	58	Kalabalıkta yalnız kalmak	1
25	Kalabalık konser	1	59	Dikenli yerde yürümek	1
26	Eşek olmak	1	60	Yükseğe zıplamak	1
27	Düğün	1	61	Tıkış tıkış yolculuk	1
28	Manav	1	62	Mutlu öğrenci	1
29	Buluşma	1	63	Çamaşır makinesi	1
30	Kum saati	1	64	Pazar alanı	1
31	İlkbahar yaz	1	65	Kumsaldaki kumlar	1
32	Özgür kuş	1	66	Görüntülü whatsapp	1
33	Şeker kutusu	1	67	Çocuk sahibi olmak	1
34	Ay çiçeği tarlası	1	68	Ekmek sırası	1

Tablo 12 incelendiğinde araştırmamıza katılıp sağlayan 128 öğrencinin toplamda 68 metafor ürettiği görülmektedir. Cevaplara bakıldığında öğrencilerin en fazla 4 “doğa” metaforunu ürettiği görülmektedir. Bunu takip eden “metrobus” “iyi eğitim” “kümes” “uzay” “bina” “robot” metaforları 3 kez tekrarlanmıştır. İçerik analizine tabi tutulan veriler kategorilere ayrılmış ve Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13. Yüz Yüze Eğitimde Öğrenci Olmanın Neye Benzediğine Dair Metafor Sorusu Bağlamında Kategoriye Ayrılan Bulgular

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Frekasnsı	%	Metafor Sayısı	%
Kalabalık olan ortam	Asker koğuşu(1),Avm(1) Ay çiçeği tarlası(1) Beşiktaş taraftarı(1),Bina(3) Çamaşır makinesi(1), Çöldeki kumlar(2) ,Doğa(4), Düğün(1),Ekmek sırası(1) Güneş sistemindeki gezegenler(1) Halay çekmek(1), Hastane sırası(1) Hayvanat bahçesi(1),İstanbul(2) Kalabalık konser(1),Kalabalık sınıf(1) Kalabalık ülke(1), Koyun sürüsü(1) Kum saati(1), Kumsaldaki kumlar(1),Kümes(3) Kütüphane(1),Manav(1),Metrobus(1) Metrobus(3),Misafirlik(1),Nar meyvesi(2) Pazar alanı(1),Tıkış tıkış yolculuk(1) Uçaktaki yolcu(1), Uzaydaki yıldızlar(1) Yolculuk(1)	45	%55,55	36	52.34
Güzel bir şey- İyi bir şey	Araç(1),Buluşma(1),Çocuk sahibi olmak(1) Dünyanın en güzel şeyi(1), Eğlence(1) Gökkuşağı(1),Güvenli ortam(1) İlkbahar, yaz(1),İş adamı(1), İyi eğitim(3) İyi(1), Mutlu öğrenci(1) Ormanda keşif yapmak(1),Özgür kuş(1) Özgürlük(1),Patron olmak(1) Şeker kutusu(1),Tarifsiz güzellik(1) Teslanın bilim odası(1)	21	%25,92	19	%27,94
Kötü ortam- Olumsuz	Boş futbol sahası(1) Dikenli yerde yürümek(1) Eşek olmak(1),Karanlık(1) Marsta dünyalı olmak(1), Uzay(3)	8	%9,87	6	%8,82
Diğer	Rüzgar(1),Saat(1),Vatandaş(1) İşte çalışmak(1),Yükseğe zıplamak(1) Görüntülü whatsapp(1),Karınca(1)	7	%8,64	7	%10,29
Toplam		81	100	68	100

Tablo 13’e bakıldığında katılımcıların yarıya yakını yüz yüze eğitimde öğrenci olmayı “Kalabalık olan ortam olarak yorumlamıştır.” (%55,55), Daha sonra öğrenciler

yüz yüze eğitimde öğrenci olma kavramını “Güzel bir şey- iyi bir şey” (%25,92), “Kötü ortam olumsuz ortam”(%9,82), “Diğer”(%8,64), olarak sıralanmaktadır. Diğer kategorisi içinde bulunan metaforlar önceki kategoriler ile ilişkilendirilemediği için diğer kategorisi olarak sunulmuştur.

Tablo 13 incelendiğinde öğrenciler, genellikle okulun ve sınıfın çok kalabalık olmasından dolayı şikayetlerini dile getirmiş olup metafor olarak yüz yüze eğitimi en fazla “doğa” metaforuna benzettiği görülmektedir. Ayrıca katılımcılar yüz yüze eğitimi “İstanbul’a”, “otobüse”, “nar meyvesine”, “trene”, “hastane sırasına”, “ekmek sırasına”, “kümese”, “koyun sürüsüne”, “binaya”, “çöldeki kumlara”, “hayvanat bahçesine”, “bilim odasına” ve “alışveriş merkezine” benzetmişlerdir.

Öğrenciler uzaktan eğitimle dersleri işledikten sonra yüz yüze eğitime başladıkları için bazı katılımcılar metafor sorumuza cevap olarak “İyi”, “güzel” ve “daha iyi” gibi yüz yüze eğitimin daha iyi olduğunu vurgulayıcı cümlelerle cevap vermişlerdir. Birkaç katılımcı yüz yüze eğitimi galaksi ve gezegenlere benzeterek, öğretmenlerini güneş yerine koymaktadır. Kendilerini yıldız veya uydu olarak düşünmektedirler. Öğrencilerin büyük çoğunluğu yüz yüze eğitimi daha eğlenceli ve daha öğretici bulmaktadır. Bazı öğrenciler sınıfı doğaya benzeterek çok sesli bir ortam olduğunu belirtmiştir. Yapılmış olan benzer çalışmalara baktığımızda, Çay ve Tanrıseven (2022)’in yapmış olduğu “Üniversite Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Gözünden Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim: Bir Metafor Çalışması” isimli çalışmada katılımcılara yüz yüze eğitim ile ilgili metafor belirtmeleri istenmiştir.

Öğrencilerin büyük bölümü olumlu kavramlar ortaya çıkarmıştır. Katılımcılar yüz yüze eğitimi “kütüphane”, “festival”, “tribün”, “eğlence”, “iyi” gibi kalabalık belirten ve olumlu kavramlara benzetmişlerdir. Bu çalışmanın sonucu ile bizim çalışmamızın sonuçları benzerlik göstermektedir.

Aşağıda öğrencilerin görüşlerine yer verilmiştir.

6-Ö1; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “*Ekmek sırasına*” benzer çünkü “*Kalabalık.*”

6-Ö4; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “Kümese” benzer çünkü “O kadar kalabalıktır.”

6-Ö12; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “Nara” benzer çünkü “Okulun dışı ıssız ama içerisi çok kalabalık.”

6-Ö19; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “Güneş sistemindeki gezegene” benzer çünkü “Öğretmenler güneştir, öğrenciler ise gezegen.”

6-Ö37; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “Doğa ve Kuşlara” benzer çünkü “Her zaman iletişim ve bağ halindeyiz.”

6-Ö40; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “Ormanda keşif yapmaya” benzer çünkü “Birlikte düşsek de kalksak da beraber bir şeyler keşfediyoruz, birbirimize yardımcı oluyoruz.”

6-Ö48; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “Dünyanın en güzel şeyine” benzer çünkü “Uzaktan eğitimde hiçbir şeye erişemezsin.”

6-Ö51; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “Otobüse” benzer çünkü “Herkes burada olduğu için dolu oluyoruz.”

6-Ö58; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “İyi bir eğitime” benzer çünkü “Arkadaşlarımla eğlenmek gibisi yok ve derslerim çok iyi yürüyor.”

6-Ö61; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “Avm’ye” benzer çünkü “Çok fazla ses var.”

7-Ö8; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “Kalabalık bir konsere” benzer çünkü “Sosyalsin ve konuşabiliriz daha özgürüz.”

7-Ö9; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “Bahçeye” benzer çünkü verimlidir, renklidir, güzeldir.”

7-Ö13; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “Hapishaneye” benzer çünkü “Herkes aynı sebeple sınıfa geliyor.”

7-Ö14; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak *“Hikâye kitabına”* benzer çünkü *“Hikâye kitabında ki kelimeler kalabalıktır.”*

7-Ö16; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak *“Partiye”* benzer çünkü *“Hem arkadaşlarımızla hem de hocalarımızla çok eğleniyoruz.”*

7-Ö17; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak *“Eşek olmaya”* benzer çünkü *“Sırtımızda bir ton kitap var.”*

7-Ö26; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak *“Manava”* benzer çünkü *“Bir sürü insan vardır, hangisini seçeceğini bilemezsin.”*

8-Ö3; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak *“Kodese”* benzer çünkü *“Suçlular her dakika boyunca serbest bırakılmaz ve sürekli soru sorulur.”*

8-Ö5; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak *“Beşiktaş taraftarına”* benzer çünkü *“Çok gürültülü.”*

8-Ö6; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak *“Kiraza”* benzer çünkü *“Sıra arkadaşınla bir bütün olursun.”*

8-Ö8; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak *“Ay çiçeği tarlasına”* benzer çünkü *“Bütün çiçekler güneşe bakar, güneş onların öğretmenidir.”*

8-Ö9; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak *“Aynaya”* benzer çünkü *“Kimin iyi kimin kötü olduğunu görebiliyoruz.”*

8-Ö14; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak *“Kitap okumaya”* benzer çünkü *“Olayların içindeymişiz gibi hissetmemizi sağlar.”*

8-Ö16; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak *“Bir şeker kutusuna”* benzer çünkü *“İçinde farklı farklı kişilikte birçok birbirini tamamlayan güzel şeyler var.”*

8-Ö21; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak *“Aileye”* benzer çünkü *“Bir sınıfta sevgi ve arkadaşlık vardır ve ailede de aynı duygulara benzer.”*

8-Ö23; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “*Düğüne*” benzer çünkü “*Bir düğünde bütün tanıdıklarımız orada olur.*”

8-Ö35; Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak “*Kalemlige*” benzer çünkü “*Hepsi yana yana ve karışık.*”

Öğrencilere “uzaktan eğitim ile ders işlemenin neye benzediğine dair” metafor sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ders işleme kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14. Uzaktan Eğitim ile Ders İşlemenin Neye Benzediğine Dair Metafor Kapsamında Bulgular

Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
1	Eğitim	7	38	Tören	1
2	Ders	7	39	Atomu parçalamak	1
3	Boş ekran	6	40	İssız ormanda kalmak	1
4	Kötü	6	41	Eziyet	1
5	Kafes	4	42	Masal dinlemek	1
6	Hiç	4	43	Duvara ders anlatmak	1
7	Oyun	4	44	Kapıları açılmayan ev	1
8	Teknoloji	2	45	Sıra bekleme	1
9	Tek başına kalmak	2	46	Toplantı salonu	1
10	Toplantı	2	47	Gezegen keşfi	1
11	Otobüs	2	48	Sonsuz sıkıntı	1
12	Anlamamak	2	49	Boş yer	1
13	Bilgisayar	2	50	Hayal	1
14	Karanlık oda	2	51	Dev yatak	1
15	Tükenmez kalem	2	52	Gezi	1
16	Eğlence	2	53	İssız çöl	1
17	İssız oda	1	54	Uzay	1
18	Yalnız kalmak	1	55	Kulak işkencesi	1
19	Saçma	1	56	Tembel köpek	1
20	Dolu tren	1	57	Deniz altında kalmak	1
21	Kısıtlanma	1	58	Kalemsiz ders işleyen öğrenci	1
22	Boş mezarlık	1	59	Ormandaki kuş ötüşü	1
23	Sıkıcı ekran	1	60	Zorluklara karşı başarı	1
24	Kara delik	1	61	Kamera	1
25	Beyaz duvar	1	62	Sıkıcı	1
26	Gıcık	1	63	İş görüşmesi	1
27	Rahatlık	1	64	Kutuplarda kısa kollu dolaşmak	1
28	Berbat	1	65	Ölüm	1
29	Bozuk saat	1	66	Taksi	1
30	Kaplumbağa	1	67	Doğum gününde zorla giyilen kıyafet	1

31	Boşluk	1	68	Yer altında araştırma yapmak	1
32	Çöp	1	69	Televizyon da filmi bölen reklam	1
33	Boş boş oturmak	1	70	Zamanın durmasına	1
34	Tembel hayvan	1	71	Boşlukta çırpınmak	1
35	Siyasetçiler	1	72	Beynimizde yapılan işlemler	1
36	Karınca	1	73	Hızlı konuşan öğretmen	1
37	Solmuş çiçek	1	74	Mont fermuarının sıkışması	1

Tablo 14’e baktığımızda araştırmamıza katılım sağlayan 128 öğrencinin toplam da 74 metafor ürettiği görülmektedir. Cevaplara bakıldığında öğrencilerin en çok “eğitim” ve “ders” 7 metaforunu ürettiğini görmekteyiz. Bunu takip eden “boş ekran” “kötü” 6 gibi metaforların tekrarlandığı görülmektedir.

İçerik analizine tabi tutulan veriler kategorilere ayrılmış ve Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15. Uzaktan Eğitim ile Ders İşlemenin Neye Benzediğine Dair Metafor Bağlamında Kategoriye Ayrılan Bulgular

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Frekansı	%	Metafor Sayısı	%
Kötü ortam- Eziyet Anlaşılmayan	Anlamamak(2),Atomu parçalamak(1), Berbat(1), Boş ekran(6), Boşlukta çırpınmak(1), Bozuk saat(1), Çöp(1), Doğum gününde zorla giydirilen kıyafet(1),Duvara ders anlatmak(1), Eziyet(1),Gıcık(1), Hızlı konuşan öğretmen(1),Hiç(4), Kafes(4),Kalemsiz ders işleyen öğrenci(1),Kapıları açılmayan ev(1), Kaplumbağa(1),Kara delik(1), Kısıtlama(1),Kötü(6),Kulak işkencesi(1), Kutuplarda kısa kollu dolaşmak(1), Mont fermuarının sıkışması(1),Ölüm(1), Saçma(1),Sıkıcı ekran(1),Sıkıcı(1), Sıra bekleme(1),Siyasiler(1), Solmuş çiçek(1),Sonsuz sıkıntı(1), Tek başına kalmak(2), Televizyonda filmi bölen reklam(1), Tembel hayvan(1),Tembel köpek(1), Zamanın durması(1), Zorluklara karşı başarı(1),	54	%46,95	37	%49,99

Derslerle alakalı ortam	Beyaz duvar(1), Ders(7), Beynimizde yapılan işlemler(1), Eğitim(7), Kamera(1), Tükenmez kalem(2),	19	%16,52	6	%8,10
Yalnızlık – Olumsuz ortam	Boş boş oturmak(1),Boş mezarlık(1), Boş yer(1),Boşluk(1), Deniz altında kalmak(1),İssız ada(1), İssız çöl(1),İssız ormanda kalmak(1), Karanlık oda(2),Tek başına kalmak(2), Uzay(1),Yalnız kalmak(1), Yer altında araştırma yapmak(1),	15	%13,04	13	%17,56
Eğlenceli- Teknolojik mekan	Oyun(4),Teknoloji(2),Bilgisayar(2), Eğlence(2),Rahatlık(1), Masal dinlemek(1),Gezegen keşfi(1), Hayal(1),Dev yatak(1),	15	%13,04	9	%12,16
Kalabalık	Dolu tren(1),İş görüşmesi(1),Karınca(1), Ormanda kuş ötüşü(1),Otobüs(2), Taksi(1),Toplantı salonu(1),Toplantı(2), Tören(1),	12	%10,42	9	%12,16
Toplam		115	100	74	100

Tablo 15’i incelediğimizde katılımcıların yarıya yarısı yüz yüze uzaktan eğitim ile ders işlemeyi “Kötü ortam, eziyet, anlaşılmayan olarak yorumlamıştır.” (%46,95), Daha sonra öğrenciler uzaktan eğitim ile ders işleme kavramını “Derslerle alakalı ortam” (%16,52), “Yalnızlık, olumsuz ortam” (%13,04), “Eğlenceli, teknolojik mekan” (%13,04), “Kalabalık”(10,42), olarak sıralamıştır.

Tablo 15’e baktığımızda öğrenciler uzaktan eğitimle ders işlemeyi “eğitim,” “ders” “sıkıcı” ve “zor” gibi kavramlarla ifade etmişlerdir. Öğrenciler genel olarak dersi anlamadıklarını ve uzaktan eğitim ile ders işlenmesini bir kavrama benzetmeleri gerektiğinde kavramın olumsuz olduğu görülmüştür. Bir başka öğrenci kanısı da ders işlenmesi sırasında yalnız oldukları, sessiz ve ıssız bir yerde bulunduklarıdır. Arkadaşları ile birlikte fiziki bir ortamda bulunmak ve öğretmenleri ile bire bir iletişim kurmak istediklerini belirtmişlerdir. Bazı öğrenciler uzaktan eğitim ile işlenen dersin kendilerini tembelliğe sürüklediğini düşünmektedir. Öğrencilere sormuş olduğumuz birinci alt problemin ilk sorusu olan “uzaktan eğitim ile ders işlemek neye benzer” adlı sorumuzla benzer bulgulara rastlanılmıştır. Öğrenciler yine bu soruda olduğu gibi olumsuz cevaplar vermiştir. Öğrencilerin verdiği cevaplar “kötü” “yalnızlık” gibi cevaplardır. Birinci

metafor sorumuzla bu sorumuz benzer özellikler taşımaktadır. Alanda yapılmış olan çalışmalar baktığımızda, Öztürk, Kırıcı ve Turan (2021)'in yapmış olduğu "Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Neye Benziyor? Öğretmen Adaylarının Algıları" isimli çalışmasında öğretmen adayları olan öğrenciler uzaktan eğitim ile ders işleme kavramını metafor ile benzetme yapmıştır. Öğrenciler uzaktan eğitim ile ders işlemeyi "verimsiz bir olgu", "karmaşık", "sıkıcı", "yorucu" gibi metaforlara benzetmişlerdir. Genel olarak metaforlar olumsuzluk bildirmektedir ve bizim çalışmamızda almış olduğumuz bulgulara benzer şekilde bulgular alınmıştır. Bu çalışmanın sonuçları ile bizim çalışmamızın sonuçları benzerdir. Bu alanda yapılmış olan bir başka çalışma olan Çay ve Tanrıseven (2022)'in yapmış olduğu "Üniversite Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Gözünden Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim: Bir Metafor Çalışması" isimli çalışmada, öğrenciler uzaktan eğitimle ders işleme kavramını "sıkıcı", "tuzsuz yemek", "çürük", "zaman kaybı", "hapisane" gibi olumsuz olgulara benzetmektedir. Bu çalışmanın bulguları ile bizim çalışmamızın bulguları benzerdir. Bir başka çalışmaya baktığımızda Yaşdal ve Tulunay Ateş (2022)'in "Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Metafor Algıları" isimli çalışmasında katılımcılar genel olarak olumsuz metaforlar belirtmişlerdir. Örnek verecek olursak "atmak", "sıkıcı", "bağımlılık", "zorunluluk", "çıkamaz sokak" gibi cevaplar vermişlerdir. Bu çalışmanın sonucu ile bizim çalışmamızın sonuçları benzer özellikler taşımaktadır. Aşağıda uzaktan eğitim ile ders işleyen öğrencilerin görüşleri yer almaktadır.

6-Ö7; Uzaktan eğitimle ders işlemek *"Hiçbir şey anlamamaya"* benzer çünkü *"Teknoloji öğretmenlerimizde yüz yüzeyle daha güzel."*

6-Ö9; Uzaktan eğitimle ders işlemek *"Boş bir ekrana"* benzer çünkü *"Uzaktan eğitimde boş bir ekrana bakarız ve bir şey anlamayız sadece ekrana bakarız."*

6-Ö12; Uzaktan eğitimle ders işlemek *"Tükenemez kaleme"* benzer çünkü *"Uzaktan eğitimle ders işlerken tükeniyorum keşke tükenmez kalem olsam."*

6-Ö15; Uzaktan eğitimle ders işlemek *"İssız bir adaya"* benzer çünkü *"Sessizdir."*

6-Ö24; Uzaktan eğitimle ders işlemek “*Karadeliğe*” benzer çünkü “*Hiçbir şey anlamadık bazı dersler açılmadığı için soruları yapamadım.*”

6-Ö32; Uzaktan eğitimle ders işlemek “*Eziyete*” benzer çünkü “*İnsanı yoruyor.*”

6-Ö40; Uzaktan eğitimle ders işlemek “*Gezegen keşfetmeye*” benzer çünkü “*Bilmediğimiz bir şeyi tek başımıza kamerada bize söylenenle yapmak, öğrenmek zorundayız.*”

6-Ö46; Uzaktan eğitimle ders işlemek “*Dev bir yatağa*” benzer çünkü “*Herkes kamerayı kapatıp herkes uyuyor, derse katılmıyor.*”

6-Ö51; Uzaktan eğitimle ders işlemek “*Uzaya*” benzer çünkü “*Tek başımayım.*”

6-Ö53; Uzaktan eğitimle ders işlemek “*Kulak ağrısına*” benzer çünkü “*Birisi bir anda bağırınca kulaklarım rahmetine kavuşur.*”

7-Ö2; Uzaktan eğitimde ders işlemek “*Siyasetçilere*” benzer çünkü “*Her zaman bir şeyler derler ama ne demek istediklerini anlamazsın.*”

7-Ö7; Uzaktan eğitimde ders işlemek “*Buzdolabına*” benzer çünkü “*Dışardan güzeldir ama içi soğuktur.*”

7-Ö19; Uzaktan eğitimde ders işlemek “*Karınca'nın hayatına*” benzer çünkü “*Çok zordur karınca gibi çok çalışmamız gerekir.*”

7-Ö22; Uzaktan eğitimde ders işlemek “*Televizyonda filmi bölen reklamlara*” benzer çünkü “*Vakit geçmek bilmez ve dinlerken sıkılırım.*”

7-Ö28; Uzaktan eğitimde ders işlemek “*Tatil yapmaya*” benzer çünkü “*İstediğin gibi derse girip çıkıyorsun, yatarak ders dinliyorsun.*”

8-Ö3; Uzaktan eğitimde ders işlemek “*İş görüşmesine*” benzer çünkü “*Patron önce fikirler sunar, işçiler ise konuşur.*”

8-Ö16; Uzaktan eğitimde ders işlemek “*Doğum gününde hediye gelen kıyafete*” benzer çünkü “*Hem sıkılırsın hem beğenmezsin bir süre sonra daralırsın.*”

8-Ö17; Uzaktan eğitimde ders işlemek “*Kaplumbağaya*” benzer çünkü “*Konular çok yavaş ilerliyor.*”

6,7 ve 8. sınıfta öğrenim gören ortaokul öğrencilerine pandemi döneminde ve yer yer gerekli olduğu zamanlarda işlemiş oldukları uzaktan eğitim kavramı sorulduğunda akıllarına ilk gelen 3 kelime sorulmuştur. Aşağıda öğrencilerden alınan cevaplar ayrıntılı biçimde sunulmuştur.

Tablo 16. Uzaktan Eğitim Denildiğinde Öğrencilerin Akıllarına Gelen İlk Kelimelere Dair Bulgular

Aklınıza İlk Gelen Kelime	Katılımcılar	f
Sıkılmak – Anlamamak – Yalnızlık	6Ö4 -6Ö7 -6Ö9 -6Ö10 -6Ö12 -6Ö14 -6Ö18 -6Ö20 -6Ö21 -6Ö22 - 6Ö24 6Ö26 -6Ö28 - 6Ö32 -6Ö33 -6Ö38 -6Ö40 -6Ö48 -6Ö49 - 6Ö52 -6Ö53 6Ö60 7Ö3 – 7Ö4 – 7Ö5 – 7Ö7 – 7Ö11 – 7Ö16 – 7Ö21 – 7Ö22 – 7Ö23 - 7Ö24 7Ö25 – 7Ö26 – 7Ö30 – 7Ö31 8Ö10 – 8Ö13 – 8Ö18 – 8Ö19 – 8Ö23 – 8Ö24 – 8Ö27 – 8Ö31 -8Ö35	45
Teknolojik Cihaz (İnternet - Bilgisayar- Tablet- Telefon – Ekran- Monitör)	6Ö1- 6Ö2- 6Ö3 -6Ö15 -6Ö16 -6Ö17 -6Ö25 -6Ö27 -6Ö31 -6Ö35 6Ö37 6Ö39 -6Ö46 - 6Ö47 -6Ö57 -6Ö58 -6Ö62 7Ö2 – 7Ö8 – 7Ö9 – 7Ö10 – 7Ö15 – 7Ö18 – 7Ö19 – 7Ö20 – 7Ö28 - 7Ö29 8Ö6 – 8Ö7 – 8Ö8 – 8Ö9 – 8Ö11 – 8Ö12 – 8Ö16 – 8Ö20 – 8Ö22 - 8Ö26 8Ö28 – 8Ö29 - 8Ö32	40
Ders (Öğretmen – Eba)	6Ö5 -6Ö6 -6Ö13 -6Ö29 -6Ö30 -6Ö34 -6Ö36 -6Ö42 -6Ö43 -6Ö44 - 6Ö45 6Ö51 -6Ö55 - 6Ö56 -6Ö59 7Ö12 – 7Ö14 – 7Ö17 8Ö2 – 8Ö3 – 8Ö4 – 8Ö5 – 8Ö14 – 8Ö15 - 8Ö17	25
Covid-19	6Ö8 -6Ö19 -6Ö11 -6Ö23 -6Ö41 7Ö6 – 7Ö13 8Ö21	8
Eğlence (Mutluluk- Uyumak)	6Ö19 7Ö1 – 7Ö28 8Ö1 – 8Ö25 – 8Ö30 – 8Ö33 – 8Ö34	8
Toplam		126

Tablo 16’a baktığımızda öğrencilere uzaktan eğitim kavramı söylendiğinde akıllarına gelen ilk kelime sorulmuştur. Öğrencilerin genel olarak “sıkılmak”, “yalnızlık”, “bilgisayar”, “telefon” ve “ders” gibi cevaplar verdikleri görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitimi genel olarak sevemedikleri düşünülmektedir. Bazı öğrenciler ilk kez uzaktan eğitimle tanıştıklarında dünya genelinde ve ülkemizde oldukça

etkili olan Covid-19 pandemisi olduğu için, ilk akıllarına gelen kelimelerden birisi covid-19 olmuştur. Öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitim kavramı ile “dersi anlamamak”, “sıkılmak” ve “yalnız olmak” kelimelerini bağdaştırdığı görülmektedir. Kavram ile alakalı olumlu cümleler de vardır ancak oran olarak çok azdır.

Bazı öğrencilere uzaktan eğitim denildiğinde akıllarına gelen ilk şey “ders”, “dersle alakalı araç geçerler” ve “öğretmen” kavramları olmaktadır.

Uzaktan eğitim denildiğinde öğrencilerin aklına “ders”, “bilgisayar”, “sıkıcı”, “öğretmen”, “covid-19” gibi kelimeler geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sorumuz ile yine öğrencilere sormuş olduğumuz birinci alt problemin birinci sorusu olan “uzaktan eğitim neye benzer” ve birinci alt problemin üçüncü sorusu olan “uzaktan eğitim ile ders işlemek neye benzer” adlı sorularla benzer bulgulara rastlanılmıştır. Öğrenciler bu iki soruda “kötü” “sıkıcı” “yalnızlık” gibi kelimeler ortaya çıkartmışlardır. Birinci alt problem içinde yer alan birinci, ikinci ve dördüncü soruların bulguları birbirine benzemektedir. Alanda yapılan benzer çalışmalara baktığımızda; Ergür (2023) tarihinde yapmış olduğu “Acil Uzaktan Eğitim Sürecinde Fen Öğretimine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri” adlı çalışmasında bizim çalışmamızda olduğu gibi öğrencilere uzaktan eğitim denildiğinde ve akıllarına gelen kelimeler sorulduğunda çıkan bulguların ve kelimelerin bizim çalışmamızla benzer sonuçları olduğu görülmüştür.

İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusu “Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim yolu ile işlenen sosyal bilgiler dersine yönelik görüşleri nelerdir?” şeklindedir.

Çalışma grubuna “Uzaktan eğitim ile sosyal bilgiler dersi işlemek uygun mu?” şeklinde soru yöneltilmiş ve çalışma grubunda yer alan 128 öğrenciden elde edilen veriler doğrultusunda olumlu ve olumsuz görüşlere yönelik bulgular Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Uzaktan Eğitim İle Sosyal Bilgiler Dersi İşlemenin Uygun Olup Olmadığını Düşünen Öğrencilere Ait Bulgular

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	f
Olumsuz Görüşler	Bağlantı sorunu	6Ö2-6Ö3-6Ö11-6Ö12-6Ö19-6Ö22-6Ö23-6Ö24-6Ö25-6Ö28-6Ö30-6Ö31-6Ö32-6Ö35-6Ö36-6Ö37-6Ö39-6Ö41-6Ö42-6Ö43-6Ö44-6Ö47-6Ö50-6Ö52-6Ö53-6Ö54-6Ö56-6Ö57-6Ö58-6Ö59-6Ö60-6Ö61-7Ö1-7Ö3-7Ö6-7Ö9-7Ö10-7Ö13-7Ö14-7Ö16-7Ö17-7Ö22-7Ö23-7Ö24-7Ö26-7Ö27-7Ö28-7Ö30-7Ö31-8Ö1-8Ö2-8Ö4-8Ö5-8Ö6-8Ö9-8Ö10-8Ö11-8Ö13-8Ö15-8Ö17-8Ö19-8Ö20-8Ö23-8Ö24-8Ö25-8Ö30-8Ö32-8Ö33-8Ö34-8Ö35	70
	Odaklanamama (Anlamamak)	6Ö4-6Ö5-6Ö6-6Ö8-6Ö9-6Ö10-6Ö12-6Ö13-6Ö14-6Ö15-6Ö17-6Ö18-6Ö21-6Ö24-6Ö27-6Ö28-6Ö29-6Ö33-6Ö34-6Ö35-6Ö41-6Ö42-6Ö45-6Ö48-6Ö49-6Ö50-6Ö54-6Ö55-7Ö2-7Ö4-7Ö5-7Ö7-7Ö8-7Ö11-7Ö12-7Ö13-7Ö14-7Ö15-7Ö20-7Ö21-7Ö22-7Ö26-8Ö9-8Ö11-8Ö14-8Ö31-8Ö32-8Ö3-8Ö8-8Ö9-8Ö14-8Ö15-8Ö16-8Ö18-8Ö21-8Ö22-8Ö29-8Ö31-8Ö33-8Ö35	60
	Aktif katılım	6Ö1-6Ö2-6Ö8-6Ö9-6Ö10-6Ö15-6Ö16-6Ö19-6Ö25-6Ö32-6Ö37-6Ö38-6Ö39-6Ö46-6Ö51-6Ö52-6Ö53-6Ö58-6Ö59-7Ö6-7Ö7-7Ö8-7Ö9-7Ö11-7Ö17-7Ö19-7Ö26-8Ö6-8Ö16-8Ö18-8Ö19-8Ö20-8Ö21-8Ö27-8Ö29	35
	Zor ders	6Ö1-6Ö5-6Ö13-6Ö18-6Ö27-6Ö56-6Ö57-7Ö21-7Ö30-7Ö31-8Ö10-8Ö12-8Ö13-8Ö17-8Ö22-8Ö28-8Ö29	17
	Materyal incelemek	6Ö6-6Ö9-6Ö26-6Ö33-6Ö49-7Ö12-7Ö20-7Ö27	8
	Adaletsizlik	6Ö21-6Ö40-8Ö27	3
Toplam			193
Olumlu Görüşler	Evden çıkmamak	6Ö4-6Ö7-6Ö11-6Ö17-6Ö31-6Ö37-6Ö40-6Ö41-6Ö50-6Ö53-6Ö54-6Ö56-6Ö60-7Ö1-7Ö2-7Ö5-7Ö9-7Ö10-7Ö13-7Ö15-7Ö18-7Ö19-7Ö24-7Ö25-7Ö27-8Ö1-8Ö2-8Ö3-8Ö5-8Ö7-8Ö14-8Ö15-8Ö16-8Ö19-8Ö21-8Ö22-8Ö23-8Ö26-8Ö30-8Ö32-8Ö33	41
	Sessizlik	6Ö7-6Ö17-6Ö31-6Ö37-6Ö50-6Ö54-6Ö56-6Ö60-7Ö10-7Ö13-8Ö1-8Ö2-8Ö3-8Ö7-8Ö14-8Ö15-8Ö16-8Ö22-8Ö23-8Ö26-8Ö30-8Ö32-8Ö33	23
	Sözel bir ders	6Ö3-6Ö17-6Ö20-6Ö40-6Ö45-6Ö47-6Ö60-7Ö1-7Ö2-7Ö3-7Ö4-7Ö15-7Ö18-7Ö25-7Ö28-7Ö29-8Ö8-8Ö30-8Ö34	19
	Eğlenceli	6Ö7-6Ö41-6Ö55	3
	Her şeye anında erişim	6Ö28-6Ö59-7Ö22	3
Toplam			89
Genel Toplam			282

Tablo 17’e baktığımızda uzaktan eğitim ile sosyal bilgiler dersinin işlenmesinin uygunluğuna ilişkin olumsuz (6 farklı kod) ve olumlu (5 farklı kod) görüşler incelendiğinde, olumsuz görüşlerin (193) yoğun olduğu görülmektedir. Olumsuz görüşlere ilişkin görüşlerin en çok “bağlantı sorunu” (70), “odaklanma-anlamama” (60) ve “aktif katılım” (35) görüşleri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. “Zor ders” (17), “materyal inceleme” (8) ve en az ifade edilen görüş ise “adaletsizlik” (3) olmuştur.

Uzaktan eğitim ile sosyal bilgiler dersinin işlenmesinin uygunluğuna ilişkin olumlu görüşler incelendiğinde, görüşlerin en çok “evden çıkmamak” (41), “sessizlik” (23) ve “sözel bir ders” (19) üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Diğer ifade edilen görüşler ise “eğlenceli” (3) ve “her şeye anında erişim” (3) olmuştur.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin çok büyük bir bölümü sosyal bilgiler dersinin uzaktan eğitim ile işlenmesinin uygun olmadığını düşünmektedir. Bu alanda yapılan benzer çalışmaya baktığımızda Özkal (2022)’ın yapmış olduğu “Ortaokul Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Kapsamında Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri” adlı çalışmada, öğrenciler odaklanma sorunu yaşamış olup katılımcıların yine büyük bir bölümünün sosyal bilgiler dersinin uzaktan eğitim ile işlenmesinin uygun olmadığını düşündükleri gözlemlenmiştir. Bu çalışmadaki sonuç ile bizim çalışmamızın sonuçları benzerlik göstermektedir.

Çalışma grubunda yer alan öğrenciler söz hakkı alamadığından ve ders notunun (puanının) düştüğü yönünde olumsuz görüş bildirmiştir. Benzer çalışma sonuçlarına baktığımızda, Yeşilyurt (2021)’un yapmış olduğu “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Derslerinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesine Yönelik Görüşleri” adlı çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitim ile derslerine odaklanamadıkları ve katılımın genel olarak az olması hususunda bizim çalışmamızla benzer sonuçlara ulaştığı görülmektedir. Yine benzer çalışmalara baktığımızda Akgül ve Oran (2020)’ın yapmış olduğu “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Ortaokul Öğrencilerinin ve Öğrenci Velilerinin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri” adlı çalışmasına baktığımızda öğrencilerin uzaktan eğitimle işlenen derslere yönelik odaklanma sorunu yaşadıkları ve sosyalleşme hususunda sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Aynı zamanda öğrenciler

derslerin verimsiz geçmesinden de yakınmışlardır. Bu bulgular ve sonuçlar bizim çalışmamızla benzer özellikler taşımaktadır.

Bir başka çalışma olan Sığın (2020)'ın yapmış olduğu “Atatürk İlke ve İnkılap Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesi Konusunda Öğrenciler ve Öğretim Elemanları Ne Düşünüyor” adlı çalışmasında, öğrenciler bizim bulgularımıza benzer cevaplar vermişlerdir. Derslerin verimsiz geçmesi, aynı zamanda yüz yüze eğitimde olduğu gibi tam öğrenmenin gerçekleşmemesi gibi sorunlar yaşanmıştır. Ayrıca derslerdeki odaklanma sorununun altını çizmişlerdir. Sığın (2020)'ın yapmış olduğu çalışmanın sonuçları ile bizim çalışmanın sonuçları benzerlik taşımaktadır.

Yeşilyurt (2021)'un yapmış olduğu “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersi Uzaktan Görüşleri” adlı çalışmasına göre, katılımcıların uzaktan eğitim metoduyla işlenen derslerde dikkat dağınıklığı ve derslere karşı dikkat eksikliği vurgulanmıştır. Bu durum bizim ortaya koyduğumuz sonuçlarla benzer özellikler taşımaktadır.

Yadigâr (2022)'ın yaptığı çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitimin dezavantajlarına yönelik görüşleri kapsamında öğrencilerin sürekli olarak bağlantı ve cihazlarla alakalı sorun yaşadığı görülmektedir. Aynı zamanda sosyalleşme kavramı olarak da sorun yaşadıkları ve derslerden verim alınamadığı görülmektedir. Bu sonuçlarla bizim çalışmamızın benzer sonuçlara sahip olduğu görülmektedir.

Kirazlı Korkmaz (2022)'ın yapmış olduğu “Covid-19 Sürecinde Yükseköğretimde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Bakış Açılarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında katılımcı bireylere uzaktan eğitimin kötü ve olumsuz yönleri sorulmuştur. Derslere odaklanamamak, sosyalleşme sorunu, teknik olarak yaşanan sorunlar ve kopmalar gibi sorunları dile getiren katılımcılar çoğunlukla olumsuz görüş belirtmişlerdir. Bu sonuçlar bizim çalışmamız ile bulduğumuz verilerle benzemektedir.

Sarıbıyık (2022)'ın yapmış olduğu “Covid-19 Sürecinde Ortaokul Matematik Dersini Uzaktan Eğitim Yoluyla Uygulanmasının Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde İncelenmesi” adlı çalışmasına baktığımızda, öğrencilerin derslerden

koparak odaklanma sorunu yaşadığı ve öğrencilerin dersi dinlememesi gibi sorunların yaşandığı görülmektedir. Öğretmenler ile iletişime geçme sıkıntısı yine bu araştırmada karşımıza çıkmaktadır. Bu sonuçlar ışığında bizim çalışmamızla benzer sonuçlar meydana geldiği görülmektedir.

Özkal (2022)'ın yapmış olduğu “Ortaokul Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Kapsamında Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri” adlı çalışmasındaki sonuçlarda öğrencilerin sosyalleşme ve tek taraflı iletişim olması gibi dezavantaj yönleri dile getirdiği görülmüştür. Bu çalışmanın sonuçları ile bizim çalışmamızın sonuçları benzerdir. Aşağıda öğrenci görüşlerine yer verilmiştir.

Uzaktan eğitim ile sosyal bilgiler dersi işlemenin uygunluğuna ilişkin olumlu ve olumsuz görüşlere ilişkin ifadeler şöyledir: *(Sosyal bilgiler dersi uzaktan eğitimle işlenebilir mi?)*

8-Ö4: “Hayır; değil çünkü öğretmenin sesi gidip gelirken dinlemek çok kötü ve sıkıcı.”

7-Ö16: “Hayır; Yüz yüze yaptığımız ders gibi verimli olmuyor, ses sıkıntıları oluyor.”

6-Ö5: “Hayır; Çünkü nedeni sosyal bilgiler dersi biraz özen ister.”

6-Ö6: “Hayır; Çünkü bana göre bazı materyalleri derse getirmek ve öğrenciler tarafından incelenmesi gerekir.”

6-Ö15: “Hayır; Çünkü proje ödevini yapmak yüz yüze çok güzeldir.”

6-Ö21: “Hayır; Çünkü uzaktan eğitim, başlı başına problem, hiçbir şekilde destek yok. Adalette yok, telefonu ve interneti olmayan insanları yok yazıp adaletliyiz diyorsunuz, öğrencilerin hakkı yeniliyor.”

6-Ö22: “Hayır; Çünkü gerçek okul gibi hissedemiyorum, ses gidiyor, ayrıca annemin telefonu donuyor.”

6-Ö33: “Hayır; Çünkü hoca okula getirdiği bir şeyi bütün sınıf inceleyebiliyoruz ama uzaktan eğitimde ise hiçbir şeyi iyice inceleyemiyoruz. Bilgisayar ile ders olmuyor.”

6-Ö36: “Hayır; Çünkü herkesin canlı derste mikrofonunu açıp beni birazcık rahatsız ediyor, çünkü cızırtı sesleri geliyor.”

6-Ö39: “Hayır; Çünkü hiçbir zaman okulda yüz yüze eğitim yapmanın yerini tutamaz, okulda daha güzel sosyal bilgiler dersi işlenir. Evdeyken kıpırdamadan bilgisayar başındayız.”

6-Ö23:” Hayır; Çünkü öğretmenimizi anlamıyoruz, arkadaşlarımızın cihazı kötü olabilir ve derse katılamayabilir ve derslerinden geri kalır. Bu yüzden yüz yüze eğitim daha iyi.”

8-Ö18; “Yok. Çünkü hiçbir şey anlamadım maalesef.”

6-Ö48: “Hayır; Çünkü hiçbir şey anlayamıyorsun, benimle abim aynı odada bütün sesler karışıyor”.

6-Ö49: “Hayır; Çünkü yüz yüze eğitimde hoca bir gezi ayarlar ve o geziye sizi götürür, ama uzaktan eğitimde hem bir şey anlatamaz hem de geziye götüremez bizi o yüzden, yüz yüze eğitim devam etmeli.”

6-Ö58: “Hayır; Çünkü sosyal bilgiler dersi kaliteli bir ders olduğu için, uzaktan eğitimde uygun olmaz.”

6-Ö59: “Hayır; Çünkü Uzaktan eğitimde doğru düzgün bir iletişim kurulamayacağını düşünüyorum.

7-Ö7; “Hayır; Çünkü uzaktan eğitimle sosyal bilgiler öğretilmez.”

7-Ö12; “Hayır; Çünkü derste öğretilmesi gereken coğrafi konumları göstererek anlatacağı yere sözel olarak anlattı ve anlamadım.”

7-Ö13; “Hayır; Çünkü herkes dersten düşüyor ve ders işleyemiyoruz, konular zaten zor bu daha da zorlaştırıyor.”

7-Ö22; “Hayır; Konuları anlamıyorum, dersler sıkıcı oluyor odaklanmakta sıkıntı yaşıyorum.”

7-Ö26; “Hayır; Ya bence sosyal bilgiler sınıfta işlenmeli hatta bütün dersler öyle işlenmeli sınıfta öğretmenlerimizle ve arkadaşlarımızla olmalıyız ve sosyal bilgiler haritayla daha iyi anlaşılıyor gereksiz yani online ile eğitim yapılamıyor.”

8-Ö6; “Hayır; çünkü tarih yüz yüze işlenen bir ders hatta işlenirken bile anlaşılıyor ve biz bunu odamızda işlemeye çalıştık ve ben şahsen hiçbir şey anlamadım.”

8-Ö9; “Hayır çünkü her an bilgisayar oyununa girmek istiyorum.”

8-Ö15; “Hayır; çünkü teknik arızalar fazla öğretmenler teknolojiyi fazla bilmiyor.”

8-Ö21; “Hayır; değildir çünkü verimli olmuyordu ve hocamızla iletişimimiz çok fazla olamıyordu.”

8-Ö27; “Hayır; koskoca inkılap dersi 1. Dünya savaşı uzaktan eğitime layık değil bence.”

8-Ö29; “Hayır; çünkü not alınması gereken bir ders ve tekrar edilmesi gerekir. Fakat hoca gruplara notlar atıyor ve geçip gidiyor.”

6-Ö11; “Evet; Çünkü sabah evden çıkmama gerek yok.”

6-Ö20; “Evet; Çünkü uygulamalı değil, uzaktan da oluyor.”

6-Ö40; “Evet; Çünkü sözel bir ders video izleyerek öğrendiklerimizi pekiştiririz.

6-Ö60; “Evet; Çünkü sosyal bilgiler sözel bir ders olduğu için yüz yüze eğitim için uygun değil.”

7-Ö10; “Evet; Çünkü en azından evde ses olmuyor anlayabiliyorum.”

7-Ö15; “Evet; Uygun çünkü matematik ve fen gibi sayısal ders olmadığı için sosyal bilgiler işlemek uygun.”

8-Ö5; “Evet; çünkü dersi anlayabiliyorum, evde direk derse girebiliyorum.”

Ortaokulda öğrenim gören ve daha önce zorunlu da olsa uzaktan eğitim yöntemi ile sosyal bilgiler dersi almış olan öğrencilere sosyal bilgilerin 5, 6 ve 7. sınıflarının öğrenme alanları verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerden, uzaktan eğitim sürecinde ünitelerin işlenmesi sırasında hangi öğrenme alanında zorlandıkları sorularak öğrencilerden görüş belirtmeleri istenmiştir. Katılımcı öğrencilerin verdikleri cevaplar aşağıda Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Sosyal Bilgiler Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Anlamakta Zorlanmış Oldukları Öğrenme Alanlarına Dair Bulgular

Öğrenme Alanları	Öğrencileri Görüşleri		
	Kolaydı, Anladım, Zorlanmadım.	f	Zorlandım, Anlamadım.
BİREY VE TOPLUM	6Ö1- 6Ö2 - 6Ö3 - 6Ö4 - 6Ö5 - 6Ö6 -6Ö7 6Ö8 - 6Ö9 6Ö10 - 6Ö11 - 6Ö12 6Ö14 6Ö17 - 6Ö19 - 6Ö22 - 6Ö24 6Ö25 - 6Ö27-6Ö28 - 6Ö30 - 6Ö32 -6Ö33 - 6Ö35 - 6Ö36 6Ö37 - 6Ö38 -6Ö40 - 6Ö41 - 6Ö43 - 6Ö46- 6Ö47 -6Ö48 6Ö49 - 6Ö50 - 6Ö52 - 6Ö53 - 6Ö55 - 6Ö56 -6Ö58 -6Ö59 6Ö60 - 6Ö61 7Ö2 -7Ö3 -7Ö4 -7Ö5 -7Ö6 -7Ö7 -7Ö8 7Ö10 -7Ö12 7Ö14 -7Ö15 -7Ö16 7Ö17 7Ö18 -7Ö19 -7Ö20-7Ö21 7Ö22 -7Ö23 7Ö24 -7Ö25 -7Ö27 - 7Ö28 - 7Ö29 - 7Ö30 8Ö1 -8Ö2 -8Ö3 -8Ö4 -8Ö5 -8Ö7 -8Ö8-8Ö10 - 8Ö12 8Ö14 -8Ö15 -8Ö16 - 8Ö17- 8Ö18 -8Ö19 - 8Ö21-8Ö22 8Ö23 - 8Ö24 8Ö25 -8Ö26 -8Ö28 - 8Ö29 -8Ö30 -8Ö31 8Ö32 - 8Ö33 -8Ö34	96	6Ö15-6Ö18-6Ö31- 6Ö44 7Ö9 -7Ö26 8Ö9 -8Ö11 -8Ö35
KÜLTÜR VE MİRAS	6Ö1 - 6Ö2 - 6Ö3 - 6Ö6- 6Ö7- 6Ö8 -6Ö9 - 6Ö10- 6Ö11 6Ö12- 6Ö14 -6Ö15 - 6Ö18- 6Ö19- 6Ö20- 6Ö22 -6Ö24 6Ö25 - 6Ö26 -6Ö28- 6Ö29 -6Ö30- 6Ö32- 6Ö33 - 6Ö34 6Ö35 -6Ö36- 6Ö37- 6Ö40- 6Ö41 - 6Ö42 - 6Ö44 - 6Ö45 6Ö46 - 6Ö48 - 6Ö49 -6Ö50 - 6Ö51- 6Ö52- 6Ö53- 6Ö55 6Ö58 - 6Ö59 7Ö5 -7Ö7 -7Ö9 -7Ö18 -7Ö20 -7Ö28 - 7Ö29 8Ö3 -8Ö4 -8Ö5 -8Ö7 -8Ö9 -8Ö12 8Ö14 -8Ö15 8Ö17 8Ö18 -8Ö24 -8Ö25 -8Ö26 -8Ö28 -8Ö31	65	6Ö4 - 6Ö5 - 6Ö17 6Ö27 6Ö31 - 6Ö38 6Ö43 -6Ö47 6Ö56 - 6Ö60 - 6Ö61 7Ö2 -7Ö3 -7Ö4 -7Ö6 7Ö8 -7Ö10 - 7Ö12 - 7Ö14 -7Ö15 - 7Ö16 7Ö17 -7Ö19 - 7Ö21 7Ö22 -7Ö23 - 7Ö24 7Ö25 7Ö26 - 7Ö27 7Ö30

			8Ö1 -8Ö2 - 8Ö8 8Ö10 -8Ö11 - 8Ö16 8Ö19 -8Ö21 - 8Ö22 8Ö23 -8Ö29 - 8Ö30 8Ö32 -8Ö33 - 8Ö34 8Ö35	
İNSANLARYE RLER VE ÇEVRELER	6Ö1 - 6Ö2 - 6Ö3 - 6Ö4 - 6Ö5 - 6Ö6 - 6Ö7 - 6Ö8 - 6Ö9 6Ö11 - 6Ö12 - 6Ö14 - 6Ö15 - 6Ö17 - 6Ö18 - 6Ö22 - 6Ö25 6Ö27 - 6Ö28 - 6Ö29 - 6Ö32 - 6Ö33 - 6Ö37 - 6Ö40 - 6Ö41 6Ö46 - 6Ö48 - 6Ö52 - 6Ö53 - 6Ö55 6Ö59 - 6Ö61 7Ö3 - 7Ö4 - 7Ö5 - 7Ö17 - 7Ö20 - 7Ö21 - 7Ö28 - 7Ö29 7Ö30 8Ö2 - 8Ö5 - 8Ö8 - 8Ö9 - 8Ö10 - 8Ö11 - 8Ö12 - 8Ö14 8Ö15 - 8Ö16 - 8Ö18 - 8Ö21 - 8Ö22 - 8Ö23 - 8Ö24 - 8Ö26 8Ö28 - 8Ö29 8Ö30 - 8Ö31 - 8Ö32 - 8Ö33 - 8Ö34	64	6Ö18 - 6Ö19 - 6Ö24 6Ö26 - 6Ö30 - 6Ö34 6Ö35 - 6Ö36 - 6Ö42 6Ö45 - 6Ö47 - 6Ö49 6Ö50 - 6Ö51 - 6Ö56 6Ö58 - 6Ö60 7Ö2 - 7Ö6 - 7Ö7 - 7Ö8 - 7Ö9 7Ö10 - 7Ö12 - 7Ö14 - 7Ö15 7Ö16 7Ö18 - 7Ö19 - 7Ö22 7Ö23 - 7Ö24 - 7Ö25 8Ö1 - 8Ö3 - 8Ö4 - 8Ö7 8Ö17 8Ö19 - 8Ö35	40
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	6Ö1 - 6Ö2 - 6Ö3 - 6Ö4 - 6Ö5 - 6Ö8 - 6Ö9 6Ö10 - 6Ö11 6Ö12 - 6Ö17 - 6Ö18 - 6Ö20 - 6Ö22 - 6Ö24 - 6Ö25 - 6Ö26 6Ö27 - 6Ö28 6Ö29 - 6Ö30 - 6Ö32 - 6Ö34 - 6Ö35 - 6Ö36 6Ö37 - 6Ö38 - 6Ö41 - 6Ö52 - 6Ö58 - 6Ö59 - 6Ö61 7Ö2 - 7Ö3 - 7Ö4 - 7Ö5 - 7Ö6 - 7Ö7 - 7Ö8 7Ö9 - 7Ö10 7Ö12 - 7Ö14 - 7Ö15 - 7Ö17 7Ö18 - 7Ö19 7Ö20 - 7Ö23 - 7Ö24 - 7Ö25 - 7Ö26 - 7Ö27 - 7Ö28 - 7Ö30 8Ö1 - 8Ö2 - 8Ö4 - 8Ö5 - 8Ö8 - 8Ö9 - 8Ö10 - 8Ö11 - 8Ö12 8Ö14 - 8Ö16 8Ö17 - 8Ö19 8Ö21 - 8Ö22 - 8Ö23 - 8Ö26 - 8Ö28 - 8Ö29 8Ö30 - 8Ö31 - 8Ö33 - 8Ö34 - 8Ö35	79	6Ö6 - 6Ö7 - 6Ö14 - 6Ö15 6Ö19 - 6Ö33 - 6Ö40 - 6Ö42 6Ö43 - 6Ö46 6Ö47 - 6Ö48 6Ö49 - 6Ö51 - 6Ö53 - 6Ö55 7Ö16 - 7Ö21 - 7Ö22 7Ö29 8Ö3 - 8Ö7 - 8Ö15 8Ö18 - 8Ö24 - 8Ö32	26
ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM	6Ö1 - 6Ö2 - 6Ö4 - 6Ö8 - 6Ö9 - 6Ö11 - 6Ö12 - 6Ö15 - 6Ö16 6Ö18 - 6Ö19 - 6Ö24 - 6Ö28 - 6Ö29 - 6Ö30 - 6Ö32 6Ö33 - 6Ö35 - 6Ö37 - 6Ö41 - 6Ö43 - 6Ö48 - 6Ö50 - 6Ö51 6Ö52 - 6Ö53 - 6Ö55 - 6Ö58 - 6Ö59 - 6Ö61 7Ö3 - 7Ö4 - 7Ö5 - 7Ö8 - 7Ö10 - 7Ö12 7Ö14 - 7Ö15 - 7Ö20 7Ö21 - 7Ö23 - 7Ö24 7Ö25 - 7Ö27 - 7Ö28 - 7Ö29 8Ö1 - 8Ö2 - 8Ö3 - 8Ö4 - 8Ö5 - 8Ö7 - 8Ö8 8Ö9 - 8Ö10 8Ö11 - 8Ö14 - 8Ö15 - 8Ö16 8Ö19 - 8Ö21 - 8Ö22 - 8Ö23 8Ö24 - 8Ö26 8Ö28 - 8Ö29 - 8Ö31 - 8Ö32 - 8Ö33 - 8Ö35	71	6Ö5 - 6Ö6 - 6Ö7 - 6Ö14 6Ö17 - 6Ö22 - 6Ö25 - 6Ö27 6Ö38 - 6Ö40 - 6Ö46 - 6Ö49 7Ö2 - 7Ö6 - 7Ö7 - 7Ö9 7Ö16 - 7Ö17 - 7Ö18 - 7Ö19 7Ö22 - 7Ö26 - 7Ö30 8Ö12 - 8Ö17 - 8Ö18 - 8Ö30 8Ö34	28
ETKİN VATANDAŞLI K	6Ö1 - 6Ö2 - 6Ö4 - 6Ö7 - 6Ö8 - 6Ö9 - 6Ö11 - 6Ö14 - 6Ö15 6Ö17 - 6Ö19 - 6Ö22 - 6Ö25 - 6Ö27 - 6Ö28 - 6Ö29 - 6Ö30 6Ö32 - 6Ö35 6Ö37 - 6Ö40 - 6Ö41 - 6Ö43 - 6Ö48 - 6Ö52 6Ö53 - 6Ö55 - 6Ö59 - 6Ö61 7Ö3 - 7Ö4 - 7Ö7 - 7Ö8 - 7Ö10 - 7Ö11 7Ö12 - 7Ö13 7Ö14 - 7Ö15 - 7Ö16 7Ö17 - 7Ö20 - 7Ö21 - 7Ö22 - 7Ö23 7Ö24 - 7Ö25 7Ö27 - 7Ö28 - 7Ö29 - 7Ö30 8Ö1 - 8Ö4 - 8Ö5 - 8Ö7 - 8Ö9 - 8Ö10 - 8Ö11 - 8Ö12 8Ö14 - 8Ö15 - 8Ö16 8Ö17 - 8Ö18 - 8Ö19 - 8Ö21 -	75	6Ö5 - 6Ö6 - 6Ö12 - 6Ö18 6Ö24 - 6Ö33 - 6Ö38 - 6Ö46 6Ö49 - 6Ö50 - 6Ö51 - 6Ö58 7Ö2 - 7Ö5 - 7Ö6 - 7Ö9 7Ö18 - 7Ö19 - 7Ö26 8Ö2 - 8Ö3 - 8Ö8 - 8Ö23 8Ö24 - 8Ö35	25

	8Ö22 8Ö26 -8Ö27 -8Ö28 -8Ö29 -8Ö30 -8Ö31 - 8Ö32 -8Ö33 8Ö34			
KÜRESEL BAĞLANTILAR	6Ö1- 6Ö2 - 6Ö5 - 6Ö8 - 6Ö9 -6Ö11 -6Ö27 - 6Ö28 6Ö29 - 6Ö30 6Ö32 - 6Ö33 6Ö35 - 6Ö37 - 6Ö41 6Ö43 6Ö48 - 6Ö50 -6Ö58 - 6Ö59 - 6Ö61 7Ö3 -7Ö9 -7Ö18 -7Ö19 -7Ö25 -7Ö27 - 7Ö28 8Ö3 -8Ö5 -8Ö8 -8Ö10 -8Ö12 -8Ö16 -8Ö21 -8Ö24 8Ö26 -8Ö28 -8Ö31 - 8Ö34	40	6Ö3 - 6Ö4 - 6Ö6 - 6Ö7 6Ö12 - 6Ö14 - 6Ö15 6Ö17 6Ö18 - 6Ö19 6Ö22 - 6Ö24 6Ö25 6Ö38 - 6Ö40 - 6Ö46 6Ö49 - 6Ö51 - 6Ö52 6Ö53 6Ö55 7Ö2 -7Ö4 -7Ö5 -7Ö6 7Ö7 7Ö8 -7Ö10 7Ö12 7Ö14 7Ö15 7Ö16 7Ö17 - 7Ö20 7Ö21 7Ö22 - 7Ö23 7Ö24 7Ö26 -7Ö29 7Ö30 8Ö1 -8Ö2 -8Ö4 -8Ö7 8Ö9 8Ö11 - 8Ö15 - 8Ö17 8Ö18 8Ö19 8Ö22 - 8Ö23 - 8Ö29 8Ö30- 8Ö32 - 8Ö33 8Ö35	58

Tablo 18'a baktığımızda öğrencilere sosyal bilgiler dersi bağlamında uzaktan eğitim sürecinde işledikleri üniteler sunularak zorlandıkları öğrenme alanlarının belirtilmesi istenmiştir. 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin hangi öğrenme alanı ile ilgili sorun yaşadığını ortaya çıkarmak için yapılan çalışma ile öğrencilerden alınan bulgulara göre, ilk öğrenme alanı olan “Birey ve Toplum” ünitesinde pek zorlanmadıkları görülmüştür. Katılımcıların büyük bölümünün yani 96 öğrencinin bu öğrenme alanında dersi anladığı ve bu öğrenme alanını uzaktan eğitim sürecinde kavrandığı görülmektedir. Öğrencilerin yarıya yakını bazı ünitelerde dersi anlamadıklarını veya işlemiş oldukları halde üniteyi hatırlamadığını belirtmişlerdir. Örnek olarak “Kültür ve Miras”, “İnsanlar Yerler ve Çevreler”, “Bilim Teknoloji Toplum”, “Üretim Dağıtım Tüketim”, “Etkin Vatandaşlık” gibi ünitelerde öğrencilerin yarıya yakını sorun yaşamıştır. Katılımcılar dersi anlamadıklarını üniteyi kavrayamadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin genel olarak en zorlandığı ve öğrenme alanı bazında dersi anlamadığı ünite “Küresel Bağlantılar” olmuştur. 59 öğrenci yani öğrencilerin büyük bölümü bu öğrenme alanında sorun yaşamıştır. Kısaca öğrenciler için en kolay ünitenin “Birey ve Toplum” olduğu gözlemlenmiştir. En zor ünitenin ise “Küresel Bağlantılar” olduğu bulgularına rastlanılmıştır.

Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın üçüncü sorusu “Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşamış oldukları deneyimlerle ilgili görüşleri nelerdir?” şeklindedir.

Çalışma grubunda yer alan öğrencilere uzaktan eğitim sürecinde öğretmenleriyle, aileleriyle, teknolojik cihazlarla ve bunlar dışında yaşadığı tecrübe ve deneyimlerle alakalı ayrı ayrı sorular sorulmuştur. Toplanan veriler ayrıntılı bir biçimde Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19. Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Öğretmen, Aile, Teknolojik Cihaz ve Araçlar ve Diğer Yaşadığı Sorunlara Dair Bulgular

Yaşanılan Sorunlar	Katılımcılar	f
Öğretmenlerle Alakalı Problem Yaşadım	6Ö1 – 6Ö3 – 6Ö4 – 6Ö6 – 6Ö7 – 6Ö8 – 6Ö10 – 6Ö11– 6Ö12 – 6Ö13 -6Ö14 6Ö15 – 6Ö17 – 6Ö18 – 6Ö19 – 6Ö20 – 6Ö21 – 6Ö22 – 6Ö24 -6Ö25 – 6Ö26 6Ö27 – 6Ö28 – 6Ö29 – 6Ö31 – 6Ö35 – 6Ö37 – 6Ö38 -6Ö39 – 6Ö40 – 6Ö41 6Ö44 – 6Ö46 – 6Ö48 – 6Ö50 – 6Ö52 – 6Ö53 -6Ö54 – 6Ö55 – 6Ö58 – 6Ö61 7Ö2 -7Ö3 -7Ö7 - 7Ö8 -7Ö9 - 7Ö11 -7Ö12 - 7Ö13 - 7Ö14 - 7Ö16 -7Ö20 7Ö22 - 7Ö23 - 7Ö24 - 7Ö25 - 7Ö26 - 7Ö28 - 7Ö29 - 7Ö30 -7Ö31 8 Ö1 - 8 Ö3 -8Ö4 - 8Ö7 - 8Ö15 - 8Ö18 - 8Ö19 - 8Ö21 - 8Ö24 8Ö25 - 8Ö28 8Ö29 - 8Ö30 - 8Ö31 - 8Ö32 - 8Ö33 - 8Ö35	78
Ailem İle Problem Yaşadım	6Ö1 – 6Ö6 – 6Ö7 – 6Ö10 – 6Ö12 – 6Ö13 – 6Ö14 – 6Ö15 – 6Ö17-6Ö18 6Ö19– 6Ö20 – 6Ö21 – 6Ö22 – 6Ö23 – 6Ö25 – 6Ö26 – 6Ö28-6Ö30 -6Ö31 6Ö33 – 6Ö35 – 6Ö37 – 6Ö38 – 6Ö39 –6Ö40 – 6Ö41-6Ö43 -6Ö44 –6Ö46 6Ö48 – 6Ö50 – 6Ö52 – 6Ö53 – 6Ö54 -6Ö55 –6Ö56 - 6Ö58 – 6Ö61 – 6Ö62 7Ö2- 7Ö3- 7Ö5 - 7Ö6 - 7Ö7 - 7Ö8 - 7Ö10 - 7Ö11 - 7Ö12 - 7Ö13 -7Ö14 7Ö16 - 7Ö17 - 7Ö18 - 7Ö20 - 7Ö22 - 7Ö24 - 7Ö25 - 7Ö27-7Ö31 8Ö1- 8Ö3- 8Ö5 - 8Ö6 - 8Ö10 - 8Ö11 - 8Ö12 - 8Ö15 - 8Ö17 8Ö18 - 8Ö19 8Ö20 - 8Ö21 - 8Ö23 - 8Ö24 - 8Ö25 - 8Ö28-8Ö29 - 8Ö31 - 8Ö33 - 8Ö35	81
Araç ve Cihazlarla Problem Yaşadım	6Ö1 – 6Ö3 – 6Ö7 – 6Ö8 – 6Ö9 – 6Ö10 – 6Ö11 – 6Ö13 – 6Ö15 6Ö17-6Ö18 6Ö19 – 6Ö20 – 6Ö22 – 6Ö24 – 6Ö25 – 6Ö26 – 6Ö28 – 6Ö29 -6Ö30 – 6Ö31 6Ö33 – 6Ö35 – 6Ö36 – 6Ö37 – 6Ö39 – 6Ö40 – 6Ö41-6Ö43 – 6Ö44 – 6Ö46 6Ö47 – 6Ö48 – 6Ö50 – 6Ö52 – 6Ö53 – 6Ö54-6Ö55 – 6Ö57 – 6Ö60 – 6Ö61 7Ö2- 7Ö3 - 7Ö5 - 7Ö8 - 7Ö9 - 7Ö10 - 7Ö11 - 7Ö13 - 7Ö14 - 7Ö15-7Ö16 7Ö17 - 7Ö18 - 7Ö19 - 7Ö20 - 7Ö22 - 7Ö23 - 7Ö24 - 7Ö26-7Ö29 - 7Ö30 7Ö31 8Ö1- 8Ö2 - 8Ö4 - 8Ö6 - 8Ö7 - 8Ö11 - 8Ö12 - 8Ö13 - 8Ö15 8Ö16 - 8Ö17 8Ö19 - 8Ö20 - 8Ö21- 8Ö22- 8Ö24 - 8Ö25- 8Ö26 - 8Ö28 - 8Ö31 - 8Ö32- 8Ö33 8Ö34 - 8Ö35	87

Diğer Problemler Yaşadım	6Ö16 – 6Ö18 – 6Ö21 – 6Ö22 – 6Ö25 – 6Ö32 – 6Ö39 – 6Ö46 – 6Ö48 7Ö4 - 7Ö8 - 7Ö11 - 7Ö16 8Ö11 - 8Ö18 - 8Ö29 - 8Ö35	17
Toplam		115

Tablo 19'a baktığımızda, öğrencilerin genel olarak öğretmenlerden söz hakkı alamamaktan şikayetçi olduğu gözlemlenmiştir. Öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerinin sinirli olmasından, kendi ellerinde olmayan durumlar sonucunda öğretmenlerinin kendilerine bağırmasından ve öğretmenleri tarafından göz ardı edilmekten oldukça şikayetçilerdir.

Öğretmenleri ile yaşadıkları bir diğer sorun ise dersi anlamamalarından kaynaklı veya bulundukları zorluklar yüzünden eksi ve düşük not almalarıdır. Aşağıda verilen Tablo. 20'de öğrencilerin öğretmenleri ile yaşamış olduğu problemlere dair bulgular sunulmuştur.

Tablo 20. Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin, Öğretmenleri İle Yaşamış Oldukları Sorunlara Dair Bulgular

Temalar	Katılımcılar	f
Öğretmenin söz hakkı vermemesi (iletişim sorunu)	6Ö1-6Ö3-6Ö4-6Ö6-6Ö8-6Ö10-6Ö11-6Ö12-6Ö14 6Ö15-6Ö17-6Ö18-6Ö19-6Ö20-6Ö21-6Ö24-6Ö25-6Ö26 6Ö28-6Ö29-6Ö30-6Ö31-6Ö37-6Ö39-6Ö40-6Ö41-6Ö46 6Ö48-6Ö52 6Ö53-6Ö54-6Ö55 7Ö2 - 7Ö3 - 7Ö7 - 7Ö8 - 7Ö9 - 7Ö13 - 7Ö14 - 7Ö16 7Ö20 7Ö22 - 7Ö23 - 7Ö24 - 7Ö25 - 7Ö26 - 7Ö29 7Ö30 - 7Ö31 8Ö1 - 8Ö3 - 8Ö4 - 8Ö7 - 8Ö15 - 8Ö19 - 8Ö21 8Ö25 - 8Ö30 8Ö31 - 8Ö32 - 8Ö33	61
Öğretmen sinirli ve ilgisiz	6Ö13-6Ö22-6Ö35-6Ö38-6Ö44 7Ö11-7Ö12 - 7Ö28	13
Öğretmenin düşük not vermesi ve yok yazması	8Ö18- 8Ö24- 8Ö28- 8Ö29- 8Ö35 6Ö27-6Ö50-6Ö58-6Ö61	4
Toplam		78

Tablo 20'e baktığımızda 61 öğrenci öğretmenleri ile iletişim sorunu yaşamıştır. 13 öğrenci öğretmenlerinin kendilerine karşı sinirli ve ilgisiz olduğunu düşünmektedir. Geriye kalan dört öğrenci ise öğretmenleri ile not hususunda sorun yaşamış olup haksız

yere öğretmenlerinin kendilerine düşük not verdiğini belirtmiştir. Öğrencilere sormuş olduğumuz ikinci alt problemin üçüncü sorusu olan "sosyal bilgiler dersinin uzaktan eğitim ile işlenmesinin olumsuz (dezavantajları) nelerdir?" adlı soruda öğrenciler, öğretmenlerinin kendilerini görmediğini söz hakkı almakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. İkinci alt problemimizin üçüncü sorusu ile benzer bulgulara rastlanılmıştır. Benzer çalışmalara bakacak olursak Sığın (2020)'ın yapmış olduğu "Atatürk İlke ve İnkılap Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesi Konusunda Öğrenciler ve Öğretim Elemanları Ne Düşünüyor?" adlı çalışmasında, elde ettiği bulgulara göre öğrencilerin öğretmenlerine ulaşamadıkları ve ihtiyaçları olduğu vakitlerde öğretmenlerine ders ile alakalı sorular soramadıkları görülmektedir.

Bu çalışma ile bizim çalışmamızın sonuçları benzerlik göstermektedir. Yapılan bir başka çalışmaya bakacak olursak, Kılıç (2022)'in yapmış olduğu çalışmada bizim bulgularımızdan farklı olarak öğrencilerin öğretmenleri ile ders sırasında etkileşime girip soru sorabildikleri görülmektedir. Bu durum bizim çalışmamızın sonuçları ile farklılık göstermektedir. Bu durumun sınıf mevcudu ve öğrencilerin ilkokulda yani 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim görmeleriyle alakalı olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin aileleri ile yaşadıkları sorunlara bakıldığında öğrencilerin genel olarak kardeşleriyle sorun yaşadıkları görülmüştür. Kendilerinden büyük veya küçük kardeşlerinin uzaktan eğitim kapsamında canlı ders sırasında aşırı ses çıkarmaları, evde gerekli sessizliğin sağlanmaması gibi sorunlar ile derslerinde işlenen konuları anlayamamış olup derslerinden geri kalmışlardır. Bir diğer ailevi sorun ise canlı dersin işlenmesi sırasında öğrencilerin aile bireyleri ile aynı odayı paylaşmak zorunda kalmalarıdır. Bu durum öğrencilerin derse odaklanması konusunda sorun yaratmıştır. Değınmemiz gereken bir diğer husus ise öğrencilerin uzaktan eğitim kapsamında derslerinde istenen düzeyde başarı sağlayamaması nedeniyle aile bireyleriyle yaşadığı sorunlardır. Aşağıda Tablo 21'de öğrencilerin aile bireyleri ile yaşamış oldukları problemlere yer verilmiştir.

Tablo 21. Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin, Aile Bireyleri İle Yaşamış Oldukları Sorunlara Dair Bulgular

Temalar	Katılımcılar	f
Aile bireylerinin ders sırasında ses yapması (Odaklanma sorunu)	6Ö1-6Ö6 – 6Ö7 –6Ö10 –6Ö12 – 6Ö13-6Ö15 6Ö17-6Ö19 6Ö20-6Ö23-6Ö25-6Ö26-6Ö28-6Ö30-6Ö35-6Ö38-6Ö40 6Ö41-6Ö46-6Ö48-6Ö52 7Ö2- 7-Ö5 -7Ö7 -7Ö8 -7Ö11 -7Ö13 - 7Ö16 -7Ö18 7Ö22 7Ö24 -7Ö25 -7Ö27 -7Ö31	50
Aile bireylerinin dersleri önemsememesi	8Ö1 -8Ö3 -8Ö5 -8Ö10 -8Ö11 -8Ö12 -8Ö15 -8Ö17 8Ö18 - 8Ö19 - 8Ö20 -8Ö21 -8Ö23 -8Ö28 -8Ö31 6Ö14-6Ö18-6Ö21-6Ö22-6Ö31-6Ö33-6Ö37-6Ö43-6Ö44 6Ö50-6Ö53-6Ö54-6Ö55-6Ö56-6Ö57-6Ö58-6Ö61-6Ö62 7-Ö3-7Ö6-7Ö10-7Ö12-7Ö14-7Ö17-7Ö20 8Ö6- 8Ö24- 8Ö25-8Ö29- 8Ö33-8Ö35	31
Toplam		81

Tablo 21’e baktığımızda ağırlıklı bir kesim olan 50 öğrenci, evde uzaktan eğitim ile derse girdiği sırada aile bireylerinin çok ses yaptığını belirtmiştir. Aynı zamanda 31 katılımcı ise aile bireylerinin öğrencinin derslerine gerekli önemi göstermediğini belirtmiştir. Benzer çalışmalara baktığımız da Enzel Pajo (2023)’nın yapmış olduğu “Covid-19 Salgın Sürecinde Lise Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişimde Yaşadıkları Sorunlar” isimli çalışmasında, öğrencilerin aileleri ile ilgili yaşamış oldukları sorunların benzer olduğu görülmüştür. Verilen örnekler göz önüne alındığında, ailelerin öğrenciler dersteyken onların oyun oynadığını düşünmesi ve ders saatinde öğrencilere kardeş bakımı veya temizlik gibi işler vermesi, öğrencilerin derslerden geri kalmasında rol oynamıştır. Bu bulgular ile bizim bulgularımız benzerdir. Yine Malkamak (2023)’ın yapmış olduğu “Covid-19 Pandemisi Sürecinde Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri” adlı çalışmayı incelediğimizde ders esnasında uygun olmayan ev ortamı ile alakalı sorun yaşadıkları ve velilerin ses yaptığı ile ilgili bulgulara ulaşılmıştır ki bu çalışmanın bulguları ile bizim çalışmamızın bulguları benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin cihaz ve uzaktan eğitime bağlanmak için kullandığı araçlar kapsamında yaşamış oldukları sorunlara baktığımızda, öğrencilerin canlı derslere katılmak için kullandıkları araçların sürekli olarak bozulması, cihazların istenen hızda olmaması sonucu donması, cihazlarının klavyelerinin, ekranlarının ve ses bağlantılarının bozularak öğrencilere zor anlar yaşatması olduğunu görmekteyiz. Evde bulunan internet

bağlantısının yavaş olması sonucu öğrenciler derse bağlanma konusunda sorun yaşamışlardır. Cihaz bağlamında değinmemiz gereken en önemli konulardan biri ise öğrencilerin aile bireylerinin evde olmadığı durumlarda canlı derse bağlanacak cihaz bulamayışıdır. Bu durum öğrencileri derslerden tamamen uzaklaştırmaktadır. Bu durumun yaşanmaması için maddi olarak yetersiz olan öğrencilerin tespit edilip, teknolojik cihaz desteğinin kamu kuruluşları tarafından sağlanması büyük önem arz etmektedir. Aşağıda verilen Tablo 22’de öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde kullanmış oldukları teknolojik araç ve cihazlarla ilgili yaşamış oldukları sorunlar verilmiştir.

Tablo 22. Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin, Kullanmış Oldukları Teknolojik Araç ve Cihazlarla İlgili Yaşamış Oldukları Sorunlara Dair Bulgular

Temalar	Katılımcılar	f
Cihazların bozulması ve şarj sorunu	6Ö1-6Ö8-6Ö13-6Ö15-6Ö17-6Ö22-6Ö24-6Ö25 6Ö26-6Ö30-6Ö31-6Ö35-6Ö36-6Ö37-6Ö39 6Ö40-6Ö41-6Ö47-6Ö48-6Ö53-6Ö54-6Ö56-6Ö60 7Ö3-7Ö5-7Ö9-7Ö10-7Ö13-7Ö15-7Ö16-7Ö17 7Ö19 -7Ö23 -7Ö24 -7Ö26 7Ö29 7Ö30-7Ö31 8Ö1 -8Ö4 -8Ö6 -8Ö13 -8Ö16 -8Ö19 -8Ö22- 8Ö24 8Ö25-8Ö26 - 8Ö32 -8Ö33	53
Uygulama ve internet bağlantısı ile ilgili sorunlar (Zoom)	6Ö3-6Ö7-6Ö9-6Ö10-6Ö20-6Ö28-6Ö29-6Ö43 6Ö44-6Ö46-6Ö55 7Ö2-7Ö8-7Ö14-7Ö18-7Ö20-7Ö22 8Ö2-8Ö7-8Ö12-8Ö15-8Ö17- 8Ö20 -8Ö21-8Ö28 8Ö31 -8Ö34- 8Ö35	31
Teknolojik cihaz eksikliği	6Ö18 7Ö11 8Ö11	3
Toplam		87

Tablo 22’e baktığımızda 53 öğrencinin teknolojik cihazının ve cihazla ilgili yardımcı ürünlerinin (klavye, mouse) bozulduğu görülmektedir. Canlı ders uygulamasının teknik sorunları ve altyapısal olarak internet bağlantıları ile ilgili sorunlar 31 öğrenciyi etkilemiştir.

Daha önce de belirttiğimiz üzere üç öğrenci zaman zaman uzaktan eğitimle derse girme hususunda cihaz eksikliği sorunu yaşamışlardır. Öğrencilere sormuş olduğumuz

ikinci alt problemin üçüncü sorusu olan “sosyal bilgiler dersinin uzaktan eğitim ile işlenmesinin olumsuz (dezavantajları) nelerdir?” adlı soruda öğrenciler, uzaktan eğitim ile işlenen ders esnasında teknolojik cihazlarla alakalı sorunlar yaşadığını belirtmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin internet bağlantısı kapsamında da sorun yaşadığı görülmektedir. İkinci alt problemimizin üçüncü sorusu ile benzer bulgulara rastlanılmıştır. Bu konuda yapılmış olan benzer çalışmalara baktığımızda; bu sonuçlar Enzel Pajo (2023)’nın yapmış olduğu “Covid-19 Salgın Sürecinde Lise Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişimde Yaşadıkları Sorunlar” isimli çalışması ile benzerlik göstermektedir. Bir diğer çalışma olan Kuzucu (2023)’ün yapmış olduğu “Covid-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Dersinin Uzaktan Eğitim İle Verilmesine Yönelik Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmaya bakıldığında öğrencilerin uzaktan eğitim kavramına vermiş olduğu cevaplarda olumsuz öğeler daha ağır basmaktadır. Öğrencilerin cihaz ve altyapısal olarak sorunlar yaşadığı görülmektedir. Fırsat eşitliği kapsamında da sorun yaşayan öğrenciler teknolojik cihaz temini ve kullanımı sırasında sorun yaşamıştır. Bu çalışmanın bulguları ile bizim bulgularımız benzerlik göstermektedir. Bir başka benzer çalışma olan İlhan (2023)’ın yapmış olduğu “Uzaktan Eğitim Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenme Öğretme Süreçleriyle İlgili Görüş Ve Deneyimleri” adlı çalışmaya baktığımızda uzaktan eğitim sebebiyle teknolojik cihazlara ihtiyacın arttığı görülmektedir. Bu artan talep ve fırsat eşitsizliği ile alakalı öğrencilerin sorun yaşadığı görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin altyapısal sorunlar nedeniyle derslerinden yer yer geri kaldığını belirtmişlerdir.

Bu sonuçlar bizim çalışmamızın sonuçları ve bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Bir diğer çalışma olan Akgül ve Oran (2020)’ın yapmış olduğu “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Ortaokul Öğrencilerinin ve Öğrenci Velilerinin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri” adlı çalışmada, öğrenciler teknolojik olarak derslere bağlanmakta ve dersleri anlamakta sorun yaşamışlardır. Çalışmadan alınan bulgular bizim çalışmamızla benzerlik göstermektedir.

Son olarak öğrencilerin bu bahsettiğimiz konular dışında yaşadığı sorunlara bakacak olduğumuzda, uzaktan eğitimin sosyolojik ve psikolojik olarak öğrencileri etkilemesi, öğrencinin yalnız kalması, dışlanması ve öğrencilerin fizyolojik olarak kas,

göz ve eklem ağrıları gibi sorunlar yaşamasından bahsetmek mümkündür. Aşağıda verilen Tablo 23’de öğrencilerin yaşamış oldukları diğer sorunlara değinilmiştir.

Tablo 23. Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin, Yaşamış Olduğu Diğer Sorunlara Dair Bulgular

Temalar	Katılımcılar	f
Sosyalite sorunları (Arkadaş kaybı, yalnızlık)	6Ö16 –6Ö18 –6Ö21 –6Ö22 –6Ö25 –6Ö39 –6Ö48 7Ö4 -7Ö8 -7Ö11 -7Ö16 8Ö11 - 8Ö18 - 8Ö29 - 8Ö35	15
Sağlık sorunları (Göz, kas ve eklem ağrıları)	6Ö32 –6Ö46	2
Toplam		17

Tablo 23’e baktığımızda, öğrencilerin geneli olan 15 öğrenci arkadaşları ile sosyalleşemedikleri için sorun yaşamıştır. Kendilerini yalnız hissettiklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda katılımcılardan ikisi, teknolojik cihazlar yardımıyla ders işledikleri için oturma pozisyonuna bağlı olarak göz, kas ve eklem ağrıları yaşadığını belirtmiştir. Aşağıda öğrencilerin görüşlerine yer verilmiştir.

(Öğrencilerin öğretmenler ile yaşadıkları sorunlar)

6-Ö3; “Öğretmenime soru soracağım zaman sorun yaşadım.”

6-Ö11; “Öğretmenimden söz hakkı almakta zorlandım.”

6-Ö12; “Öğretmenimden parmak kaldırdığım halde söz hakkı alamıyorum.”

6-Ö13; “Öğretmenim bağırması ve kızması.”

6-Ö14; “Öğretmenim söz hakkı vermiyor.”

6-Ö17; “En son söz hakkı vermeleri. Sesimizi kapatmaları ve Görüntümüzü açmamızı istemesi.”

6-Ö18; “Öğretmenim telefonla giremediğimizi anlamıyor.”

6-Ö20; “Canlı ders uygulaması saçma olduğu için, kamerası açık olan kişi parmak kaldırıncı ilk o parmak kaldırmış gibi görünüp öğretmenimiz ilk ona söz hakkı veriyor.”

6-Ö21; “Sabah erken saatlerde derslerin olması, teknolojik aletim bozulunca öğretmenim önemsemiyor.”

6-Ö24; “Öğretmenler yoğunluk, olduğu için soru sordüğümüzda geç cevap veriyorlar.”

6-Ö25; “Söz hakkı yok, beni görmüyorlar.”

6-Ö27; “Bazen ödevlerin olduğu zaman derse girmezsem eksi alırım.”

6-Ö35; “Öğretmenler dediğimizi anlamıyor. Bazı zamanlar yoklamada bizi yok yazıyorlar.”

6-Ö38; “Öğretmenlerimizin, görüntümüzü açmamızı istemeleri.”

6-Ö41; “Söz hakkı vermiyorlar, yüz yüze eğitimdeki gibi eğlenceli ders anlatamıyor arada bütün sesleri kapatıyorlar.”

6-Ö54; “Söz hakkı istemediğim halde bana söz hakkı veriyor.”

6-Ö61; “Hocam beni çok yanlış anlıyor geçen sene çok eksi aldım. Soru çözerken görüntü koyuyor, okuyamadığım için bana kızıyor.”

7-Ö2; “Hocamın herkesi susturması.”

7-Ö3; “Sesimin gelmemesi, yoklamada yok yazıyordu beni ve kamera açmak zorunda olmam.”

7-Ö7; “Bildiğim sorularda parmak kaldırmama rağmen söz hakkı verilmedi.”

7-Ö9; “Öğretmenimle iletişim sorunun vardı, kendimi ifade etmekte zorlandım.”

7-Ö11; “Hocalar sana söz hakkı veriyor ama internet gidince duymuyorsun ve hoca kızıyor.”

7-Ö20; “Hocamı anlamıyorum o da beni anlamıyor.”

7-Ö24 “Sesim hocaya gitmiyor asla.”

7-Ö28 “Hoca derse girmediğim için hemen gidip babama söylemişti ve öğretmenim beni kameram ve mikrofonum olmadığı için azarlardı.”

7-Ö27 “Öğretmenim konuları yazdırmak yerine gruba atıyordu, yoklamada sesim çıkamadığı için yok yazıldım.”

8-Ö15 “Öğretmenler sürekli el kaldırdığımız halde bizi görmemesi.”

8 -Ö18; “Sabahın köründe iğrenç sesim ve suratımla sürekli kameramı ve sesimi açmamı istiyordu.”

8-Ö19 “Öğretmenler tamamen kendi güvendikleri öğrencilere söz hakkı veriyorlardı.”

8-Ö29; Uzaktan eğitimden öğretmenlerin gözünde kötü bir öğrenci gibi görüldüm.”

(Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin Aileleri ile Yaşadıkları Sorunlar)

6-Ö; “Derste kardeşimle kavga etmem.”

6-Ö6; “Derste ailemin yüksek sesle konuşması ve abimin odamdan bir şeyler alması.”

6-Ö7; “Dersteyken annem yemek yapmak için kardeşimi bana bırakır ve çalışmam.”

6-Ö10; “Derste annem çağırıyor, mikrofon açık olduğu için tüm ses derse gidiyor.”

6-Ö14; *“Ailem teknolojik aletlerle daha çok vakit geçirdiğimi düşünüyorlar.”*

6-Ö17; *“Kardeşimin kapıyı tekmelemesi, yan odadan televizyon sesi gelmesi.”*

6-Ö22; *“Telefonla dersteyken, elimde oyun oynuyorum diye düşünüp söyleniyorlar.”*

6-Ö39; *“Derste bir şeyi kaçırdığımda annemin bana kızması.”*

6-Ö48; *“Bütün sesler birbirine karışıyor. 5 kardeşim olduğu için.”*

Ö52; *“Mikrofonum açıkken kardeşim mikrofona konuşuyor.”*

6-Ö61; *“Evde engelli bir kardeşim olduğu için, derse girdiğim telefonu istiyordu ve ailemle sorun yaşadım.”*

7-Ö2; *“Süpürge sesi ve kardeşimin sürekli odama gelmesi”*

7-Ö6; *“Ben canlı dersteyken annem modemin fişini çekti ve dersten atıldım.”*

7-Ö10; *Abim odama kapıyı çalmadan giriyor ve derse ses gidiyor.”*

7-Ö11; *Sürekli evde ses oluyor ve asla dersi anlayamıyorum.”*

7-Ö20; *Sürekli tablet ile uğraştığım için ailemle anlaşmazlıklar çıkıyordu.”*

7-Ö24; *“Sürekli küçük kardeşim ağlıyor ben dersteyken.”*

7-Ö27; *Abimin odama baskın yapması.”*

8-Ö6; *“Annem dan diye odama giriyor.”*

8-Ö11; *“Ders çalışırken ses yapmaları ve ablamla kavga etmemiz sürekli.”*

8-Ö15; *Ders dinlerken kardeşlerimin müzik dinlemesi ve aile halkının interneti çok kullandığı için benim dersimin donması.”*

8 –Ö19:” *Balkona benim odamdan çıkıldığı için kahvaltı zamanı sürekli beni rahatsız ediyorlardı.*”

8-Ö25: “*Ailem benim canlı derslerde yorulduğuma inanmayıp iş veriyor.*”

8-Ö29: “*Uzaktan eğitimde dersle alakalı eksiklerim olduğu için sınavlardan kötü not alınca ailem kızdı.*”

(Öğrencilerin Araç ve Cihazlarla Yaşadığı Problemler)

6-Ö1; “*Klavyemin bozulması*”

6-Ö3; “*Zoom ve ev interneti ile ilgili sorun yaşadım.*”

6-Ö10; “*Ekran küçük, internetimin hızı yavaş.*”

6-Ö11; “*Abilerimin bilgisayarını kullanıyorum, ama onlarda okuduğu için dersler çakışıyor. Annemin telefonu ile giriyorum ama bozuk.*”

6-Ö15; “*Bilgisayarımın kamerası ve ses sıkıntısı var.*”

6-Ö18; “*Bilgisayarım ya da tablet olmadığı için zorlandım.*”

6-Ö19; “*Telefonum donuyor ailem beni arıyor. Bilgisayarımın şarjı bitiyor.*”

6-Ö33; “*Uygulamada ses açma tuşunu bilmediğim için, dersten çıkmak zorunda kaldım. Çünkü hocanın sesi gelmiyordu.*”

6-Ö48; “*Tabletim vardı, çok ağır olduğu için derse 10 dakika geç kalıyordum, şimdi patladı ve hurda oldu.*”

6-Ö50; “*Bilgisayarda dersteyken kapanıp beni dersten atıyor.*”

6-Ö52; “*Babam işte olduğu için aneminde telefonu olmadığı için derse giremedim.*”

6-Ö61; “*Tablet ve telefonumun sürümü eski olduğu için hocaların whatsapp’den attıkları açamadım.*”

7-Ö2 “*Modemim kötü ve telefon ekranı küçük göremedim.*”

7-Ö11; “*Telefon ekranı küçük, anlamadım.*”

8 –Ö15; “*Bilgisayarım internete bağlanmakta sorun yaşıyordu.*”

8 –Ö16 “*Bağlantım sürekli gidiyor, Kullandığım bilgisayarın şarjı bir anda bitiyor.*”

(Öğrencilerin Yaşadıkları Diğer Sorunlar)

6-Ö16 ; “*Canım sıkılıyor.*”

6-Ö21; “*Yalnızlık arkadaş kaybetme derslerden geri kalma vb.*”

6-Ö25; “*Arkadaşlarım üzerime geliyor.*”

6-Ö32; “*Küçük göz yanmaları el ve sırt ağrısı.*”

6-Ö46; “*Uzaktan eğitimden sonra 1 ay her yerim ağrıdı.*”

7-Ö4 ; “*Arkadaşlarımla tartışırım nadiren.*”

8 –Ö29 “*Dersi anlamıyorum.*”

8 –Ö31 “*İlk uzaktan eğitim sürecinde EBA’ya bağlanamadım.*”

Ortaokulda öğrenim gören 128 öğrenciye ikinci soru olarak “Yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitimi karşılaştırsanız ders işleme için tercihiniz hangisi olurdu?” diye soruldu. Öğrencilerden alınan dönütler aşağıdaki Tablo 24’de ayrıntılı bir şekilde işlenmiştir.

Tablo 24. Yüz Yüze Eğitim ile Uzaktan Eğitimi Karşılaştırdığınızda Öğrencilerin Hangisini Tercih Edeceğine Dair Bulgular

Öğrencilerin Tercihleri	Katılımcılar	f
Yüz yüze Eğitimi Tercih Ederim.	6-Ö1 – 6-Ö2 – 6-Ö3 – 6-Ö4 – 6-Ö5 – 6-Ö6 – 6-Ö7 6-Ö8 – 6-Ö9 – 6-Ö10	117
	6-Ö11 – 6-Ö12 – 6-Ö13 6-Ö14 – 6-Ö15 – 6-Ö16 – 6-Ö17 – 6-Ö18 – 6-Ö19	
	6-Ö21 – 6-Ö22 – 6-Ö23 – 6-Ö24 -6-Ö25 – 6-Ö26 – 6-Ö27 – 6-Ö28 – 6-Ö29	
	6-Ö30 – 6-Ö31 – 6-Ö32 – 6-Ö33 – 6-Ö34 -6-Ö35 – 6-Ö36 – 6-Ö37 – 6-Ö38	
	6-Ö39 – 6-Ö40 6-Ö41 – 6-Ö42 – 6-Ö43 – 6-Ö44 – 6-Ö45 6-Ö46 – 6-Ö47	
	6-Ö48 – 6-Ö49 – 6-Ö50 - 6-Ö51 6-Ö52 – 6-Ö53 – 6-Ö54 – 6-Ö55 – 6-Ö56	
	6-Ö57 – 6-Ö58 – 6-Ö59 – 6-Ö60 – 6-Ö61 -6-Ö62	
	7-Ö1 – 7-Ö3 – 7-Ö4 – 7-Ö5 – 7-Ö6 – 7-Ö7 - 7-Ö8 – 7-Ö9 – 7-Ö11 – 7-Ö12	
	7-Ö15 – 7-Ö16 - 7-Ö17 – 7-Ö18 – 7-Ö19 – 7-Ö21 – 7-Ö22 - 7-Ö23 – 7-Ö24	
	7-Ö25 – 7-Ö26 – 7-Ö27 -7-Ö28 7-Ö29 – 7-Ö30 – 7-Ö31	
Uzaktan Eğitimi Tercih Ederim.	8-Ö2 – 8-Ö4 – 8-Ö6 – 8-Ö7 – 8-Ö8 – 8-Ö9 - 8-Ö10 – 8-Ö11 – 8-Ö12	11
	8-Ö13 – 8-Ö14 - 8-Ö16 8-Ö17 – 8-Ö18 – 8-Ö19 – 8-Ö20 - 8-Ö21 – 8-Ö22	
	8-Ö23 – 8-Ö24 – 8-Ö25 - 8-Ö26 – 8-Ö27 8-Ö29 – 8-Ö30 – 8-Ö31	
	8-Ö32 – 8-Ö33 – 8-Ö35	
	6-Ö20 - 7-Ö2 – 7-Ö10 – 7-Ö13 – 7-Ö14	
Toplam		128

Tablo 24’e baktığımızda çalışma grubumuzda yer alan öğrencilere “Yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitimi karşılaştırsanız ders işlemek için tercihiniz hangisi olurdu?” şeklinde soru soruldu. Çalışma grubumuzun genelini oluşturan 117 öğrenci uzaktan eğitimle işlenen sosyal bilgiler dersini tercih etmeyeceğini belirtmiştir. Bunun sebebi ise, öğrencilerin yüz yüze ders işlemenin daha eğlenceli, sosyal ve daha odaklanılabilir bir yöntem olduğunu düşünmeleridir. Ayrıca öğrenciler, yüz yüze eğitimle birlikte adalet kavramının daha iyi işlendiğini düşünmektedirler. Öğrencilerin değindiği bir diğer husus ise uzaktan eğitimde genel olarak dersleri anlamadıkları ve not olarak

düşüşe geçtikleridir. Aşağıda verilen Tablo 25’de öğrencilerin neden yüz yüze eğitimi seçtiğine dair bulgular verilmiştir.

Tablo 25. Öğrencilerin Ders İşlemek İçin Neden Yüz Yüze Eğitimi Seçtiğine Dair Bulgular

Temalar	Katılımcılar	f
	6Ö1- 6Ö3- 6-Ö5 - 6-Ö6 - 6Ö8 - 6Ö9 - 6Ö10 -6Ö11- 6Ö12 6Ö13 - 6Ö15- 6Ö17 - 6Ö18 -6Ö19 -6Ö21 - 6Ö22 -6Ö26 6Ö27 - 6Ö28 -6Ö29- 6Ö33- 6Ö36 - 6Ö37 6Ö42 - 6Ö43 6Ö44 - 6Ö45 -6Ö46 -6Ö48 - 6Ö49 -6Ö50 -6Ö51 -6Ö52 6Ö54 - 6Ö55 -6Ö56 -6Ö57-6Ö59	78
Dersi daha iyi anlıyorum (Daha avantajlı- verimli)	7Ö1 -7Ö3 - 7Ö4 - 7Ö5 - 7Ö6 - 7Ö8 - 7Ö9 7Ö11- 7Ö16 7Ö17- 7Ö21 - 7Ö22 - 7Ö23 -7Ö25 - 7Ö26 -7Ö28 -7Ö29 7Ö30 - 7Ö31 8Ö2- 8Ö6 - 8Ö7 - 8Ö8 - 8Ö9 - 8Ö10 - 8Ö11 8Ö12 - 8Ö14 -8Ö17 - 8Ö18 — 8Ö20 - 8Ö21-8-Ö22- 8-Ö25 - 8- Ö26 -8-Ö29 8-Ö30 - 8-Ö33 -8-Ö35	
Arkadaşlarımı görürüm (Öğretmenimi görürüm)	6Ö2-6Ö4-6Ö7-6Ö14-6Ö16-6Ö23-6Ö24-6Ö25-6Ö30 6Ö31- 6Ö32- 6Ö34 -6Ö35- 6Ö38-6Ö40 -6Ö41 -6Ö47 6Ö53 -6Ö61--6Ö62 7Ö7- 7Ö12 -7Ö15 - 7Ö18 - 7Ö19 -7Ö20- 7Ö24 8Ö4-8Ö13-8Ö16-8Ö19-8Ö23-8Ö24-8Ö27-8Ö31 8-Ö32	36
Notlarım daha yüksek oluyor	6Ö58- 6Ö60	2
Sağlıksal olarak daha iyi	6Ö39	1
Toplam		117

Tablo 25’e baktığımızda öğrencilerin büyük çoğunluğunun yüz yüze eğitimi istediği görülmektedir. Katılımcıların 77 kişilik büyük bölümü, yüz yüze eğitimi seçme sebebi olarak dersin daha iyi kavrandığını ve dersin daha verimli geçtiğini düşünmesidir. 36 katılımcı ise dersi anlamaktan çok sınıf arkadaşları ve öğretmenleri ile yüz yüze görüştüğü için bu ders modelini istemektedir. İki öğrenci ise yüz yüze eğitim ile ders notlarının arttığını belirtmiştir. Uzaktan eğitimi seçen 11 öğrenci ise sosyal

bilgiler dersinin uzaktan eğitimle işlenmesi hususunda istekli olduklarını dile getirmektedirler. Öğrenciler uzaktan eğitimin pratik, kolay ve erken vakitlerde kalkıp okula gitmemeyi sağladığı için rahat olduğunu, kendilerine daha çok fayda sağladığı için derslerini uzaktan eğitim ile işlemek istediklerini belirtmişlerdir.

Bazı öğrenciler ise yalnız olmaktan hoşnut olduğunu belirtmiştir. Ama genele baktığımızda yalnız olarak ders işlemek isteyen öğrenci sayısı oldukça azdır. Öğrencilere sormuş olduğumuz ikinci alt problemin dördüncü sorusu olan “sosyal bilgiler dersinin artık sadece uzaktan eğitim metodu ile işlenmesini ister misiniz?” diye soruldu öğrenciler büyük oranda çoğunluğu “hayır” cevabını vermiştir. Öğrenciler genel olarak derslerini yüz yüze eğitim ile okullarında işlemek istediğini belirtmiştir. İkinci alt problemimizin dördüncü sorusu ile bu sorumuzun bulguları benzerdir. Benzer çalışmaların sonuçlarına baktığımızda Özkan (2022)’in yapmış olduğu “Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri” adlı çalışmasında, uzaktan eğitim ile işlenen sosyal bilgiler dersinin öğrencilerde odaklanma problemini ortaya çıkardığı belirtilmektedir. Bir başka benzer sonuçlara sahip çalışmaya bakacak olursak, Sığın (2020)’in yapmış olduğu “Atatürk İlke ve İnkılap Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesi Konusunda Öğrenciler ve Öğretim Elemanları Ne Düşünüyor?” adlı çalışmasında katılımcıların büyük bir kısmı ders işlemek için uzaktan eğitimi değil de yüz yüze eğitimi tercih etmektedirler. Bu durum bizim çalışmamızla benzer sonuç özellikleri taşımaktadır.

Özçelik ve Korkmazcan (2016)’in yapmış olduğu “Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi Dersinin Sanal Ortam Tecrübesi” adlı benzer bir çalışmada, öğrenciler sanal eğitimi yani uzaktan verilen eğitimi sevmedikleri ve yüz yüze eğitimle derslerine devam etmek istediklerini belirtmiştir. Bu çalışmanın sonuçları bizim çalışmamızın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bir başka benzer çalışmaya baktığımızda, Akgül ve Oran (2020)’in yapmış olduğu “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Ortaokul Öğrencilerinin ve Öğrenci Velilerinin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri” adlı çalışmada, öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitimi sadece zorunlu durumlarda kullanmak istedikleri ve uzaktan eğitime geçmek için belli bir süreç gerektiği belirtilmiştir. Aynı zamanda geleneksel eğitim olan yüz yüze eğitimde derslerin daha verimli geçtiği ve etkili olduğu görülmektedir. Yine bizim bulgularımızla

örtüşen bir diğer husus ise öğrencilerin uzaktan eğitim ile öğretmenlerine ulaşamamaları ve anlamadıkları konuları öğretmenlerine soramamalarıdır. Bizim çalışmamızdan aldığımız verilere benzer şekilde öğrencilerin sosyalleşme konusunda sıkıntı yaşadığı ve bu yüzden uzaktan eğitimle ders işlenmesini gerekli görmediği vurgulanmaktadır. Öğrencilere sorulduğunda sınıf ortamlarını özledikleri ve sınıf ortamıyla ders işlenmesini istedikleri görülmektedir. Çalışmaya baktığımızda bizim çalışmamız ile benzer sonuçlara ve bulgulara rastlanılmıştır.

Bir başka çalışmaya baktığımızda Yadigar (2022)'in yapmış olduğu çalışmada, öğrencilere “Uzaktan eğitimle mi yoksa yüz yüze eğitimle mi derslere devam edilmeli?” diye sorulduğunda öğrencilerin büyük çoğunluğu derslerin sadece yüz yüze olması gerektiği hakkında görüş ve istekte bulunmuşlardır. Bu durum bizim sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir. Aşağıda öğrenci görüşlerine yer verilmiştir.

6-Ö2; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Arkadaşlarımı canlı canlı görüyorum. Derslerimi daha iyi anlıyorum. Öğretmenimin sadece kafasını görmektense kendisini görüyorum.”*

6-Ö4; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Evet çünkü arkadaşlarımı gerçek olarak görebiliyorum.”*

6-Ö10; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Konuları daha iyi anlayabiliyorum. Samimiyet ortamı daha iyi.”*

6-Ö12; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Sınavlar uzaktan zordu. Dersi anlayamıyordum. Onun için yüz yüze eğitimi seçiyorum.”*

6-Ö16; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Yüz yüze eğitimde canım sıkılmıyor. Hoca ile bazen konuşuyoruz yüz yüze.”*

6-Ö17; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Çünkü anlaması daha kolay ve sorumuzu anında sorabiliyoruz.”*

6-Ö20; Uzaktan eğitimi tercih etme sebebim; *“Çünkü her şey daha eğlenceli ve daha iyi bu benim tercihim.”*

6-Ö21; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Adaletsizlik yok ve dersleri daha iyi anlıyoruz.”*

6-Ö22; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Çünkü uzaktan olunca derslerim çok kötü idi, yüz yüze olunca derslerim iyileşti.”*

6-Ö33; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Yüz yüze de daha iyi anlıyorum. Çünkü uzaktan eğitim çok fazla baktığım için gözüm acıyor.”*

6-Ö39; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Çünkü 6 saat bilgisayar başında oturmak çok sıkıcı hem de gözlerimize sağlıklı değil.”*

6-Ö43; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Ses ve internet vb. gibi sorunlar yok öğretmenler yüz yüze olduğumuz için daha iyi anlıyorum.”*

6-Ö52; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Yüz yüze eğitim çünkü daha iyi anlıyorum.”*

6-Ö56; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Çünkü daha iyi ders anlayabiliyorum. Çünkü bazen uzaktan eğitimde görüntü oluyor ses gidiyor.”*

6-Ö62; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Burada bir kanguru gibi teneffüslerde zıplarız ama uzaktan eğitimde dışarı çıkma imkânımız yok.”*

7-Ö1; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Daha iyi öğreniyorum, arkadaşlarımla muhabbet edip eğlenabiliyorum.”*

7-Ö2; Uzaktan eğitimi tercih etme sebebim; *“Pratik, kolay, erken kalkma engeli olmaması ve daha az yorucu olduğu için.”*

7-Ö5; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Çünkü uzaktan eğitime giremediğimiz zaman bir daha aynı konuyu işleyemeyiz ama yüz yüze eğitimde kaçırdığımız konuyu tekrar edebiliriz.”*

7-Ö7; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Tek bir sebebim var o da arkadaşlarımı görebilmem.”*

7-Ö10; Uzaktan eğitimi tercih etme sebebim; *“Daha rahat daha sessiz ve sınavların olmaması.”*

7-Ö14; Uzaktan eğitimi tercih etme sebebim; *“Sınavlar olmadığı için ailemle zaman geçirebiliyorum.”*

7-Ö20; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Beden eğitimi dersinde arkadaşlarımla futbol oynayabiliyorum ve ders güzel geçiyor.”*

7-Ö22; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Konulara daha çok çalışma isteğim oluyor ve dersi daha iyi anlıyorum.”*

7-Ö28; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Konuları daha iyi kavrayıp odaklanıyorum.”*

8-Ö1; Uzaktan eğitimi tercih etme sebebim; *“Çok rahat ve yalnız olmak iyi.”*

8-Ö3; Uzaktan eğitimi tercih etme sebebim; *“Sabah kalkıp biraz dinlendikten sonra kafamız rahatça ders işleyebiliyorum ve yatarak izleyebiliyorum.”*

8-Ö4; Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Çünkü canlı canlı ders işleyip arkadaşlarımı ve öğretmenimi görmek konuları tahtada rahatça dinlemek çok güzel.”*

8-Ö5;“Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Çünkü daha rahatım.”*

8-Ö16“Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Dersleri arkadaşlarımız ve öğretmenlerimizle eğlenceli bir şekilde işleyip daha iyi anlıyorum.”*

8-Ö24;“Yüz yüze eğitimi tercih etme sebebim; *“Çünkü okulda arkadaşlarımla beraber olup okul forması giymek hoşuma gidiyor.”*

8-Ö34; Uzaktan eğitimi tercih etme sebebim; *“Sabah saat 6’da uyanıp hazırlanıp okula gitmek yerine ders saati geldiğinde uyanıp ders bitince yeniden yatmak.”*

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmamızın bu bölümünde, bulgular ve yorum bölümünde verilen verilerin sonuçlarının ne olduğu hususunda bilgiler yer almaktadır. Ayrıca bu bölümde önerilere de yer verilmektedir.

Araştırmanın Birinci Alt Problemine Dair Sonuçlar

Bu kısımda, öğrencilerin “uzaktan eğitim” ve “yüz yüze eğitim” kavramları sorulduğunda akıllarına gelen ilk olguları metafor yöntemiyle açıklamalarına dair sonuçlara bakılacaktır.

Öğrencilerin “uzaktan eğitim” kavramını neye benzettiklerine dair sorulan birinci metafor sorusunun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin “uzaktan eğitim” kavramını çoğunlukla olumsuz kavramlarla ilişkilendirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ortaokulda eğitim gören öğrenciler, uzaktan eğitimi “yalnızlık”, “sıkıcı” ve “anlamamak” gibi kavramlarla ilişkilendirmektedir. Öğrencilerin uzaktan eğitimde ders işledikleri dönemde pandemi kurallarının sıkı olması ve öğrencilerin genel olarak evden dışarıya çıkamaması sebebiyle bu düşünceye sahip oldukları düşünülmektedir. Öğrencilerin, uzaktan eğitimle ders işlediklerinde yalnız olmaktan ve sınıf ortamındaki gibi arkadaşlarıyla birlikte olamamaktan şikâyet ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yine öğrencilerin uzaktan eğitimi hiçbir şeye benzetmedikleri de görülmektedir. Bu durum öğrencilerin uzaktan eğitimi sevmediği sonucuna ulaştırabilmektedir. Araştırmamız boyunca öğrencilerin genel olarak şikâyet etmiş olduğu konu ise dersleri anlamadıkları hususu olmuştur.

Bazı öğrenciler uzaktan eğitimi “sessizlik” kavramına benzetmiştir. Bu duruma sebep olarak öğretmenlerin ders sırasında öğrencilerinin kameralarını ve mikrofonlarını kapattırarak öğrencileri sessizliğe itmesi gösterilebilir. Bazı öğrenciler ise uzaktan eğitim derslerini “lunapark” kavramına benzetmiştir. Bu durumun sebebi ise öğrencilerin mikrofonlarının bazı derslerde açık olması gerektiğidir. Öğrencilerin mikrofonu açıldığı sırada öğrencinin ders işlediği ortamın ortaya çıkardığı ya da öğrencilerin söz almadan aynı anda konuşmaya çalışması sonucunda oluşan kaos ortamının bu metafora sebebiyet verdiği düşünülmüştür.

Öğrencilerin yüz yüze eğitimde öğrenci olmayı neye benzettiklerine dair ikinci metafor sorusunun sonuçlarına baktığımızda, öğrencilerin yüz yüze eğitimi genel olarak “kalabalık” anlamı taşıyan olgulara benzettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler sınıf ortamında işlenen derslerin kalabalık olduğunu düşünmektedir. Yine de öğrenciler, uzaktan eğitimde yalnız olmanın aksine yüz yüze eğitimde kalabalık bir ortamın olmasını tercih ettikleri görülmektedir. Öğrenciler metafor olarak “metrobüs”, “İstanbul” ve “gezegen” gibi kavramları kullanmaktadırlar. Öğrencilerin çoğunun yüz yüze eğitimle uzaktan eğitimi kıyasladıkları görülmektedir. Öğrencilerin uzaktan eğitimin aksine yüz yüze eğitime daha olumlu anlamları olan metaforlarla cevap verdiği görülmektedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ders işlemeyi neye benzettiğine dair üçüncü metafor sorusunun sonuçlarına baktığımızda, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ders işlemeyi genel olarak olumsuz anlamı olan kavramlara benzettiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin çoğu uzaktan ders işlemeyi “eziyet”, “sıkıcı”, “kötü”, “anlamamak” ve “yalnızlık” gibi kavramlara benzetmiştir. Yine bu sorunun verilerine baktığımızda katılımcıların uzaktan eğitimi sevmedikleri sonucuna ulaşılabilir. Bu sonuca ise öğrencilerin yalnız olması, öğretmenleri ve arkadaşları ile iletişime geçmekte zorlanmaları, teknolojik cihaz ve altyapı olarak yaşamış oldukları sorunlar ve derse girilen fiziksel ortamla alakalı yaşanan olumsuz durumların sebep olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilere “uzaktan eğitim” denildiğinde akıllarına gelen kelimeler sorulmuştur. Öğrencilerin çoğunun aklına ilk olarak “teknolojik cihazlar”, “telefon”, “tablet”, “bilgisayar” gibi teknolojik kavramlar ve ek olarak dersle alakalı birkaç kavram gelmiştir. Bunun yanı sıra olumsuz anlam taşıyan “sıkılmak” ve “yalnızlık” gibi kavramların da öğrencilerin akıllarına geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine Dair Sonuçlar

Bu kısımda, öğrencilere sormuş olduğumuz ikinci alt problemin birinci sorusu olan “Uzaktan eğitim ile sosyal bilgiler dersinin işlenmesi uygun mudur?” sorusuyla alakalı sonuçlara bakılacaktır.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun uzaktan eğitim ile sosyal bilgiler dersinin işlenmesinin uygun olmadığını düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler derslerini uzaktan eğitimle değil de yüz yüze işlemek istediklerini belirtmişlerdir. Okul ile gezilere gitmek, dersle alakalı materyalleri incelemek, konuları sınıfça tartışıp yorumlamak istedikleri görülmektedir. Yine de düşük oranda öğrencinin sosyal bilgiler dersinin uzaktan eğitim metodu ile işlenebileceğine dair düşünceleri vardır. Dersin sözel olması, uygulamaya ihtiyaç duyulmaması ve sosyal bilgiler dersi için okula gitmenin gereksiz olması gibi sebepler bu düşünceyi doğurmuştur. Aynı zamanda öğrencilerin evlerinden çıkmamaları ve istedikleri şekilde ders işliyor olmaları gibi keyfi sebeplerin de bu düşüncenin oluşmasına sebebiyet verdiği düşünülmektedir. Yine de öğrencilerin büyük bir bölümünün dersin kesinlikle yüz yüze olması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bu kısımda ise öğrencilere sormuş olduğumuz ikinci alt problemin ikinci ve üçüncü sorusu olan “Sosyal bilgiler derslerinin uzaktan eğitim yöntemi ile işlenmesinin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?” hususunda öğrencilerin vermiş olduğu cevapların sonuçlarına bakılacaktır.

Öğrencilere göre, uzaktan eğitim metodu ile işlenen sosyal bilgiler dersinin avantajlı yönleri vardır fakat öğrenci geneline bakıldığında uzaktan eğitimin dezavantajlarının daha çok olduğu düşünülmektedir. Katılımcı sayısına göre öğrencilerin çoğunluğunun olumsuz düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler evden çıkılmak zorunda olunmamasını, dersler işlenirken belli bir disiplin içerisinde bulunmak zorunda olunmayışını, giyim kurallarının olmamasını, istedikleri zaman yemek yiyebilme olanağını, bazı derslerde mikrofon ve kamera açmak zorunda olmamalarını uzaktan eğitimin avantajları olarak görmektedir.

Öğrencilerin geneli uzaktan eğitim ile işlenen sosyal bilgiler derslerinin olumsuz yönlerinin olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin derslerde işlenen konuları anlamama, iletişim ve internetle derslere bağlanmada sıkıntı yaşama gibi sorunlar yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin derslerine odaklanma sorunu yaşadığı ve derslerden alınan verimin yüz yüze eğitim kadar yüksek olmadığı görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin bilgisayar kullanma konusunda yetersiz olduğu ve sınıftaki tüm öğrencilere eşit oranda ilgi gösteremediği de görülmüştür. Yine öğretmenlerin derslerde gerekli disiplin ve sessizliği sağlamakta sorun yaşadığı bir başka olumsuz sebeptir. Tüm bu sebepler çerçevesinde öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitime ısınmadığı ve zorunda olmadıkça kullanmak istemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmamıza katılan öğrencilere ikinci alt problemin dördüncü sorusu olan “Artık sosyal bilgiler dersi sadece uzaktan işlenmeli mi?” diye soruldu. Bu kısımda katılımcıların verdikleri cevaplarla alakalı sonuçlara bakılacaktır.

Öğrencilerin büyük bölümünün, sosyal bilgiler derslerinin sadece uzaktan eğitimle işlenmesini istemediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin sosyal ve psikolojik olarak uzaktan eğitime hazır olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin sınıf ortamında ders işlemek istedikleri, uzaktan eğitimin getirmiş olduğu kargaşa ortamından uzaklaşmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda öğrenciler uzaktan eğitim ile işlenen derslerde odaklanma sorunu yaşamaktan ve düşük ders notu almaktan şikâyetçi oldukları için yüz yüze eğitimi istedikleri düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilere ikinci alt problemin beşinci sorusu olan “Uzaktan eğitim sürecinde işlediğiniz konularla alakalı anladığınız veya anlamadığınız öğrenme alanları hangileridir?” diye soruldu. Bu kısımda katılımcıların verdikleri cevaplarla alakalı sonuçlara bakılacaktır.

İşlenen konular sorulduğunda, her konuda az da olsa “anlamadım” ya da “kavrayamadım” diyen öğrenciler bulunmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin genel olarak en kolay buldukları ve kavradıkları konunun “Birey ve Toplum” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin anlamakta zorlandığı konunun “Küresel Bağlantılar”

olduğu sonucu da ortaya çıkmıştır. Son olarak diğer beş konuda da öğrencilerin yarıya yakınının sorun yaşadığı görülmüştür.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Dair Sonuçlar

Burada öğrencilere sorulmuş olan “Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen, aile, teknolojik cihaz ve diğer konular hakkında yaşanmış olan sorunlar nelerdir?” sonuçlarına bakılacaktır.

Öncelikle öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde öğretmenleri ile sorunlar yaşamışlardır. Öğrenciler sıklıkla öğretmenlerinin kendilerine söz hakkı vermediklerinden ve dersle alakalı sorular sormadıklarından şikâyet ederek iletişim sağlayamadıkları hususunda cevaplar vermişlerdir. Öğrenciler genel olarak derslere bağlanma ve soruları cevaplama hususunda sorun yaşadıkları için öğretmenlerinin derslerde eksi puan vermesi ve genel değerlendirmede düşük not almalarıyla ilgili şikâyetçi oldukları görülmektedir. Bu durum da öğrenci ve öğretmenin ciddi anlamda iletişim sorunu olduğunu gözler önüne sermektedir.

Bir diğer husus öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde aileleriyle alakalı yaşadıkları sorunlardır. Öğrencilerin genel olarak kardeşleri, aile bireyleri, anne baba ve akrabaları ile ilgili birçok sorun yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin kardeşlerinin, canlı ders esnasında yaşların küçük olması sebebiyle katılımcıları rahatsız ettikleri, ders sırasında fazla ses çıkartarak dersi işleyen öğrencinin sınıf arkadaşlarının dikkatini dağıtması ve öğrencinin derse odaklanma konusunda sıkıntı yaşatması bu hususta büyük sorunlar arasındadır. Aynı zamanda öğrencilere, aile bireyleri tarafından ders sırasında görevler verilmesi ve derse gerekli özenin gösterilmemesi de bu sıkıntılar arasında gözlemlenmiştir. Yine öğrencilerin ders sırasında aile bireyleriyle mutfak, salon veya herhangi bir alanda beraber kalmalarının da öğrencilerin dersi dinlemesi konusunda olumsuz bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin bu ve belli sebepler yüzünden ders notlarının düşmesi de öğrenci ve velisi arasında sorun teşkil etmiştir.

Bir başka husus ise öğrencilerin cihaz ve uzaktan eğitime bağlanmak için kullandığı araçlarla alakalı yaşamış oldukları sorunlardır. Öğrencilerin internet

bağlantısının sürekli kopması ve teknolojik cihazlarının bozularak öğrenciyi derslerinden geri bırakması, cihazla alakalı parçaların sorun çıkarması gibi sorunlar yaşadığı görülmüştür. Ayrıca belki de en önemli sorun olan öğrencilerin sahip olduğu cihazların az sayıda olması, cihazları aile bireyleriyle ortak kullanıyor olması ve öğrencilerin bazı zamanlarda canlı derse girebilmek için teknolojik cihaz bulamayışı bizi öğrencilerin derslere bağlanmada sorun yaşadığı sonucuna ulaştırmıştır.

Bu konular dışında öğrencilere sormuş olduğumuz uzaktan eğitimle yaşamış oldukları sorunlara baktığımızda öğrencilerin sosyal açıdan derinden etkilenmeleri, psikolojik olarak sorunlar yaşamaları, öğrencilerin dışlanmaları ve yalnız kalmaları gibi sorunların yanı sıra uzaktan eğitimde kullanılan araçlar sebebiyle öğrencilerde kas, göz ve eklem ağrılarının olması gibi sorunlar yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu kısımda, öğrencilere yöneltilen üçüncü alt problemin ikinci sorusu olan “Yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitimi karşılaştırdığınızda hangisini tercih edersiniz?” adlı sorunun cevaplarıyla alakalı sonuçlarına bakılacaktır.

Öğrencilerin neredeyse tamamına yakınının cevap olarak yüz yüze eğitimi istediği sonucuna ulaşılmıştır. Her ne kadar uzaktan eğitimle işlenen derslerin belli başlı avantajları olsa da öğrenciler arkadaşlarıyla olmak, sınıf ortamıyla derslerini işlemek, ders aralarında akranlarıyla sosyalleşmek ve öğretmenleri ile anlık iletişim sağlamak istemektedir. Yüz yüze eğitimle öğretmenlerinin kendilerine daha adaletli davrandığını düşünmektedirler. Öğrencilere göre yüz yüze eğitimle işlenen dersler oldukça eğlenceli geçmekte, verim olarak uzaktan eğitime kıyasla çok daha verimli olmaktadır. Yüz yüze eğitimde öğrencilerin ders notları konusunda daha iyi puan aldıkları da görülmektedir. Son olarak genel bir değerlendirme yapmamız gerekirse öğrencilerin neredeyse tamamının yalnız ders işlemek istemedikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

ÖNERİLER

Araştırmada görülen bulgular ve ortaya çıkan sonuçlara göre aşağıda şu öneriler sunulmaktadır;

- Bulgulara baktığımızda öğrencilerin geneli internet hizmetlerine sahiptir. Ancak yine de sosyal devlet anlayışı gereği ve en önemlisi öğrenciler açısından fırsat eşitliği sağlanma hususunda resmî kurumların öğrencilere internet sağlaması zaruri bir durum olduğu için ücretsiz internet hizmeti önerilmektedir.
- Yine sonuçlar ekseninde öğrencilerin genelinde teknolojik cihaz bağlamında sorun yaşanmadığı görülmüştür. Ancak sayıca az da olsa öğrenciler bazı derslerde ve günlerde teknolojik cihaz eksikliği hissetmektedir. Bu açıdan öğrencilerin derslerinden geri kalmaması için daha önce devletimiz tarafından başlatılan teknolojik cihaz desteğinin artırılması ve ihtiyaç duyan öğrencilere teknolojik cihaz ulaştırılması önerilmektedir.
- Yaptığımız çalışma hususunda öğrencilerin yarısının kendisine ait odası ve özel alanı vardır. Bu durum öğrenciler için fayda sağlamaktadır. Odası olmayan öğrencilerin velilerinin de çocukları için özel alan yaratması önerilmektedir.
- Yaptığımız araştırma sayesinde öğrencilerin uzaktan eğitimi olumsuz kavramlar ile bağdaştırdığını görmekteyiz. Bu durumun iyi yönde tersine dönmesi için öğretmen ve Millî Eğitim Bakanlığı'na uzaktan eğitimde sorun yaşayan öğrencilere ulaşılarak sorunlarının kısmen de olsa giderilmesi gerektiği zaruri olduğu için önerilmektedir. Bu sayede uzaktan eğitime karşı olan olumsuz düşüncelerin yıkılması sağlanabilir.
- Öğrenci velilerinin de çocuklarının eğitim hayatında başarı sağlaması için öğrenciyi zorlayıcı görevler vermemesi, uzaktan eğitimle ders işlendiği sırada evde gereken sessizliği sağlaması gerektiği önerilmektedir.
- Öğrenciler uzaktan eğitim ile sosyal bilgiler dersinin işlenmesini uygun ve doğru bulmamaktadır. Öğrencilerin bu olumsuz düşüncesinin kırılması için asıl iş ders öğretmenlerine düşmektedir. Öğretmenlerin ders sırasında daha çok görsel öğelerden yararlanması önerilmektedir.
- Öğrenciler uzaktan eğitim ile derse eriştiklerinde öğrencilere öğretmenleri tarafından söz hakkı verilmediği görülmüştür. Öğretmenlerin öğrencileri daha fazla dikkate almaları ve tek tek hepsine söz hakkı vererek öğrencilerin dersi sevmesine yardımcı olmaları ve bir nebze de olsa derste yalnızlık hissine kapılmalarının önüne geçmeleri gerekmektedir. Bu sebeple öğretmenlerin parmak kaldıran öğrencilere öncelik tanıyarak, hepsine söz hakkı vermesi önerilmektedir.

- Öğrenci velilerinin, öğrencilerin ellerinde teknolojik cihaz varken öğrencinin ders dışı işlemler yaptığı hissine hemen kapılıp öğrenciyi azarlamaması ve öğrenciye gerekli desteği sağlaması önerilmektedir.
- Öğrencilerin azımsanmayacak kadarı öğretmenlerinin kendilerine adaletsiz davrandığını düşünmektedir. Öğretmenler öğrencileri uzaktan eğitim usulü ile sözlü yaptıkları sırada öğrencilerin teknolojik cihazlar veya fiziksel ortam açısından anlık sorun yaşayabileceğini unutmamaları ve hemen düşük yönde puan kullanmamaları önerilmektedir.
- Öğretmenlerin uzaktan eğitimle işlenen derslerde gereken disiplini ve sessiz ortamı sağlayamadığı görüldüğünden öğretmenlerin daha disiplinli olması önerilmektedir.
- Son olarak öğrenciler ilk öğrenme alanını daha iyi anlamaktadırlar, son öğrenme alanında ise neredeyse öğrencilerin tamamı sorun yaşamaktadır. Öğretmenlerin bu durumu takip ederek her öğrenme alanı bitiminde öğrencilerin öğrenme alanıyla alakalı anlamadıkları yerlerin olup olmadığı araştırmaları gerekmektedir. Öğrencilerin anlamadıkları öğrenme alanlarının üzerinde daha fazla durarak genel başarı oranını arttırmaları önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akçay, S. (2014). *Eş zamanlı sınıf ortamının grafik tasarım dersinde kullanımına yönelik bir uygulama ve öğrenci algıları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akdağ, S. (2023). *Uzaktan eğitimle Sosyal bilgiler dersinde eğitici çizgi roman kullanımının öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal öğrenmelerine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Akgül, G. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.
- Akgül, G. ve Oran, M. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 15-37. <https://dergipark.org.tr/en/pub/eyyad/issue/59733/847318>
- Akkurt, Ş. (2023). *Pandemi sürecinde uzaktan eğitim ortamlarının kullanımına ilişkin spor bilimleri öğrencilerinin tutumları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Al Lily, A.E., Ismail, A.F., Abunasser, F.M., & Alqahtani, R.H.A. (2020). Distance education as a response to pandemics: Coronavirus and Arab culture. *Technology in Society*, 63. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2020.101317>.
- Altıparmak, M., Kurt, İ. D. ve Kapıdere, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *XI. Akademik Bilişim Kongresi*, 4(5), 320-321.

- Antalyalı, Ö. L. (2004). *Uzaktan eğitim algısı ve yönleyem araştırması dersinin uzaktan eğitim ile verilebilirliği*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Ataş, E, B. (2023). “Öğretim elemanlarının covid-19 döneminde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitimlerine yönelik fenomenolojik bir inceleme” Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Balaban, E. (2012). *Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim ve bir proje önerisi*. İstanbul: Işık Üniversitesi.
- Banar, K. ve Fırat, M. (2015). Bütüncül bir bakıştan açık ve uzaktan eğitim: Türkiye özel. *Yeğitek Uzaktan Eğitim Özel Sayısı*, 18-23.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. ve Şahin, E. (2020), Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma, *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397
- Bayram M., Peker A.T., Aka S.T. ve Vural M. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 330-345.
- Bıyıklı, C. ve Özgür, A.O. (2021). Öğretmenlerin Covid-19 pandemi dönemindeki senkron uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(1), 110-147.
- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri, *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 2(1), 24-40.
- Bozkurt, A. (2016). *Bağlantıcı kitlesel açık çevrimiçi derslerde etkileşim örüntüleri ve öğrenen-öğreten rollerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı, Eskişehir.

- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 3(2), 85-124.
- Bozkurt, A. (2019). Vizyon 2023: Türkiye’de açık ve uzaktan öğrenme alanında somut ve soyut teknolojiler bağlamında eğilimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 5(4), 43-64.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 6(3), 112-142.
- Buldaç, M. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitim modeli: iç mimarlık eğitiminde öğrenci deneyimleri. *Modular Journal*, (4)1, 71-92.
- Casey, M. D. (2008). The historical development of distance education through technology, *TechTrends*, 52(2), 45-51. <https://doi.org/10.1007/s11528-008-0135-z>
- Creswell, J. W. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Thousand Oaks: CA: Sage.
- Çay, T. ve Tanrıseven, I. (2022). Üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin gözünden uzaktan ve yüz yüze eğitim: bir metafor çalışması, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 13(50), 1494-1509.
- Çekmez, E. Yıldız, C. ve Bütünler, S. Ö. (2012). Fenomenografik araştırma yöntemi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 6(2), 77-102.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çoban, S. (2013). Uzaktan ve teknoloji destekli eğitimin gelişimi, *XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı*, İstanbul.

- Delen, A. (2021). *Türkiye’de e-öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalardaki eğilimler: 2004- 2020 dönemi tezlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Demirkaynak, K., Kaba, S. ve Ürey, M. (2022). Öğretmenlerin acil uzaktan eğitim kavramına ilişkin metaforik algıları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 905- 927. DOI: 10.15869/itobiad.933470
- Devran, Y. ve Elitaş, T. (2017). Uzaktan eğitim: fırsatlar ve tehditler. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 8(27), 31-40.
- Ekrem, M. (2023). *Covid-19 salgın sürecinde uygulanan zorunlu uzaktan eğitimin ilk okuma-yazma öğretimine etkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Munzur Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tunceli
- Elitaş, T. (2017). *Uzaktan eğitim lisans sürecinde yeni iletişim teknolojileri: Atatürk Üniversitesi uzaktan eğitim merkezi* Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Elkatmış, M. ve Tanık, M. (2022). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin metaforik algıları “Kırıkkale üniversitesi örneği”. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 219-238.
- Enzel Pajo, H. (2023). *Covid-19 salgın sürecinde lise öğrencilerinin uzaktan eğitime erişimde yaşadıkları sorunlar Kırklareli ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Ergüney, M. (2017). Uzaktan eğitimde mobil öğrenme teknolojilerinin rolü. *Ulak bilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(13), 1009-1021.
- Ergür, F. (2023). *Acil uzaktan eğitim sürecinde Fen öğretimine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.

- Garrison, D. R., Anderson, T. & Walter, A. (1999). Critical Inquiry in a Text-Based Environment: Computer Conferencing in Higher Education, *The Internet and Higher Education*, 2(2), 87-105.
- Gökçe, Y. (2023). “İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin, velilerin ve sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde matematik öğretimine yönelik görüşlerin incelenmesi” Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale
- Göktaş, Y., Gedik, N., Kocaman, Karoğlu, A. ve Çağıltay, K. (2009). Öğretim teknolojilerinin Osmanlı imparatorluğu dönemindeki tarihsel gelişimi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 81-92.
- Hernandez, R. M. (2017). Impact of ICT on education: challenges and perspectives. *Propósitos y Representaciones*, 5(1), 325-347. <http://dx.doi.org/10.20511/pyr2017.v5n1.149>
- Holmberg, B. (2008). *The Evolution, Principles and Practices of Distance Education*, Verlag der Carl von Ossietzky Universität Oldenburg <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=1e494afabaf38b9f4ab47639a84b8806ea7c6871>
- Hürriyet Gazetesi. (2020). Uzaktan eğitim teknolojik ürünlerin talebini arttırdı. <https://www.hurriyet.com.tr/amp/teknoloji/uzaktan-egitim-teknolojik-urunlerin-talebini-artirdi-41600370> adresinden alınmıştır.
- İbret, B. Ü., Karatekin, K. ve Avcı, E. (2015). Sosyal bilgiler dersinde coğrafya öğretiminin değerler eğitimi açısından önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 207, 5-23.
- İlhan, S. (2023). “Uzaktan Eğitim Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenme Öğretme Süreçleriyle İlgili Görüş Ve Deneyimleri” Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*, Ankara: Pegem Akademi.

- Kan, Ç. (2010). ABD ve Türkiye’de Sosyal Bilgilerin tarihsel gelişimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2) <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/6741/90641>
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Keegan, D. (1986). Interaction and communication. *The foundations of distance education* içinde (s. 89–107). Kent, UK: Croom Helm.
- Kılıç, Ü. (2022). *Covid-19 pandemisi sürecinde ilkokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ulaşabilme durumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kıralı, F. N. ve Alıcı, B. (2016). (2016). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim algısına ilişkin görüşleri. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 8(30), 55-83.
- Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye’deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.
- Kırpık, G. ve Güreş, H. (2021, Kasım). *Uzaktan eğitim tarihi üzerine tespitler: ilk çağlardan günümüze*. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri Kongresi Kongre Kitabı.
- Kirazlı Korkmaz, E. (2022). *Covid-19 sürecinde yükseköğretimde turizm eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik bakış açılarının değerlendirilmesi: Ankara örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Atılım Üniversitesi, Lisansüstü Lisans Enstitüsü, Ankara.
- Kolay, T. (2023). “*Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin uzaktan eğitim derslerine ilişkin görüşleri ile öğrencilerinin derslerine ilişkin metaforik algılarının incelenmesi*” Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya

- Kör, H., Çataloğlu, E. ve Erbay, H. (2013). Uzaktan ve örgün eğitimin öğrenci başarısı üzerine etkisinin araştırılması. *Gaziantep University Journal of Social Sciences (JSS)*, 12(2), 267-279.
- Kutluca, T. ve Yalman, M. (2013). Matematik öğretmeni adaylarının bölüm dersleri için kullanılan uzaktan eğitim sistemi hakkındaki yaklaşımları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 197-208.
- Kuzucu, Ü. (2023). *Covid-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri dersinin uzaktan eğitim ile verilmesine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ağrı
- Kürtüncü, M. ve Kurt A. (2020). COVID-19 Pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Malkamak, G, R. (2023). *“Covid-19 pandemisi sürecinde ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri”* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mehrotra C. M., Hollister, C. D., McGahey, L. (2001). *Distance learning principles for effective design, delivery and evaluation*. California: Sage.
- Merriam-Webster. (2020). *Pandemic* vs. *Epidemic*.
<https://www.merriamwebster.com/words-at-play/epidemic-vs-pandemic-difference>.
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (2002). *“Kuruluşunun 10. yılında açık öğretim lisesi ile ilgili çalışmalar kaynakçası”*, Eskişehir: Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Moore, M. G. & Kearsley, G. (2012). *Distance education: A systems view of online learning*. Belmont: Wadsworth Cengage Learning.

- Özçelik, H. ve Korkmazcan, N. S. (2016). Atatürk ilkeleri ve İnkılap tarihi dersinin sanal ortam tecrübesi (İstanbul Aydın Üniversitesi örneği). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 5(2), 1-11.
- Özkal A. (2022). *Ortaokul öğrencilerinin Sosyal bilgiler dersi kapsamında uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Özkan Korkmaz, N. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Öztürk, B. ve Çetinkaya, A. (2021). Pandemi döneminde bir eğitim aracı olarak televizyon: TRT EBA TV, *İNİF E- Dergi*. 6(1), 140-162.
- Öztürk, H., Kırcı, A. ve Turan, L. (2021). Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim neye benziyor? Öğretmen adaylarının algıları. *Studies in Educational Research and Development*. 5(2), 85-110.
- Pamuk, S., Ülken, A. ve Dilek, N. Ş. (2012). Öğretmen adaylarının öğretimde teknoloji kullanım yeterliliklerinin teknolojik pedagojik içerik bilgisi kuramsal perspektifinden incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 9(17), 415-438.
- Patton, M. Q. (2018). *Qualitative evaluation and research methods*. Thousand Oaks: CA: Sage.
- Pişken, M. T. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin pandemik salgın nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim hakkında görüşleri İstanbul ili Esenyurt ilçesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Rosenberg, M. J. (2001), *E-learning: strategies for delivering knowledge in the digital age*. Newyork: McGraw-Hill.

- Sarıbıyık, B. (2022). *Covid-19 sürecinde ortaokul Matematik dersinin uzaktan eğitim yoluyla uygulanmasının öğrenci ve öğretmen görüşleri çerçevesinde incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Serçemeli, M. ve Kurnaz, E. (2020). COVID-19 Pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.
- Sığın, S. (2020). *Atatürk ilkeleri ve İnkılap tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi konusunda öğrenciler ve öğretim elemanları ne düşünüyor, tek durumlu bir örnek olay çalışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Son, N.T., Anh, B.N., Tuan, K.Q., Nguyen, S.B., Nguyen, S.H. & Jaafar, J. (2020). An Analysis of the Effectiveness of Emergency Distance Learning under COVID-19. *Proceedings of the 2020 1st International Conference on Control, Robotics and Intelligent System*.
- Sumner, J. (2000) Serving the system: a critical history of distance education. *Open Learning*, 15(3).
- Şahin, M. (2021). Dünyada ve Türkiye'de yükseköğretimde uzaktan eğitimin tarihi ve gelişim süreci. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 91-113
- TEDMEM. (2020). *COVID-19 sürecinde eğitim: Uzaktan öğrenme, sorunlar ve çözüm önerileri* (TEDMEM Analiz Dizisi 7). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Uzaktan eğitim programlarının bu programlarda öğrenim gören öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Evaluation*, 1(2), 29-38.

- Türk Dil Kurumu (TDK). (2023). *Türk dil kurumu sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı. (2020). Covid-19 genel bilgiler epidemiyoloji ve tanı, Ankara;
<https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/39551/0/covid19rehberigenelbilgilerepidemiyolojiyetanipdf.pdf> adresinden alınmıştır.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2022). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması*,. TÜİK [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanım-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanım-Arastirmasi-2022-45587)
- Uçar, H. (2016). *Uzaktan eğitimde motivasyon stratejilerinin öğrenenlerin ilgileri, motivasyonları, eylem yeterlikleri ve başarıları üzerine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Unesco. (2020). Startling digital divides in distance learning emerge. UNESCO. <https://en.unesco.org/news/startling-digital-divides-distance-learning-emerge>
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ünsal, H. (2010). Yeni bir öğrenme yaklaşımı: harmanlanmış öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*, 185, 130-137.
- Willhelm, W. J. (2003). Teaching communications online using the master teacher model. *Delta Pi Epsilon Journal*, 45, 34-47.
- Williamson, B., Eynon, R., & Potter, J. (2020). Pandemic politics, pedagogies and practices: digital technologies and distance education during the coronavirus emergency. *Learning, media and technology*, 45(2), 107-114.
- Yadigar, H. (2022). *Covid-19 döneminde ilkokullarda uzaktan eğitim süreci: Çankırı örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı.

- Yalçın, A., ve Akhan, N. E. (2019). Cumhuriyetten günümüze Sosyal bilgiler programlarının Sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarına göre incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*, 12(3), 842-873.
- Yalman, E. (2023). Covid-19 salgını sürecinde sosyal bilgiler dersinin uzaktan eğitimine yönelik öğrenci görüşleri, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 9(1), 1-51. DOI: 10.47615/issej.1073851
- Yaşdal, B. ve Tulunay Ateş, Ö. (2022). Ortaokul öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik metafor algıları. *Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal*, 1(2), 85-97.
- Yeşilyurt, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 7(2), 378-399. DOI: 10.47615/issej.1030117
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, S. ve Şahin, S. (2015). Sanal dünya ve web temelli öğrenme ortamlarının öğrencilerin akademik başarıları ve motivasyonları açısından karşılaştırılması. *Journal of Education Faculty*, 17(2), 371-402.
- Yılmaz, Ş. (2023). *Covid-19 pandemi döneminde ilkökul düzeyinde uzaktan eğitime yönelik paydaş görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kilis.
- Yılmazsoy, B. ve Kahraman, M. (2018). *Uzaktan eğitimde sosyal ağlar ve öğreticinin etkinliği (editöre mektup)*. AUAd, 4(2), 5-9.
- Yorgancı, S. (2014). Web tabanlı uzaktan eğitim yönteminin öğrencilerin matematik başarılarına etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 1401-1420.

- Yurdakal İ. H. ve Susar Kırmızı F. (2021). Covid- 19 salgını sürecinde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitime ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/ Journal of Higher Education and Science*, 11(2), 290-302. <https://doi.org/10.5961/jhes.2021.449>
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2020). Koronavirüs bilgilendirme notu Ankara; https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/coronavirus_bilgilendirme_1.aspx adresinden alınmıştır.
- Zhao, Y. (2020). COVID-19 as a catalyst for educational change. *Prospects*,49, 29-33. <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09477-y>

EKLER;

EK 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Görüşme Formu

Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri ve sosyal bilgiler dersinde öğrenmekte zorlandıkları konuları tespit etmektir. Araştırmada toplanan veriler sadece araştırmada kullanılacaktır. Bu görüşme boyunca söylediğiniz her şey gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler hiç kimseyle paylaşılmayacak, bilimsel amacının dışında hiçbir şekilde kullanılmayacak, görüşme formuna ad ve soyadlarınız yazılmayacak ve açıklanan hiçbir bilgi üzerinde isimleriniz belirtilmeyecek. Doğru ve yanlış cevap yoktur cevaplar kişiden kişiye değişebilir. Anlamadığınız soruları sorabilirsiniz, cevaplarınız için teşekkür ederim.

Taha AÇIKGÖZ

Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi

mail.

KİŞİSEL BİLGİLER

Sınıfınız;

Cinsiyetiniz;

Siz dahil kardeş sayınız;

Evinizde internet bağlantısı var mı? (Uzaktan eğitime erişmek için);

Kaç adet teknolojik cihaza sahipsiniz ?

Derslere katılmak için kendinize ait odanız var mı?

Derslere erişim sağlamak için MEB/başka bir kurum size ücretsiz internet veya tablet vb herhangi bir teknolojik altyapı sağladımı?

1. Uzaktan eğitimi.....a/c
benzer;çünkü.....
.....

2. Yüz yüze eğitimde öğrenci olmak..... a/e benzer; çünkü.....

3. Uzaktan eğitimde ders işlemek..... a/e benzer;
 çünkü.....

4. Uzaktan eğitim denildiğinde aklınıza gelen üç kelime
 1-.....
 2-.....
 3-.....

5. Uzaktan eğitim, sosyal bilgiler dersi işlemek için uygun mudur?

-Evet ise, uygun olarak gördüğünüz yönler nelerdir? Neden?

-Hayır ise, uygun olarak görmediğiniz yönler nelerdir? Neden?

6. Uzaktan eğitim sürecinde;

-Öğretmenler ile yaşadığım problemler;

-Ailem (Ev halkı ile) yaşadığım problemler;

-Uzaktan eğitime katılmak için kullanacağım araçlarla ilgili yaşadığım problemler

-Diğer yaşadığım problemler;

7. Yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitimi karşılaştırdığınızda hangisini tercih edersiniz? Neden?

-Yüz yüze eğitimi tercih sebebim;

-Uzaktan eğitimi tercih sebebim;

8. Sosyal Bilgiler dersinin tamamen uzaktan eğitim ile işlenmesini ister misiniz?

-Cevabınız “Evet” ise nedeni:

-Cevabınız “Hayır” ise nedeni:

9. Sosyal bilgiler öğrencilerin uzaktan eğitimde anlamakta zorlandığın konular hangileridir?

ÖĞRENME ALANI	Öğrenci Görüşü
BİREY VE TOPLUM	
KÜLTÜR VE MİRAS	
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	
ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM	
ETKİN VATANDAŞLIK	
KÜRESEL BAĞLANTILAR	

EK 2. Araştırma İzin Belgeleri

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI
ETİK KURULU KARARLARI

KARAR TARİHİ	OTURUM NO	KARAR SAYISI
16.09.2021	19	01-14

Üniversitemiz Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanı Prof. Dr. Eren YÜRÜDÜR Başkanlığında toplandı.

KARAR 19.10- Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün 16.08.2021 tarih ve 64138 sayılı yazısı görüşüldü.

Aşağıda bilgileri yer alan araştırmacıların yapmak istediği uygulamaların ve kullanacağı veri toplama araçlarının etik açıdan uygunluğuna oy birliği ile karar verildi.

ÇALIŞMANIN TÜRÜ	Yüksek Lisans Tezi
BAŞLIK	Uzaktan Eğitimde Sosyal Bilgiler Öğrencilerinin Zorlandıkları Konular ve Uzaktan Eğitim ile İlgili Görüşleri
TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ/ YAZARI	Taha AÇIKGÖZ (Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı)
RAPORTÖR GÖRÜŞÜ	OLUMLU

Prof. Dr. Eren YÜRÜDÜR
Etik Kurul Başkanı
(İmza)

Doç. Dr. Mehmet KARGÜN
Başkan Yardımcısı
(İmza)

Prof. Dr. Mehmet Serkan UMUZDAŞ
Üye
(İmza)

Doç. Dr. Emine ÖĞÜK
Üye
(İmza)

Doç. Dr. Yücel EROL
Üye
(İmza)

Doç. Dr. Fatih YAZICI
Üye
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Şevki BABACAN
Üye
(İmza)

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-27001677-44-34265712
Konu : Anket Çalışma İzni

11/10/2021

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) 14/10/2020 tarihli ve 27001677/44/14761436 sayılı Valilik Makam Onayı.
c) Araştırma İzinleri İnceleme Komisyonunun 08.10.2021 tarihli tutanağı.
d) Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğünün 17.09.2021 tarih ve 75853 sayılı yazısı.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nin ilgi (d) talebi gereği okulun Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Taha AÇIKGÖZ'ün Dr. Öğr. Üyesi Hakan ÖRTEN danışmanlığında hazırlamış olduğu çalışmasını Tokat Merkez Ortaokulu öğrencilerine "Uzaktan Eğitimde Sosyal Bilgiler Öğrencilerinin Zorlandıkları Konular ve Uzaktan Eğitim İle İlgili Görüşleri" konu başlıklı anket çalışmasını uygulamak istenmektedir.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Taha AÇIKGÖZ'ün Dr. Öğr. Üyesi Hakan ÖRTEN danışmanlığında hazırlamış olduğu "Uzaktan Eğitimde Sosyal Bilgiler Öğrencilerinin Zorlandıkları Konular ve Uzaktan Eğitim İle İlgili Görüşleri" konulu bilimsel amaçlı anket çalışmasını Tokat Merkez Ortaokulu öğrencilerine 15.09.2021-15.10.2021 tarihleri arasında uygulama yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'unuza arz ederim.

Murat KÜÇÜKALİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR

Osman SARI
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK 3. Özgeçmiş